

Pouk na štirih lokacijah

V nekaterih prostorih ljubljanske glasbene šole gre za nedopustne pomanjkljivosti objekta

Stran 2

Projekta ne bremeni samo upravljanje

Dve možnosti upravljanja

Stran 3

V tujini je na pogrebih več »šminke«

Trendi se spreminjajo

Stran 11

Nekdanji direktor je povabil nekdanje sodelavce

Piknik z razlogom

Stran 26

Čestitamo ob dnevu reformacije!

Uredništvo

VESTNIK

MURSKA SOBOTA, LETO LXIV, ŠT. 44, ODGOVORNA UREDNICA MAJDA HORVAT, CENA 1,80 €

1. NOVEMBRA 2012

Osrednja pomurska slovesnost ob dnevu reformacije v Moravskih Toplicah

Izhodišča za tehten premislek

Proslava je bila posvečena evangeličanskemu duhovniku, pisatelju in prevajalcu Janošu Kardošu

Ob prazniku reformacije pred oltarjem evangeličanske cerkve v Moravskih Toplicah od leve inšpektor Franc Vitez, osrednji govornik Ludvik Sočič, škof Evangeličanske cerkve na Slovenskem mag. Geza Erniša, škof murskosoboške rimskokatoliške škofije dr. Peter Štumpf, Aleksander Kerčmar, cerkveni inšpektor v Gornjih Petrovcih, in Geza Farkaš, predsednik soboške podružnice Slovenskega protestantskega društva Primoža Trubarja. FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

V evangeličanski cerkvi v Moravskih Toplicah je bila v petek zvečer osrednja pomurska slovesnost ob letošnjem državnem, cerkvenem in kulturnem prazniku dnevu reformacije. Zbrane je najprej pozdravil škof Evangeličanske cerkve na Slovenskem mag. Geza Erniša, ki je med drugim poudaril, da so nam reformacija in z njo reformatorji v zgodovini ponudili izhodišča za tehten premislek,

kako naprej tako na verskem kot tudi družbenem področju. Položili so temelj krščanstva in zahodne civilizacije. Slovenci smo lahko ponosni, da smo del tega miselnega toka. Prav slovenskim reformatorjem in evangeličanskim piscem pa se lahko zahvalimo, da so v prizadevanjih za širjenje božje besede položili tudi kulturne temelje in temelje narodne zavesti. S tem smo Slovenci

lahko postali narod s svojo vizijo in prihodnostjo. Proslava pa je bila posvečena enemu od pomembnih mož, evangeličanskemu duhovniku, pisatelju in prevajalcu Janošu Kardošu, rojenemu leta 1801 v Noršincih, ki je veliko prispeval k ohranitvi narodne zavesti Slovencev na levem bregu Mure. Podrobneje je njegovo delo, knjige, verske in šolske učbenike ter poezijo predstavil Ludvik Sočič.

Po Kardošu bodo v kratkem poimenovali tudi park pred moravsko cerkvijo. Prireditelj sta skupaj pripravili Evangeličanska cerkev in soboška podružnica Slovenskega protestantskega društva Primoža Trubarja, v glasbenem delu programa pa smo prisluhnili petju mešanega pevskega zbora Cantate, učenci cerkvene orgelske šole pa so zaigrali na orgle. A. Nana Rituper Rodež

V premislek

OPRAN SPOMIN

Majda Horvat

Pred nami sta dva praznična dneva, ki jima je skupno to, da se dotikata naših čustev in duhovnosti. Torej tistega najbolj žlahtnega v nas, kar nam daje notranjo pomiritev, lahko pa tudi nemir. Skupno jima je še to, da slonita na spominu, za katerega vedno znova pravim, da je kot nit, s katero obnavljamo preteklost in jo navezujemo na sedanjost. Dan reformacije nas tako spominja na ljudi, vredne nesmrtnosti slave, ker so v nekem obdobju ustvarili misli, s katerimi so utemeljili in prebudili slovenski narod – s knjigo v kulturi in z duhovno prenovno v veri. In če je dan reformacije praznik občega, je dan spomina na pokojne praznik osebnega, spomina na ljudi, katerih gene nosimo v sebi, smo z njimi prehodili del življenja. Ob spominskih dnevih smo ljudje videti mehkejši, tako da se hodimo počasneje in govorimo prijazneje. In včasih celo verjamem, da to, kar manifestiramo, tudi resnično mislimo in občutimo. Potem pa pride nov dogodek, razočaranje ob spoznanju, da gre samo za priložnostno pranje spomina, da bi bila zlaganost videti bolj pristna. S takim obhajanjem dni spomina pa nismo nič bližje temu, da bi se odvezali od vsega nepegega, kar je leglo na našo preteklost, nismo nič bližje temu, da bi odpeli voz z zamerami, ki ga kot narod in kot ljudje vlačimo za seboj. Se je tudi vam pred kratkim zgodilo, da ste bili na dogodku, ki naj bi bil pričeval zgodovino, pa je zaradi potrebe po vsečnosti izpustil vsebine, ki so v ljudeh pustile globoke brazde? Iz preteklosti je naredil pokveko. Ste tudi vi bili priča, kako so si stiskali roke, kazali, ksanje in odpuščanje, za zastorom pa si z besedami zarili nož v hrbet? Ste tudi vi izvedeli za družino, ki pokojnika pokopava še enkrat, pa še enkrat z uničevanjem tega, kar je ustvaril, iz zavisti in pohlepa med dediči? Človek, kdaj boš resnično opral spomin, pustil za sabo obtežen voz, da ti bo lažji korak v prihodnost?

Nepreslišano

KARINATURA ANTON BUZETI

Vestnikovi naročniki dobijo VEČ!

Za vse sedanje in nove naročnike Vestnika v drevesnici Malus v Vučji vasi 15 % popusta na vse vrste sadik jablan

malus d.o.o.

Akcija velja do 15. 11. 2012

Pri uveljavljanju ugodnosti je treba predložiti Vestnikovo kartico naročnika in ta izrezek iz časopisa. Za nove naročnike velja izpolnjena naročilnica Vestnika.

Naročnik

ISSN 0351-6407

9 770351 640019

Glasbeno šolo Slavka Osterca Ljutomer zaradi varnosti razselili

Pouk na štirih lokacijah

Inštitut IRMA ugotovil, da gre v nekaterih prostorih ljutomerske glasbene šole za nedopustne deformacijske in napetostne večkratne prekoračitve

S tem šolskim letom je pouk Glasbene šole Slavka Osterca Ljutomer na štirih lokacijah. Takšno odločitev je bil ravnatelj Stanislav Lašič skoraj prisiljen sprejeti: »Po rezultatih, do katerih je prišel Inštitut za raziskavo materialov in aplikacije (IRMA), nisem imel druge izbire kot najti začasne nadomestne učilnice, saj sem odgovoren, če se komu kaj zgodi med poukom.«

Nekatere razpoke v zidovih enonadstropne stavbe iz 18. stoletja, ki so ji po drugi svetovni vojni na stare temelje nadzidali še drugo nadstropje in mansardo, zaposleni vidijo že več desetletij, vendar jih je bilo v lanskem šolskem letu vse več in tudi videti so bile čedalje nevarnejše, zato so se v dogovoru z Občino Ljutomer, ki je ustanoviteljica glasbene šole in lastnica stavbe, dogovorili za analizo bivanjskih razmer. Na inštitutu za analizo materialov so pregledali tramove v vseh treh nadstropjih in hkrati opravili analizo tal, da preverijo, ali se stavba morda pogreza. Medtem ko njihovi izsledki ne kažejo na pogrezanje tal, je inštitut v svojem poročilu ugotovil, da gre v nekaterih prostorih ljutomerske glasbene šole za nedopustne deformacijske in napetostne večkratne prekoračitve. Deformacijska prekoračitev je več kot tisočodstotna, napetostna pa je presežena za približno petsto odstotkov. »Ugotovili so, da so razmere v nekaterih prostorih preprosto katastrofalne in odsvetovali, da se jih uporablja,« pojasnjuje ravnatelj glasbene šole. Dvorano in nekatere učilnice, ki so v novjšem delu glasbene šole, ter upravne prostore še uporabljajo, za nevarnejše učilnice so našli začasno rešitev na Osnovni šoli Cvetka Golarja Ljutomer, ljutomerski gimnaziji in v Športno-izobraževalnem centru Ljutomer. Lašič si želi, da bi glasbena šola čim hitreje začela ponovno delovati na enem mestu iz več razlogov: »Glavni razlog je vsekakor ta, da je delo, zdaj ko smo razseljeni, precej oteženo. Manj je komunikacije med zaposlenimi, čas se izgublja, ko mora na primer korepetitor iti z ene šole na drugo, za nastope moramo prevažati glasbila, na Osnovni šoli Cvetka Golarja se pojavlja problem slabe zvočne izolacije in se sliši zvok iz ene učilnice v drugo. Ne nazadnje je tudi dražje, če delujemo na štirih lokacijah.« A se zaveda, da je vseeno bolje tako, kot če bi ostali v dosedanjih prostorih in bi se komu kaj zgodilo.

Nadaljnji koraki so bolj ali manj v domeni Občine Ljutomer. Po bese-

dah direktorja Ljutomerske občinske uprave Tomislava Zrinskega, ki je v rednem stiku z ravnateljem glasbene šole, je možnosti več. V prihodnjih tednih do naslednje seje občinskega sveta jih bodo preučili in eno od različic predlagali občinskemu svetu, da jo potrdi v okviru proračuna za prihodnje leto. »Čeprav denar ni zanemarljiv dejavnik, pa ni edini vidik, ki ga upoštevamo, ko preučujemo možnosti,« poudarja Zrinski. Ena od možnosti je popolna obnova stavbe, kjer je

bi bila lahko sedanja Osnovna šola Cvetka Golarja Ljutomer, ki pa bi jo bilo treba preurediti, morda narediti prizidek, med drugim zvočno izolirati, da bi bila primernejša za poučevanje igranja inštrumentov, in urediti dvorano za nastope. A tudi to ne bo tako enostavno, saj ima v teh prostorih še zmeraj pouk pet oddelkov šole s prilagojenim programom. Rešitev bi bila lahko selitev teh oddelkov na njihovo matično šolo, Osnovno šolo Ivana Cankarja Ljutomer.

Ravnatelj Glasbene šole Slavka Osterca Ljutomer Stanislav Lašič se nikakor ne more navaditi na to, da so stavba in učilnice prazne: »Ni mi všeč, ker prostori samevajo. Tu bi moral biti vrvež.« FOTOGRAFIJA JERNEJA DOMAJNKO

bila do zdaj glasbena šola. Najnujnejše je sanirati temelje in narediti betonske stropne oziroma tla. Treba je zamenjati tudi okna in peč, za kar je že bil predviden denar v proračunu občine, vendar je za zdaj nesmiselno vlagati denar v menjava, če večina stavbe ni v uporabi. Tako Zrinski kot Lašič se strinjata, da je prednost te različice še uporabna dvorana, ki je sicer velik finančni zalogaj. Po drugi strani pa bi lahko stavbo obnavljali postopoma, če bi ji spremenili namen, za glasbeno šolo pa bi našli drug prostor. To

»Za nas je najboljša tista rešitev, po kateri se bomo najhitreje vselili v skupne prostore,« nam je zaupal želje ravnatelj Ljutomerske glasbene šole. Direktor Ljutomerske občinske uprave pa optimistično pravi, da bi lahko zagotovili delovanje glasbene šole na enem mestu že do začetka naslednjega šolskega leta. Katera od mogočih rešitev bo prevladala, pa bo jasno novembra, ko bo Ljutomerski občinski svet prvič sprejemal predlog proračuna za prihodnje leto.

Jerneja Domajnko

Šolska zgradba OŠ Sv. Jurij postaja središče rogašovske občine. FOTOGRAFIJA CIRIL KOSEDNAR

Deset let »nove šole«

Veliko zgradbo že skoraj napolnili

V šoli bo kmalu delovala tudi občinska uprava

Deset let je minilo, odkar so učenci in zaposleni na Osnovni šoli Sveti Jurij v Občini Rogašovci začeli pouk v novi šolski zgradbi. Ko so v času mandata prejšnjega rogašovskega župana Janka Halba začeli graditi razmeroma veliko in moderno zgradbo, so bili nekateri občani skeptični do te naložbe. Danes njene prostore racionalno izkoriščajo.

Kot je povedal sedanji župan Edvard Mihalič, je kraj to potreboval, saj je bila stara šola že v zelo slabem stanju. »Kljub nekaterim pomislekom ni bila nikoli dilema, ali je šola potrebna, bila je le dilema, ali je potrebna tako velika in predvsem draga šola.« Kot dodaja, so stroški vzdrževanja res nekoliko večji, toda z leti so jih racionalizirali. Med drugim so v novi zgradbi uredili prostore za predšolsko vzgojo, v mansardi zgradbe pa je bila ravnokar končana ureditev prostorov za občinsko upravo, ki se bo sem preselila v naslednjih tednih. Kot še doda župan, Občina Rogašovci letno nameni za šolstvo pol milijona evrov, to pa je veliko za tako majhno občino, toda brez šole

bi bil kraj prazen. Prav okrog nje danes nastaja središče občine s trgov.

Ravnatelj šole Aleksander Mencigar ob jubileju z veseljem ugotavlja, da je zgradba, ki ima okrog 3600 kvadratnih metrov uporabne površine, danes več kot 90-odstotno zasedena. Glede na vpis v vrtec in stanje otrok na njihovem območju bo zasedenost takšna vsaj še nekaj let. Prav tako je vsa ta leta zasedena tudi telovadnica, ki jo uporabljajo občani in različna okoliška društva.

Ob tej okrogli obletnici so na šoli pripravili različne aktivnosti, ki so jih združili z dnem odprtih vrat šole. Učenci in zaposleni so na delavnica izdelovali izdelke iz ekomateriala, voščilnice ob deseti obletnici šole, pripravili zdravo hrano ter predstavili kroniko šole in pomembne dogodke v tem obdobju. V tamkajšnji telovadnici pa je potekala še proslava, ki so se je udeležili otroci, starši, predstavniki rogašovske občine in drugi gostje. Prisostvovali so lahko kulturnemu programu sedanjih in nekdanjih učencev šole ter prisluhnili govornikom.

C. K.

Razgradnja

Kaj se dogaja s socialno državo?

Dejan Židan: »Proračunska postavka za pokojnine že znižana za 150 milijonov evrov«

»Pravimo, da je socialna država sistem pravic in storitev, ki jih država omogoča svojim državljanom,« je med drugim povedala poslanka Andreja Črnak - Meglič na okrogli mizi o socialni državi v Murski Soboti, čeprav splošno prepričanje, ki ga je bilo mogoče slišati v debati, govori, da je Slovenija na zgodovinski prelomnici s tem, ko se je znašla pod pritiski, da se odgovornost države za posameznika, ki se je izoblikovala v procesu nastajanja socialne države po drugi svetovni vojni, vrne nazaj na njega.

Po mnenju sindikalista Janeza Pose-dija smo vprašanja, povezana s socialno državo, začeli prepozno postavljati. Socialna država, kot jo poznamo, pravi, temelji na pogodbi o zaposlitvi, zato je po njegovem mnenju skrb vzbujajoče naraščajoče število tako imenovanih preknih delavcev brez rednega delovnega razmerja: »Nižanje cene dela je mogoče samo tako, da odrežeš tisto, kar gre za socialno državo.« Po besedah Črnak-Megliče so bile doslej spremembe na področju socialne varnosti v Sloveniji mehke, ker pa smo po njenem mnenju zamudili vlak za sprejetje reform v prejšnjem vladnem mandatu, bodo morale biti nove reforme toliko

radikalnejše. Po njenem mnenju je skrb vzbujajoče, da je trenutno ravno najbolj na udaru storitveni sektor: »Ko bomo enkrat zamenjali kakovostno javno šolstvo in zdravstvo za vzporedno zasebno, ki ga bo uporabljal srednji sloj, ki je stebel socialne države, smo že 'zamočili'.« Predavateljica na Fakulteti za družbene vede Anja Kopač Mrak poudarja, da se bo treba nekoč nehati ukvarjati z zgodovino in v družbi doseči konsenz o tem, kam bomo usmerili tisto, kar smo ustvarili. Kopač-Mrakova kot idealnega poudarja skandinavski model socialne varnosti, vendar, kot pravi, se je treba zavedati, da ta sloni na fleksibilnosti delovne sile, pomembna razlika pa je tudi v tem, da se tam socialna varnost financira iz splošnih davkov in ne iz plač. Poslanec in podpredsednik Socialnih demokratov Dejan Židan opozarja, da je v državnem proračunu za leto 2013/2014 postavka za pokojnine že znižana za 150 milijonov evrov na račun pokojninske reforme. »Če pokojninska reforma ukinja pravice na podlagi ideoloških kriterijev, je ne moremo podpreti, čeprav vemo, da je nujna,« meni Kopač-Mrakova.

Timotej Milanov

KUPON

☐ mali oglas

☐ čestitka (označi)

Za mali oglas vpišite v vsako okence eno črko.

Naročniki, s kuponom dobite darilo!

V mesecu, ko slavite rojstni dan, imate možnost izbrati darilo: mali oglas v Vestniku ali čestitko na Murskem valu.

Izpolnjen kupon v mesecu, ko imate rojstni dan, predajte v naročniški službi Vestnika, Ulica arhitekta Novaka 13, Murska Sobota. Mali oglas z besedilom do 100 znakov ali radijska čestitka z eno pesmico sta brezplačna.

Ugodnost velja samo za naročnike časopisa Vestnik, ki imajo v mesecu uveljavitve kupona rojstni dan (ob predaji kupona obvezna legitimacija – dokazilo o rojstnem dnevu), na hrbtni strani pa je odtisnjen naslov naročnika.

Male oglase in čestitke brez kupona zaračunavamo po ceniku in veljajo samo za fizične osebe.

Rojstni dan naročnika v času od 1. do 30. 11. 2012. Nečitljivih kuponov ne upoštevamo.

Sistem A pomurskega vodovoda

Projekta ne bremeni samo upravljanje

Lendava na načelni ravno podpira obe možnosti upravljanja

Vodovodni sistem A pomurskega vodovoda, ki zajema občine v UE Lendava, se je znašel v nezavidljivem položaju. Osrednji problem, ki je najbolj izpostavljen, je upravljanje vodovoda. Pa ne gre samo za upravljanje sistema, ki ga občine pred oddajo kohezijske vloge morajo urediti, ampak se odpira vse več vsebinskih in tudi strokovnih vprašanj, ki jih udeleženci v sistemu morajo rešiti ali jih zdaj rešujejo na silo.

V času še skupnega projekta pomurskega vodovoda v letu 2005 je bilo s konzorcijsko pogodbo določeno za upravljavca v UE Lendava javno podjetje Občine Lendava Ekopark. To so vse občine udeleženke potrdile s podpisi aneksov k pogodbi tudi po delitvi sistema na tri dele. Ekopark je v letu 2010 prevzel tudi vodenje projekta. V Ekoparku pravijo, da so v tem času projekt pripeljali tik pred oddajo vloge, saj jim je uspelo, da so občine uredile kataster javne infrastrukture za vodovod. Izdelana in potrjena je zasnova oskrbe s pitno vodo vsega prebivalstva v sistemu. Izdelani in potrjeni so novi hidravlični izračuni. Pripravljeni so projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja (PGD) in projekti za izvedbo (PZI). Ti naj bi vsebovali že podrobne tehnične rešitve in detajle, ki so nadgradnja projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja. Pridobljeno je vodno soglasje za širitev vodnih virov v Gaberju in Turnišču. V Ekoparku poudarjajo, da je nastal problem v nekaterih občinah. Glede sistema prihaja do stalnih zahtev do projektnih sprememb. Ime občine sicer ni bilo javno povedano, je pa znano, da gre za Občino Velika Polana. Po preverjanju smo ugotovili, da ne gre za samovšečnost in postavljanje nad stroko, ampak argumentirane pripombe, saj so v Veliki Polani prepričani, da pri izračunih in recenzijah niso bila upoštevana dejanska stanja in projektna izhodišča, ampak so bila vsa mnenja in recenzije izde-

lani na osnovi nepravilnih podatkov. Po svoje zanimiv je tudi hidravlični izračun, ki ga je v idejni zasnovi za celoten projekt pomurskega vodovoda

pripravilo podjetje Vodnar in je bil že takrat sporen. Zdaj je to isto podjetje sicer kot podizvajalec drugega podjetja pripravilo nov hidravlični izra-

Voda je dobrina, je pa tudi denar. Po vseh pretegovanjih in zategovanjih je zdaj čas, da se enkrat postavi na prvo mesto občan, človek. Ta ima pravico do zdrave vode. Voda in zdravje sta javno dobro, ki se ne »vagata« na kapitalisti tržnici. Zdaj se z njima mešetari tako, kot so nekoč mešetarili živinski trgovci.

FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

Adamo Baranja

Zaradi dobrote ob pol milijona evrov

Podjetnik iz Vanče vasi in nekdanji nogometaš je zavrnil očitke o opeharjenih delavcih

Adamo Baranja, v javnosti znan kot nekdanji igralec velikega nogometa, zdaj pa je samostojni podjetnik iz Vanče vasi, ki ga je v precep vzela delovna inšpekcija, jezen Baranja, ki pravi, da ni bil seznanjen, da bi moral za delavce, ki jih je zaposlil v svojem podjetju AST, poskrbeti za zdravniške preglede, ker »veliko poslujem v Avstriji, zato ne poznam dovolj slo-

venske zakonodaje«. Baranja se je znašel pod plazom obtožb inšpektorjev o domnevnem kršenju delovne zakonodaje in pravic delavcev, ki mu še očitajo, da je dobil denar za posle na avstrijskih gradbiščih, njim pa ni izplačeval plač. »To je laž. Res je, da sem imel sklenjene posle za skoraj pol milijona evrov, ki pa so padli v vodo, ker so delavci, ki sem jim zaupal, moje zaupanje izkoristili. Ker so se neko noč napili in uničili stanovanje, kjer so bivali, jih je moj poslovni partner nagnal z gradbišča, meni pa noče plačati zneskov po pogodbi,« je povedal Adamo Baranja. Dodal je, da je delavcem dolžan le zadnjo plačo, ki jo bo nakazal, ko se bo končal spor, ki ga je proti partnerju vložil na so-

Adamo Baranja je napovedal, da bo uporabil vsa sredstva, da bi opral svoje ime. FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

dišču v Avstriji. Takrat bo prav tako poravnal globe delovnega inšpektorja. Kot je še povedal, je za delavce dobro skrbel, saj so kot pomožni delavci na gradbiščih mesečno dobivali več kot tisoč evrov plače, plačal pa jim je tudi bivanje v Avstriji in prevoze do gradbišč. Jezi ga še, ker je bil sam veliko na terenu, in da je zato preveč poslovnih potez prepustil svojemu zastopniku v podjetju in računovodkinji, ki, kot je dejal Adamo Baranja, »niso bile najbolj posrečene«. Nekdanji hitronogi krilni nogometaš je odločen: »Pravico bom poiskal po sodni poti, ker sem zaradi dobrote ostal brez pol milijona evrov, s katerimi bi živel kot gospod.«

Andrej Bedek

Vodnar za sistem B

Za sistem B so formalno končali postopke in vlogo pripravili za oddajo. Na javnem razpisu je bil izbran projektant. Izbor pa še ni pravomočen, saj v petek poteče pritožbeni rok. Ko je že kazalo, da morebitne pritožbe ne bo, se je pojavil pooblaščenec, kot kaže, najdražjega ponudnika Vodnarja, ki je zahteval vpogled v dokumentacijo, in lahko se zgodi, da bo postopek zapletel s pritožbo.

čun, ki pa, vsaj tako kaže, ponovno ni ustrezal zahtevam in so ga končno strokovno uskladili šele konec prejšnjega tedna.

V Ekoparku sicer ne vztrajajo pri tem, da bi bili edini upravljavci sistema, čeprav jih najnovejši predlogi o ustanovitvi konzorcija presenečajo. Ob odločitvi, da bo Ekopark upravljavca vodovodnega sistema A v celoti, pričakujejo, da se pred oddajo vloge uredijo vsa formalnopravna razmerja med občinami UE Lendava in da te lastniško vstopijo v Ekopark ter podpišejo upravljavsko pogodbo. Z ureditvijo teh razmerij pa bi se Ekoparku prepustilo strokovno vodenje projekta. To rešitev je v obliki osnutka odloka podprl tudi lendavski občinski svet. Pred potrditvijo odloka je župan mag. Anton Balažek pojasnil, da Lendava kot lastnik Ekoparka ne vztraja več pri 75-odstotnem kontrolnem deležu. Občinski svet je podprl tudi drugo mogočo rešitev, s katero se strinjajo tudi v Ekoparku, in sicer ustanovitev konzorcija upravljavcev, s tem da bi Ekopark upravljal vodne vire in transportne vode ter primarne in sekundarne vode v lendavski občini. Hkrati ob tem zahtevajo delitev primarnih in sekundarnih omrežij po teritorialnem (občinskem) načelu. Da se pri projektu zapleta, dokazuje tudi v petek napovedan nepreklicen odstop koordinatorskega projekta Antona Törnara, ki pa ga je začasno umaknil in bo odločitev o tem, kako naprej, sprejel danes. Razlog za odstop je bil petkov sestanek, na katerem naj bi v Ekoparku podrobneje analizirali formalno podlago za ustanovitev konzorcija upravljavcev, ki pa je bil neuspešen. Sicer imata tudi potrjen osnutek odloka o upravljanju celotnega sistema v Ekoparku in sprejet sklep o možnosti ustanovitve konzorcija različno težo.

J. V.

prejeli smo

So zakoni Cerkve nad božjimi?

Kakor vam je znano, je beltinski župnik Alojz Benkovič zoper mene na omenjeno sodišče zaradi obrekovanja vložil zasebno tožbo. Zmotilo ga je moje pisanje v prispevku So zakoni Cerkve nad božjimi?, ki je bil objavljen v časopisu Vestnik 21. julija 2011. Zbudili so ga namreč zapisi o kršitvi celibata, materializmu in dvoličnosti v Katoliški cerkvi. Četudi v članku nisem navajal njega kot osebe, ne časa, ne kraja dogajanja. Kot pisatelj, publicist in član verskega občestva sem zaradi vsesplošnega materialnega in moralnega poloma v slovenski Cerkvi v skrbi zanjo le razmišljal na to temo. Župnik Benkovič je od mene nameraval zahtevati tudi odškodnino in celo vrsto opravičil.

Kot vam je že znano, je bilo na prvi obravnavi pred sodnico Natalijo Pavlič Goldinskij z moje strani izrečeno opravičilo, če je bilo v časopisu napisanega kaj takega, kar naj bi prizadelo duhovnika Benkoviča. Krivde nisem priznal, ker ni bila storjena – kakor ste komentatorji in spremljevalci mojega pisanja v Vestniku že pred to razsodbo pravilno razlagali in sami prepoznali. In zakaj potem opravičilo?

S prisposodob Kristusovega prevzemanja obremenilnega dejanja drugega »nase« sem želel spodbuditi avtorrefleksijo še pri mojem »drugem«, akterju v omenjeni zgodbi. In kaj naj bi gesta pomenila za nadaljevanje omenjene zgodbe? Morebiti se bo tudi s strani duhovnika zgodil »pogled vase«!? Sledila izpoved vesti, preoblikovanje svojega jaza in vstop v bolj božje, kot je bilo doslej. (To pa se kot proces dogaja izključno v naših dušah).

Tine Mlinarič

Pojasnilo k članku »Nagajanje se nadaljuje«

Na seji Mestnega sveta 11.10. je g. Štihec v afektu zaradi pripomb na Akt o javnozasebnem partnerstvu spet lansiral konstrukt o mojih domnevno koruptivnih ravnanjih. Ker novinar ni preveril dejstev obojestransko, dajem pojasnilo.

Moje podjetje je sodelovalo s Komunalo že 16 let preden sem se začel politično udeleževati. Vse neodvisne revizije na Komunali niso pokazale nepravilnosti, le občinska revizorka je 2 leti po dogodku našla nek domnevni sum, bojda po nareku delodajalca. O nepravilnostih pri občinskih zemljiških operacijah, potrjenih z negativnim mnenjem Računskega sodišča je molčala. Njena nepristranskost glede na mnenje Računskega sodišča govori sama zase. Naročilo IT opreme male vrednosti omenja Štihec ob vsaki priložnosti že dve leti. Če bi bilo pri tem kakoli narobe, zagotovo z njim ne bi tvegala konfrontacije. Zato lahko svobodno razpravljam, česar si odvisni svetniki/ce ne morejo privoščiti.

Za razumevanje lažnih obtožb je potrebno navesti vzrok Štiheceve nejevolje. To je amandma, kjer ima Mestni svet pravico imenovati strokovno komisijo, ki bo ocenila prispele vloge ponudnikov. Predloženo besedilo je določalo, da ves postopek izbire izvajalca vodi župan. Sam sem opozoril le na sistemsko možnost korupcije, kar dobromislečega človeka ne bi smelo vznejevoljiti. Akt je bilo smiselno izboljšati, ker je Mestna občina dobila negativno mnenje Računskega sodišča, hkrati pa intenzivno sodeluje s podjetji in osebami povezanimi s tajkunom Raščanom, ter slamnatim kupcem podjetja Večer. To je potrdila tudi velika večina v Mestnem svetu (15:10). Javnost naj presodi, ali je vstavev varovalke županu, ki na novoletnem sprejemu pri svoji mizi gosti g. Raščana umestna.

Marjan Gujt

VESTNIK

Izdaja: Podjetje za informiranje Murska Sobota, d. o. o. Izhaja ob četrtkih.

Uredništvo: Majda Horvat (odgovorna urednica), Janez Votek (namestnik odgovorne urednice), A. Nana Rituper Rodež, Andrej Bedek, Bernarda Balažič Peček, Milan Jerše, Vida Toš, Timotej Milanov, Jože Gabor, Ciril Kosednar (novinarji), Nataša Juhnov (fotografija), Nevenka Emri (lektorica), Ksenija Šomen (tehnična urednica), Robert J. Kovač (računalniški prelom). **Direktor:** Dejan Fujs. **Naslov uredništva in uprave:** Murska Sobota, Ulica arh. Novaka 13, tel. št.: 538 17 10 (redakcija), 538 17 20 (naročniška služba), 538 17 18 (marketing), št. telefaksa 538 17 11. Nenačrtovani rokopiši in fotografije ne vračamo. Letna naročnina za fizične osebe je 91 evrov, za pravne osebe 135 evrov, za naročnike v tujini 205 evrov, letna naročnina za on-line Vestnik je 58,50 evra. Naročniki tiskane izdaje imajo on-line dostop brezplačen. Izvod časopisa za naročnika je 1,75 evra. IBAN pri Novi KBM SI56 0488 1000 1763 203, SWIFT koda banke KBMASI2X. Tisk: Druck Styria GmbH & Co KG, Avstrija. Davek na dodano vrednost je vračunan v ceno izdava in se obračunava v skladu s 7. točko 25. člena Zakona o davku na dodano vrednost, Uradni list 30. 12. 1998, št. 89, in Zakonom o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leti 2002 in 2003, Uradni list 17. 12. 2001, št. 103. Naklada: 12.300 izvodov. Elektronska pošta: Vestnik: vestnik@p-inf.si, marketing: marketing@p-inf.si, naročniška služba: oglasi.vestnik@p-inf.si, www-stran: http://www.vestnik.si.

SGP Pomgrad postal eden največjih srednjeevropskih gradbincev

Konservativnost se jim je obrestovala

Podjetje SGP Pomgrad posluje stabilno in bo leto končalo z dobičkom – Preživeli so propad Konstruktorja in Kraškega zidarja

Čeprav predsednik uprave SGP Pomgrad Tadej Ružič poudarja, da so in želijo biti prepoznavni predvsem kot največji specialisti za gradnjo komunalne infrastrukture in čistilnih naprav in se že ozirajo tudi na hrvaški trg, kjer bo v prihodnje na tem področju največ dela, financiranega s sredstvi EU, je prav zdaj eno od največjih slovenskih gradbenih podjetij navzoče na kar nekaj velikih gradbiščih v Sloveniji. Izstopajo gradnja kemijske in računalniške fakultete v Ljubljani, preplastitev avtoceste ter gradnja druge faze Centra za ravnanje z odpadki Puconci in čistilne naprave s kanalizacijo v Občini Škofja Loka.

O tem, kako jim uspeva poslovati stabilno, zagotavljati likvidnost in sproti poravnati obveznosti v teh kriznih časih, je Tadej Ružič odgovoril: »So velike težave, toda kljub temu uspevamo sproti pokrivati naše obveznosti. Prav tako še ni bilo vprašljivo izplačilo plač, kot se to dogaja drugje. In zame je to najpomembnejši dosežek letošnjega leta – kajti poslovni načrt bomo tako in tako dosegli. Vse to, kar je v gradbeništvu danes, se je dogajalo že v preteklosti, zato smo bili dovolj previdni in se nismo lotevali velikih lastnih investicij – imeli smo le eno v Kopru, ki smo jo uspešno sklenili. Prav tako smo pazili, s kom smo poslovali, intenzivneje pa smo se lotili tudi izterjav. Enostavno: v minulih časih se nismo preveč razbohotili. Bili smo konservativni, v oči nekoga in po mnenju nekaterih mogoče celo preveč togi in premalo agresivni. To se je zdaj pokazalo kot dobro. Tudi naslednje leto želimo delati na takšen način, ker ne bo bistveno drugačen, kot je letošnje.« Zaradi propada partnerjev, s katerimi so bili lastniško povezani, so imeli kar nekaj težav. Tako so morali lani odpisati kar nekaj naložb zaradi stečaja mariborskega Konstruktorja in končali leto z izgubo. Tudi v tem letu jih čaka podoben problem zaradi stečaja Kraškega zidarja, zaradi česar bodo morali odpisati nalož-

Trije objekti največje evropske naložbe v izobraževanje in raziskovanje v Ljubljani, kjer je SGP Pomgrad eden od treh izvajalcev, že rastejo iz zemlje. FOTOGRAFUA NEŽA PRELOG

bo v to podjetje v višini okrog milijon evrov. Kljub temu načrtujejo, da bodo leto sklenili z dobičkom in da se jim v prihodnje ne bodo več dogajale podobne nevšečnosti in bodo vsi, ki se resno ukvarjajo za gradbeništvom v Sloveniji, uspeli preživeli.

Plačilo je zagotovljeno

Največje Pomgradovo gradbišče v Sloveniji in hkrati najpomembnejša investicija v objekte za potrebe izobraževalne in raziskovalne dejavnosti v Evropi je v tem času na Večni poti v

Ljubljani, kjer gradijo dve fakulteti. Junija so podpisali pogodbe v vrednosti 56 milijonov evrov (bruto) oziroma 43 milijonov evrov (neto) in odprli gradbišče Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo ter Fakultete za računalništvo in informatiko. »Nameščanje pilotov smo končali septembra, v oktobru pa tudi gradnjo kletnih prostorov, tako da zdaj trije objekti že rastejo iz zemlje.« Do zime hočejo objekte pokriti in končati do te faze, da bodo lahko začeli obrtna in inštalacijska dela. Delavci na gradbišču so v glavnem Pomgradovi, tako je na primer pri postavljanju pilo-

tov sodelovalo 20 delavcev, do šest vodilnih pa je ves čas na gradbišču. »Odvisno od sklopa, kaj delamo, včasih tudi koga začasno najamemo. Gre za tretjinsko soudeležbo pri poslu, in sicer SGP Pomgrad gradi en objekt in povezovalni objekt, IMP je odgovoren za inštalacije in Beograd za drugi objekt. Plačilo je zagotovljeno, saj se sproti, tako kot se dela izvajajo, nakazuje tudi denar. Ker je več kot 80 odstotkov denarja iz skladov Evropske unije, morajo biti vse finančne konstrukcije zaprte, drugače naročnik ne dobi povrnjenih sredstev,« je pojasnil Ružič.

Več kot 60 odstotkov prihodkov ustvarijo zunaj Pomurja

Ljubljansko gradbišče in tudi zastoje na avtocesti pri Vranskem zaradi preplastitve Ružič razume tudi kot odlično promocijo. Skupna vrednost del na avtocesti, ki jih opravljajo z avstrijskim Strabagom, je sedem milijonov evrov, še pomembnejše pa je, da asfalt vozi iz asfaltne baze v Hočah, ki jo imajo v najemu, in da vsa asfaltna dela opravljajo Pomgradovi asfalterji. V hoški betonarni pa so zmešali tudi ves beton, ki so ga potrebovali pri gradnji povezovalne ceste Malečnik-Maribor, ki so jo začeli graditi skupaj s Primorjem, potem pa so zaradi stečaja Primorja morali večino del opraviti sami. Vrednost teh del je bila pet milijonov evrov. Tadej Ružič poudarja, da je ta cesta za domačine zelo pomembna in dolgo pričakovana, zanje kot gradbinca pa je bila velik gradbeni izziv, saj so dela opravljali v varovanem okolju in uspeli ustrezno dokončati tudi galerijski del ceste.

Podoben izziv s promocijo pa je bil tudi pri gradnji rekreacijsko-sprehajalnega prostora ob Muri v Bad Radkersburgu (Radgona), ki so ga slovesno predali namenu v začetku oktobra; delavci so imeli ves čas veliko gledalcev, naročniki pa so z izvedbo zelo zadovoljni. Naučili so se marsikaj, pravi Ružič, vendar denarno s tem delom niso obogateli, ampak predvsem z izkušnjami. Ta projekt je bil predvsem velika šola za gradbince, spoznali so sistem javnega naročanja v Avstriji, njihovo zaščito izvajalcev, se usposobili v komuniciranju o strokovnih zadevah v tujem jeziku in navezali stike z novimi potencialnimi zasebnimi naročniki.

»Smo vsepovsod. Več kot 60 odstotkov prihodkov ustvarimo zunaj Pomurja in teh bo letos vsekakor nekaj več kot lani,« je še povedal Ružič in poudaril, da lastnih investicij ne načrtujejo, saj je še vedno problem pridobivanja sredstev. »Naš največji cilj tako ostaja pridobiti čim več poslov.«

Bernarda B. Peček

Manj naročil tudi za turniško Planiko

Prilagodljivost je zdaj velika prednost

Proizvodnja vrhunske pohodniške in zaščitne obutve ni pod težo modnih usmeritev

Krč, v katerem se je znašla Evropa, je letos oplazil tudi največjega regijskega izdelovalca obutve, Planiko v Turnišču. Naročila za osebno obutve so se zmanjšala za tri odstotke, to pa je glede na razmere še vedno minimalen upad, se pa kriza pozna pri javnih naročilih. In s tem Stanko Draškovič, tehnični direktor turniške Planike, ni mislil slovenskih javnih naročil, saj so zanje glede na njihove proizvodne zmogljivosti nezanimiva, ampak na mednarodne razpise in naročila. Teh naročil pa je vse manj, zato se za tista, ki so, med konkurenti bije, tako Draškovič, krvav boj. »Nam se je že zgodilo, da smo dobljeno naročilo zaradi pritožb izgubili in smo vse leto delali na zalogo ter čakali na razplet. Po enem letu smo naročilo potem tudi dobili,« je povedal.

Razmere v obutveni industriji v Evropi in svetu so težke, ker jo stiska občutno manjša poraba. Turniška Planika je pri tem v nekoliko ugodnejšem položaju, ker njeni čevlji niso modni, to pomeni, da če jih danes ne bodo prodali, jih bodo lahko jutri. Torej lahko v določenih razmerah delajo tudi na zalogo, za kar pa jim do zdaj ni bilo treba najemati posojil, saj so proizvodnjo

lahko financirali z lastnimi sredstvi. Ob kapitalski ustreznosti podjetja je njegova prednost tudi hitro prilagajanje obsegu proizvodnje. Skorajda čez noč lahko izdelajo trideset odstotkov več ali toliko manj obutve, ne da bi jih to finančno spodneslo, na njihovi strani pa je tudi to, da izdelujejo obutve visokega cenovnega razreda, ki jo pod blagovno znamko lastnikov Meindl na zahodnih evropskih trgih in v svetu prodajajo z napisom: Izdelano v EU. »Naša prednost je v tem, da smo močnejši v razvoju in da to znamo zelo hitro uporabiti v proizvodnji,« pravi sogovornik. Planika Turnišče je evropsko središče za razvoj tehnologij svetovne blagovne znamke Gore-tex, ob vrhunski tehnologiji pa tudi uporabljeni materiali ustrezajo visokim evropskim standardom in ekološkim zahtevam. Vse več razpisov namreč vsebuje tudi ekološke zahteve, turniška Planika pa že ima potrjeno ministrstva za okolje, da pri izdelavi obutve porabijo samo 25 gramov topil za par, to pa je visoka zahteva, ki so jo uspeli doseči. »Seveda je na trgu pomembna tudi cena,« poudarja sogovornik in dodaja, da v vseh letih samostojnega obstoja Planike Turnišče še nobenega dela niso opra-

Kljub krizi vlagajo v razvoj

Kljub krizi v zadnjem obdobju je Planika Turnišče še uspelo povečati vlaganja v razvoj in posodabljanje tehnološke opreme, pri čemer so jih podprli tudi lastniki, polovico tovarne še vedno imata brata Meindl iz Nemčije, četrtinska deleža pa imata Martin Žilnik in Benjamin Fugina. Za opremo in razvoj so letos namenili 300 tisoč evrov, obnovili pa so tudi dotrajano streho, to pa jih je stalo še 250 tisoč evrov.

vili samo zaradi dela, ampak z namenom, da zaslužijo za stabilnost podjetja in njegov napredek ter za plačilo dela zaposlenim.

Čeprav se je obseg naročil v primerjavi z lani zmanjšal od petnajst do dvajset odstotkov, bodo letošnje poslovno leto uspešno pripeljali do konca, v enakem obsegu načrtujejo proizvodnjo tudi v prihodnjem letu. Tako v povprečju na dan izdelajo 1800 parov obutve, leto prej 1900

in pred dobrima dvema letoma 1650 parov. Ti podatki kažejo na eni strani na prilagodljivost in na drugi na stabilnost turniškega podjetja, to pa je pomembno glede na napoved, da bo prihodnje leto še težje za obutveno industrijo ter da bo prineslo celo propad nekaterih podjetij. Planika ima za prihodnje leto že pomembno naročilo, skoraj zagotovo pa še dve. Večjih pretresov zato ne pričakujejo.

Zagotovljena stabilnost podjetja pa je pomembna tudi za zaposlene. V Planiki Turnišče je 220 delavcev, to pa je nekaj manj, kot so jih imeli pred dvema letoma. Število zaposlenih zmanjšujejo v šivalnici, kjer po odhodu delavk in delavcev v pokoj ne sprejemajo novih, nadomeščajo pa jih v montaži. Letos so tako zaposlili štiri delavce in povprašujejo še po dveh. Storitve šivanja zanje namreč v vedno večjem obsegu prevzemata dva kooperanta v Srbiji, to pa je glede na sedanje razmere na trgu nujno. V podjetju vladata pozitivna klima in visoka pripadnost zaposlenih, saj vsak po svojih močeh dela najboljše, to pa se pozna tudi pri vrhunski kakovosti izdelkov.

Majda Horvat

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, OS Murska Sobota, je trenutno razpisanih več kot 80 prostih delovnih mest. Delodajalci imajo največje potrebe v gradbeništvu, storitvah in gostinstvu.

Najbolj iskani delavci v tem tednu:

delavec brez poklica – 15, cestnogradbeni delavec – 10, elektromonter – 10, osnovnošolska izobrazba – 10, električar – 5, elektrotehnik elektronike – 5, ključavničar – 3, natak – 3, doktor medicine, specialist splošne medicine – 2, kuhar – 2, profesor klavirja – 2.

Iščejo se tudi:

inž. mehatronik (vsš) – 1, profesor angleščine – 1, univ. dipl. inž. živilske tehnologije – 1.

Več informacij o prostih delovnih mestih in seznam vseh aktualnih prostih delovnih mest z zahtevanimi pogoji za zaposlitev lahko najdete na uradih za delo, v CIPS-ih ter na internetni strani www.ess.gov.si.

Koruza

Nove sorte

Pioneer predstavil letošnje posevke

Prevladujoč oskrbovalec s semensko koruzo v Sloveniji je Pioneer. Ta je začel intenzivneje sodelovati s slovenskimi, predvsem pa pomurskimi kmeti pri oskrbi s semensko koruzo že leta 1985, ko je bila podpisana pogodba o sodelovanju s takratnim SOZD-om ABC Pomurka. Leta 1994 je bilo ustanovljeno predstavništvo za Slovenijo v Murski Soboti. Sicer sodelovanje z nekdanjo Ju-

Slovenija). Vsako leto od leta 2006 naprej opravijo skupno žetev pridelka in ob izračunu pridelka posamezne sorte izmerijo vse druge parametre, pomembne za kakovost zrnja in silaže. Na letošnjem osrednjem dnevu koruze, ki je bil na njivi Janka Horvata na Cankovi, je bil ob predstavitvi poudarjen osrednji problem, s katerim so se srečali pridelovalci v letošnjem letu, namreč setev

Letošnji Pioneerjev dan koruze je potekal na njivi Janka Horvata pri cankovskem maloobmejnem prehodu. Ob pregledu pridelka v letošnjem letu je bilo srečanje rahlo začinjeno z opozorilom, da so pridelovalci na njivi čez Kučnico ob enaki tehnologiji dosegli višji pridelek zaradi še vedno dovoljene uporabe tretiranega semena. Čebele se na meji za zdaj še niso obračale pa tudi pogina ni bilo opaziti.

FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

goslavijo sega v leto 1977, ko je bil vzpostavljen jugoslovansko-ameriški sistem za proizvodnjo koruze in so bili zasejani prvi posevki koruze tega semenskega pridelovalca. Podatek ni nepomemben, saj je znano, da je bilo zlahtnjenje semen v nekdanji Jugoslaviji – predvsem v Vojvodini in na Hrvaškem – v svetovnem vrhu. Po razpadu Jugoslavije se je ta dejavnost znašla v krču, v zadnjih letih pa močno oživlja.

Vzpostavitev jugoslovansko-ameriškega sistema ni nepomembna, saj je bil očitno nastavek za uspešen sortni razvoj koruze, prilagojene mikroklimatskim razmeram predvsem v panonskem svetu, kjer je koruza ob žitih najpomembnejša kultura na njivah. S tem je povezano sistematično preizkušanje sort koruze na poskusnih poljih pri pridelovalcih, ki se v Sloveniji opravlja v šestih proizvodnih regijah (Prekmurje, Prlekija, Podravska-štajerska regija, Celjska regija, Dolenjska in preostala

netretiranega semena. Zato je bila odločitev, da je osrednje dogajanje na dan koruze na njivi ob meji z Avstrijo, kjer je dovoljeno sajenje tretiranega semena. Na njivi čez mejo je bila namreč zasejana Pioneerjeva koruza. Analiza pridelka ob enaki tehnologiji pridelave na eni in drugi strani meje je pokazala, da je pridelek na naši strani za pet odstotkov nižji od avstrijskega. Letos je bilo končano preizkušanje novih hibridov koruze, imenovanih Optimum AQUA-max, ki bodo za setev na voljo naslednje leto. Šlo naj bi za hibride, odporne proti suši, saj zagotavljajo za pet odstotkov višji pridelek od najboljših hibridov v sušnem obdobju in vsaj za tri odstotke boljši pridelek od sedanjih hibridov v normalnih vremenskih razmerah.

Ob koruzi je Pioneer eden od pomembnejših oskrbovalcev s semeni oziroma oljne ogrščice, uveljavil pa se tudi pri ponudbi semena sončnic. J. V.

majhne skrivnosti domačih in tujih rastlin

Jesen je čas zorenja

Plodovi obarvajo jesensko rastlinje

Jesen je čas zorenja mnogih rastlin: grmovnic in dreves, kultiviranih ali divjih rastlin. Mnoge od njih niso užitne, njihova podoba pa je prečudovita in poudarja lepoto narave. Če niso hrana za človeka, pa predstavljajo vir prehrane za divje živali in ptice.

Večina vrtnarjev in oboževalcev rastlin je navdušenih ob bogatem cvetenju grmov in dreves, mnogi pa se razveselijo tudi prijetno obarvanega lesa in plodov jeseni. To je velik optičen in tudi kulinaričen dosežek.

Koristno je, če je prijetno obarvan sadež tudi užiten. Takšni rastlini sta jerebika in navadni glog. Surova nimata nobenega posebnega okusa, kljub vsemu pa ob kuhanju dobita prijeten sladkast okus, ki je lahko dodatek k marmeladam, želejem in sokovom. Tudi plodove mahonije in navadnega češmina lahko uporabimo v kuhinji, čeprav so nekoliko kiselkasti, imajo pa visoko vsebnost vitamina C. Najbolje je, da sadne plodove pustite na prostem na grmih oz. drevesih viseti vse do meseca novembra. Zaradi

zmrzali bodo dobili posebno aromo. Takrat jih oberemo in obdelamo v najprimernejšo obliko za shranjevanje. V veselje nam bo, da bomo tudi pozimi lahko utrgali kakšen sadež.

V vednost in opozorilo pri obiranju jesenskih plodov divjih in kultiviranih rastlin pa dodajamo osnovne informacije o njih.

Naj užitne, nestrupene jagode grmovnic in dreves popestrijo ter obogatijo izbor sadežev na vrtovih!

Martina Varga

Jesenske okrasne rastline z opisom plodov

Znanstveno ime	Slovensko ime	Lastnosti sadeža	Višina rastline
Symphoricarpos x doorenbosii	bisernik	Jagode so glede na sorto bele ali roza barve, kroglaste. Zelo dolgo vzdržijo na grmu, strupene!	60-100 cm
Cornus alba	beli dren	Ovalni koščičar, bele ali svetlomodre barve. Praviloma družina drevovk ni strupena za ljudi, vendar lahko posamezne sorte pri majhnih otrocih izzovejo slabost.	1,5-3 m
Berberis vulgaris	navadni češmin	Majhne, svetlordeče jagode, kiselkastega okusa, užitne.	1-3 m
Berberis thunbergii	tunbergov češmin	Rdeče jagode brez okusa, seme strupeno, osemenje ne.	1-2 m
Ilex aquifolium	bodika	Večsemenske jagode so podobne sočni skalni robidi, svetlordeče barve, dolgo se obdržijo na rastlini. Strupene!	1-10 m
Sambucus racemosa	divji bezeg	Škratnordeči plodovi, užitno je rdeče osemenje, medtem ko je seme strupeno, zato jih je treba pri jedi ločiti od osemenja!	2-3 m
Euonymus europeas	navadna trdoleska (škofovske kapice)	Kapice z mesnato zavitim semenjem, svetloroza do oranžne barve, strupene!	1,5-3 m
Celastrus orbiculatus	navadni davilec	Kapice z mesnatimi obloženimi semeni, svetlorumeno in oranžno obarvane, strupene!	vzpenja se 3 do 7 m visoko
Lonicera periclymenum	navadni kovačnik	Svetlordeče jagode, strupene!	1-3 m
Viburnum plicatum	japonska snežna kepa	Rdeče jagode, užitne. Plodov je malo.	1-3 m
Viburnum opulus	brogovita	Rdeče jagode, užitne, ljudsko zdravilo.	
Sorbus aucuparia	jerebika	Zelo bogat sadež, rdeč, jabolkaste oblike, užiten.	5-7 m
Callicarpa bodinieri	giralldijeva lepoplodovka	Majhna, zelo bogata s plodovi, roza do vijolične barve. Plodovi so strupeni!	1,5- 3m
Cotonaster horizontalis	pahljačasta panešplja	Drobni jabolkasti sadeži, rdeče barve in zelo številni. Strupeni plodovi!	60-100 cm
Cornus mas	rumeni dren	Podolgovat koščičast sadež, podoben olivi, zelo bogat z vitaminom C, do 2 cm velik in mesnat. Na pol zrelega lahko uživamo že surovega.	2-3 m
Hippophae rhamnoides	rakitovec	Oreškast sadež, zaprt v svetlooražno meso, užiten, kiselkast, zelo bogat z vitaminom C.	1-2 m
Pyracantha coccinea	ognjeni trn	Do 1 cm veliki plodovi rumene, oranžne barve, strupeni!	do 6 m
Aronia melanocarpa	aronija	Črn, sočen jabolkast sadež, užiten, sladkokiselkast, trpek, primeren za sušenje ali sokove.	2-3 m
Prunus spinosa	črni trn	Temnomoder koščičast sadež z voščeno prevleko, užiten, spragobog po zmrzali, primeren za likerje, marmelade, sadne pireje.	1-2 m
Clerodendrum trichotomum	navadni usodnik	Štirisemenski koščičast sadež z neužitno skodelico.	2-4 m
Viburnum davidii	kitajska lemprika	Modre jagode, v večjih količinah strupene.	20-40 cm
Viburnum tinus	lemprika (nepravi lovor)	Modre, kasneje črne jagode, v večjih količinah strupene.	1-1,5 m
Viburnum lantana	dobrovita	Nezrel sadež je rdeč, zrel pa temnomoder do črn.	1-3 m
Sambucus nigra	črni bezeg	Temnovijolične do črne barve jagod, surove so strupene. Kuhane primerne za sokove, marmelade.	2-3 m
Berberis julianae	velikolisten vedno zeleni češmin	Temnomoder, z voščeno glazuro, užitne.	do 2,5 m

Kmetijstvo v novi perspektivi

Še vedno nedorečena delitev finančne pogače

Podeželski parlament brez konsenza na najobčutljivejšem področju – Beg iz kmetijskih organizacij takšne ali drugačne oblike

Z ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO) je bilo napovedano, da naj bi na zasedanju podeželskega parlamenta dorekli izhodišča za delitev finančne pogače v naslednji finančni perspektivi EU. V delovnih skupinah, ki so se ukvarjale s posameznimi področji kmetijske politike in financiranja teh, je ta konsenz bil dosežen. V najpomembnejši, ki se je ukvarjala z implementacijo neposrednih plačil, pa sta prišla do izraza različnost slovenskega kmetijstva in tudi interesov.

V središču tokratnih razprav je bila revitalizacija kmetij in temu ustrezen je bil poudarek mlademu kmetu oziroma prevzemniku kmetije. Finančne podpore v tem delu niso sporne, se pa v ozadju odpira nerešen socialni status seda-

njih lastnikov kmetij. Trenutne rešitve lastnikom kmetij ne zagotavljajo ustrezne socialne varnosti. Po drugi strani pa gre za generacijo lastnikov, ki je še delovno aktivna in z umikom iz aktivnega kmetovanja ostane tako rekoč na robu, saj nima alternative za preživetje do pokojnine. Vprašljive pa so tudi pokojnine, saj je vključenost posameznih članov družine v pokojninsko zavarovanje na kmetiji povezana z dohodkom te. Hkrati so naše kmetije ekonomsko prešibke, da bi mladi prevzemniki lahko prevzeli nase plačevanje dela rente za svoje starše, kaj šele, da bi odkupili kmetijo, kot je recimo to navada na Nižozemskem. Najenostavnejši in socialno najmanj boleči so prenos kmetij s starih staršev na vnuke, saj ima v večji-

ni teh primerov generacija staršev rešeno eksistenco zunaj kmetijske dejavnosti. Na področju ekonomike oziroma investicij v razvoj je prevladalo stališče, da imajo prednost skupne naložbe pred individualnimi. Gre za razmišljanje, ki naj bi z dostopom do denarja poskušalo spodbuditi povezovanje kmetov, o katerem se je govorilo ves čas. Ob tem pa v okviru kmetijstva še ni bilo resne razprave in tudi ne resne strokovne analize, kje so vzroki za tako veliko nezaupanje kmetov do povezovanja in skupnega nastopa. Pri nezaupanju vsega ni mogoče pospraviti samo s tezo, da je za to kriva nekdanja socialistična organiziranost zasebnega kmetijstva. Realno je od tistih časov minilo že več kot dvajset let in več kot polovica aktivne ge-

neracije kmetov s takratnim sistemom nima izkušenj. Ob tem se ves čas zane-marjajo dogajanja v organizacijah kmetov, ki niso daleč od razvpitih tajkunskih zgodb, ki jim kmetje niso mogli in jim še vedno ne morejo parirati. V tej zgodbi je preveč koncentrirane moči v nekaterih centrih, ki vnašajo namesto vlivanja zaupanja med kmete nezaupanje in beg iz kmetijskih organizacij takšne ali drugačne oblike. S tem so povezane tudi aktivnosti pristojnih služb oziroma agencij, ki na takšen ali drugačen način delijo kmetijsko pogačo. Zanimiva je ugotovitev, da je nevzdržno, da se vsi kmetijski projekti, ki se prijavljajo na razpise iz različnih virov financiranja, obravnavajo formalistično s točkovnanji, brez predhodne vsebinske

analize pomena posameznih projektov, individualnih ali skupnih, za posamezno okolje.

Navskrižje interesov je najbolj vidno pri implementaciji neposrednih plačil. Tu ni enotnega mnenja. Je pa dobro, da je bila v tem času opravljena ekonomska raziskava Kmetijskega inštituta Slovenije, ki na empirični ravni potrjuje, da bi bila morebitna izenačitev neposrednih plačil med njivami in travniki izredno neugodna za poljedelska področja. Tudi ta raziskava, ki je bila predstavljena v povzetku, potrjuje, da bi prišlo do dejanskega odtoka akumulacije iz enega dela Slovenije v drugega, hkrati pa bi to izredno neugodno vplivalo na pridelavo strateških poljščin v Sloveniji. J. V.

pobirki
bšprik

Ob svetovnem dnevu luskavice naj bi konzorcij lokalne samouprave in javnih služb – Cero pripravil dan odprtih vrat. Organizirano bodo vodili zainteresirane skupine na ogled vrtine pri Rimski čardi in jim predstavili vizijo novega zdravilišča. Tokrat njeno tretjo idejno izvedbo. Morebitnih kapitalskih partnerjev tokrat ne bo zraven.

Na Goričkem obžalujejo za nasledlo prireditelji čarovnic. Tokrat ne zaradi zaslužka in velikega števila obiskovalcev, ampak zaradi rituala samega. S pomočjo čarovnic bi se namreč z lahkoto otresli nebesnega znamenja vodnarja, ki lahko ravno v teh dneh s svojim vplivom izniči vse storjeno za uspešen začetek gradnje goriškega vodovoda.

Kranjsko Savo so končno očistili težke industrije. Poslovili so se od zadnjega dela gumarstva. Zdaj vse stavijo na turizem. To je tako, kot če bi stavili na molzne krave. Kot kaže, velja prepričanje, da se te krave (destinacije) pasejo na dobrih pašnikih. Pa ni povsem tako, saj jim, kot kaže, primanjkuje dobre krme in so svojim kravam ponovno začeli klestiti krmne obroke. Očitno jim ni jasno, da se krava molze pri gobcu.

Zaradi nezanesljivosti nekaterih članov LD Bogojina na organiziranem lovu bodo vsi člani te družine opravili poseben lov na lovišču s posebnim namenom Fazan v Beltincih. Tovrsten lov naj bi med člani družine povečal zanesljivost pri barantanju s šibrenico.

V Kuzmi naj bi se začelo zbiranje otepov iz slame, s katerimi bodo po navodilih stroke iz parka toplotno izolirali stene nekdanje karavle. Šele po opravljeni energetski sanaciji naj bi uprava parka v zimskem času karavlo uporabila za svojo rezidenco.

V Radencih so zadovoljni z večjo količino padavin, ki so napolnile nekdanji poletni bazen. Zdaj samo še čakajo na negativne temperature, ki bodo vodo spravile v trdo stanje in tako Radenčanom zagotovile uživanje ob bazenu pozimi, če že poleti ne morejo.

Problem Občine Sveti Jurij ob Ščavnici je kategorizacija cest

Lahko se zgodi, da soglasja ne bo

Od 22 vloženih amandmajev, kolikor so jih svetniki vložili, so se razen enemu po krajši razpravi vsem odpovedali

Pred tedni smo v Vestniku pisali o problemu nove kategorizacije cest pri Svetem Juriju ob Ščavnici, ki se sicer vleče že več let. Po dolgotrajni razpravi so na seji občinskega sveta minuli teden le sprejeli predlog Odloka o kategorizaciji občinskih cest in se dogovorili, da vse zelene spremembe vključijo v novelacijo odloka.

Bistvo problema predlagane kategorizacije je bilo v tem, da je Direkcija Republike Slovenije za ceste dala soglasje k takšnemu predlogu, ki ni bil vsem po godu. Iz predloga naj bi bilo izključenih precej cest, ki jih nekateri svetniki želijo kategorizirati že več let, druge spet naj bi bile vključene le na podlagi dobrih odnosov z županom. Župan Občine Sveti Jurij ob Ščavnici Anton Slana je tudi tokrat povedal, da je ceste iz predloga izključevala direkcija za ceste, ker naj ne bi izpolnjevale zahtevanih pogojev za kategorizacijo. Poudaril je še, da je predlog treba sprejeti v nespremenjeni obliki, saj bi sicer soglasje direkcije propadlo, pri ponovnem iskanju soglasja pa zaradi strožjih pogojev marsikatera od cest ne bi več dobila soglasja. Od 22 vloženih amandmajev, kolikor so jih štirje svetniki vložili, so se razen enemu po krajši razpravi odpovedali. Vendar so se jim odpovedali pod pogojem, da prej sprejmejo sklep, ki bo občinsko upravo obvezoval, da te predloge skupaj z morebitnimi drugimi pošlje direktorji v ponovno sprejemanje in jih v kategorizacijo vključi v novelacijo.

Čeprav na prvi pogled morda ni videti, da bi opozicijski svetniki kaj dosegli, ko so na prejšnji seji izsilili od-

Pregovarjanje na Občinskem svetu Občine Sveti Jurij ob Ščavnici za novo kategorizacijo cest pa je vsaj v vasi Čakova zasenčilo odprtje ceste. Prejšnjo nedeljo so pripravili slovesnost ob odprtju 581 metrov asfaltne ceste od Karlojovega hrasta do družin Fekonja in Križan. S tem se je krajanom tega zaselka uresničila dolgoletna želja po modernizaciji ceste. Dela, vredna 91.000 evrov, od tega je 60.000 prispevala država, je opravilo podjetje Asfalti Ptuj. Odprtje ceste pa so s kulturnim programom popestrili harmonikar Darko Novak in pevec Ivo Belec ter plesna skupina Twirling kluba Sveti Jurij ob Ščavnici. O novi pridobitvi krajanov Čakove je najprej spregovoril njihov vaščan, sicer svetnik v občinskem svetu, Ivo Belec, nato še župan občine Anton Slana, ki je dejal, da je odprtje te ceste za vaščane, ki živijo ob njej, vredno toliko, kot če bi odpirali avtocesto. Cesto je po blagoslovitvi, ki jo je opravil župnik Boštjan Ošlaj, odprl župan Občine Sv. Jurij ob Ščavnici Antona Slana. Po odprtju so vaščani Čakove za vse prisotne pripravili pogostitev. L. Kr. FOTOGRAFIJA LUDVIG KRAMBERGER

ločanje v dveh fazah, ni tako. Res da je bil sprejet predlagani odlok brez sprememb, so pa hkrati sprejeli tudi sklep o nadaljnjem delovanju za pridobi-

vanje soglasja za tiste ceste, ki jih že veliko časa želijo vključiti v kategorizacijo občinskih cest, pa jim ne uspe. Zaradi strožjih pogojev se sicer lahko

zgodi, da direkcija za ceste soglasja (ponovno) ne bo dala, vendar s sprejetim sklepom upanje ostaja. J. D.

V Občini Turnišče letos več investicij, vendar manjših vrednosti

Odkupili prostore podjetja Rodovita

Krožišče pri Turnišču je preozko za večja tovorna vozila in kmetijske stroje

V turniški občini so lani uredili večnamenski objekt v središču Turnišča in obnovili vaško-gasilski dom v Renkovcih, ki sta bili večji naložbi, letos pa jih načrtujejo več, a manjših vrednosti. Turniški župan Slavko Režonja je namreč povedal, da so večje naložbe, ki so jih načrtovali za letos, zaradi varčevanja države prestavili na naslednje leto.

Vrednostno največja naložba letos je bila aprila, in to odkup poslovnih prostorov in parcele ob njih prodajalne Rodovita v središču Turnišča v vrednosti štiristo tisoč evrov, tako da je zdaj trgovina v najetih prostorih občine. Tako bo imela Občina Turnišče v lasti celoten kompleks ob nogometnem igrišču in občinski zgradbi. V kupljeni zgradbi s pisarnami, poslovnimi prostori, hladilnico, skladiščem in drugimi prostori so tako že obnovili notranjost, kotlovnico, toplotno ogrevanje, vodovod ter izolacijo, namenili pa jo bodo za manjši podjetniški inkubator in se za najem prostorov že dogovarjajo s poslovnimi. Ob obnovi fasade zgradbe Rodovite so obnovili še fasado vaško-gasilskega doma v Gomilici. V občini so, kot je povedal Režonja, obnovili tudi kabelsko omrežje v vseh štirih vaseh v sodelovanju s podjetjem Telemach, ki je tako v občino pripeljalo tudi optično omrežje.

»V Gomilici in pri Turnišču smo dobili krožišča, ki so velikega pomena za varnost voznikov, je pa bilo nekaj polemik glede funkcionalnosti krožišča pri Turnišču za promet večjih tovornih vozil in kmetijskih strojev, kom-

V romskem naselju v Gomilici so uredili komunalno infrastrukturo in okolico naselja. FOTOGRAFIJA JOŽE GABOR

bajnov. Investitor obeh krožišč je bil DARS, kar je bil še njegov dolg iz časa gradnje avtoceste,« je povedal župan. Ob tem so še zgradili tudi avtobusno postajališče ob krožišču pri Gomilici.

Država oziroma direktorat za ceste je investiral tudi obnovo odseka cest med Renkovci in Dobrovnikom ter Renkovci in Beltinci, s čimer

so razbremenili nekatere ceste skozi Turnišče, ki so jih zadnje leto zaradi uničenega cestišča med Renkovci in Dobrovnikom uporabljali vozniki. Potekajo tudi aktivnosti za obnovo ceste skozi Turnišče, kar bi radi naredili naslednje leto.

Tako so se lotili odkupa parcel za pločnike in zagotavljanje služnosti za

spremljajočo infrastrukturo, obenem pa pripravljajo tudi elaborat odkupa zemljišč za cesto skozi Gomilice. Občina pa je deset tisoč evrov namenila še za zavažanje poljskih poti in gredanje.

Sto tisoč evrov je občino stala naložba v turniško osnovno šolo, kjer so zamenjali dotrajana okna, v telovadnici uredili varčno razsvetlavo in opravili še nekaj drugih nujnih posegov, med pomembnejšimi dosežki pa je ureditev romskega naselja v Gomilici. Sanacija v vrednosti sto tisoč evrov, ki jo je v celoti financirala

Slavko Režonja:
»Obnovili smo cesto med Renkovci in Dobrovnikom ter Renkovci in Beltinci, naslednje leto pa načrtujemo obnovo ceste skozi Turnišče.«

Evropska unija, je zajemala ureditev komunalne infrastrukture z elektrifikacijo, preplastitvijo poti ter ureditvijo parcel in okolice naselja. Odkup zemljišč je podlaga za legalizacijo hiš, v katerih živi petnajst družin, ki bodo tako dobile hišne številke in legalne priključke. Jože Gabor

Občina Lendava ostaja finančno stabilna

Skrb za prihodnost vzeti v svoje roke

Častni občan izraelski grafik in umetnik Dan Reisinger – Narodnostni TV-studio posnel film Utrinki iz zgodovine Lendave

Občina Lendava je proslavila 16. občinski praznik v spomin na leto 1366, ko je mesto dobilo sejemске pravice. Praznovanju se je pridružil lendavski narodnostni TV-studio, ki je 20. obletnico preselitve studia v Lendavo zaznamoval s predvajanjem filma Utrinki iz zgodovine Lendave. Delo studia je predstavila pomočnica generalnega direktorja RTV Slovenije za madžarski program mag. Helena Zver, zbrane pa nagovoril župan Občine Lendava mag. Anton Balažek.

Balažek je spomnil na pomembne jubileje v tem letu: 820. obletnico od prve pisne omembe mesta Lendava in jubileje institucij, ki pomembno prispevajo h kakovosti življenja v skupnosti, 40-letnico delovanja Galerije - Muzeja Lendava, 30-letnico Centra za socialno delo in 20-letnico narodnostnega RTV-studia. »Občinski praznik je tudi priložnost, da se vprašamo, kje smo danes, kam smo namenjeni in kako hodimo po tej poti,« je povedal govornik. Dejal

je, da je pred osemnajstimi leti sprejeta nova ureditev lokalne samouprave prinesla veliko pozitivnega, vendar privedla tudi do velikih razlik med občinami. Lendavska občina je ostala med finančno stabilnimi, ki se razvija tudi v krizi. »Zavezali smo se filozofiji trajnostnega razvoja z enakim poudarkom do gospodarske učinkovitosti, okoljskih tematik in socialnega kapitala,« je poudaril Balažek ter glede na aktualno dogajanje v gospodarstvu, pri lastninjenju Naftne Lendava in izkoriščanju naravnih potencialov dejal, da »skrb za našo prihodnost moramo vzeti v svoje roke in razvijati podjetniški potencial«.

Ob prazniku so podelili tudi občinska priznanja in priznanja TOP 5 za najpomembnejše letne dosežke v gospodarstvu, turizmu, ekologiji in trajnostnem razvoju, kulturi ter socialni in solidarnosti. Priznanje za dosežke v gospodarstvu je prejel Pakirni center Lek, v turizmu Hiša vina Cuk, v ekologiji in trajnostnem razvoju Ribiška družina Lenda-

Prejemniki priznanj Občine Lendava Štefan Kulčar, Bela Cimerman, Nada Toth Bošnjak in Katarina Šömen z županom mag. Antonom Balažkom

FOTOGRAFIJA LIDIJA MAGDIČ

va, v kulturi Galerija - Muzej Lendava ter na področju socialne in solidarnosti Zdravstveni dom Lendava.

Plaketo Občine Lendava je prejel predsednik Društva vinogradnikov Čentiba Bela Cimerman za dolgoletno delo v društvu pa tudi za delo v kulturi in pri ohranjanju kulturne dediščine. Priznanji sta prejeli Katarina Šömen za humanitarno delo v društvih in humanitarnih organizacijah ter zobozdravnica Nada Toth Bošnjak za dolgoletno delovanje in prizadevanje za razvoj stomatološke nege otrok in mladine. Naslov častnega občana je prejel izraelski grafik in umetnik Dan Reisinger za življenjsko delo na področju slikarstva, kiparstva in grafike pa tudi za odnos do judovske skupnosti. Prireditve se ni udeležil, je pa sporočil, da bo priznanje prevzel v začetku prihodnjega leta. Priznanje za najlepše urejeno naselje v Občini Lendava je prejelo mesto Lendava.

M. H.

Komemoracije ob dnevu mrtvih

Mestna organizacija Združenja borcev za vrednote NOB in Mestna občina Murska Sobota sta ob dnevu spomina na mrtve pripravili žalno slovesnost pri piramidi na soboškem pokopališču. Spominu na umrle v obeh svetovnih vojnah in na vse preminule, ki počivajo na tukajšnjem pokopališču, so se poklonili na krajši priložnostni slovesnosti. Po nagovoru podžupana mestne občine Jožeta Casarja je zapel pevski zbor Društva upokojencev Murska Sobota, z recitacijami pa so nastopili učenci soboške tretje osnovne šole. Delegaciji borcev in mestne občine sta nato k vsem spominskim znamenjem položili vence in prižgali sveče. Slovesnosti se je udeležil tudi vojaški ataše veleposlaništva Ruske federacije, ki je položil venec k spomeniku padlim ruskim vojakom. V Murski soboti sta venca položila podžupan Jože Casar in predsednik mestne borčevske organizacije Damir Domjan. FOTOGRAFIJA MILAN JERŠE

Tudi letos je Združenje borcev za vrednote NOB Ljutomer pripravilo spominske slovesnosti ob 1. novembru. Osrednja je bila v Ljutomeru pri spomeniku Triglav, ki je posvečen padlim borcem NOB in žrtvam fašizma. Lovorjev venec so položili županja Občine Ljutomer Olga Karba v spremstvu predsednika Združenja borcev za vrednote NOB Ljutomer Franca Slokana (levo) in Antona Kosija iz Zveze slovenskih častnikov. Cvetje so k spomeniku položili tudi predstavniki Doma starejših občanov Ljutomer, s kulturnim programom pa so spomin na umrle počastili učenke in učenci Osnovne šole Ivana Cankarja Ljutomer in Glasbene šole Slavka Osterca Ljutomer ter dijaki in dijakinje Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer. Preostale spominske slovesnosti, ki jih je organiziralo ljutomersko združenje borcev, so bile še v Cezanjecih, pri Mali Nedelji, na Podgradju, v Ilovcih, Križevcih in v Veržju (danes ob 10.00 pri spominski plošči na Osnovni šoli Veržje). Prihodnjo nedeljo se bodo skupaj spomnili umrlih še v Radomlju (ob 9.00 pri spominski plošči na gasilskem domu). J. D. FOTOGRAFIJA JERNEJA DOMAJNKO

Hofer sporoča

AKCIJA

od 29.10. do 04.11.2012

GORIŠKA BRDA Chardonnay
kakovostno suho belo vino ZGP, poreklo: Slovenija, 0,75 l
Minister za zdravje opozarja, da prekomerno uživanje alkohola lahko škoduje zdravju.
redna cena 2,49 €
za kos samo 1,99 €
-20%

Zelenjavni duet
več vrst, 650 g
redna cena 1,19 €
za kos samo 0,79 €
-33%

Margarina
za peko, iz hladilnika, 250 g
redna cena 0,39 €
za kos samo 0,29 €
-25%

Kmečki narezek
več vrst, iz hladilnika, 120 g
redna cena 1,49 €
za kos samo 1,39 €
-22%

Vlažilna krema
več vrst, 50 ml
redna cena 3,49 €
za kos samo 2,49 €
-28%

Redne cene akcije so originalne Hoferjeve diskontne cene. Ponudba velja od 29.10. do 04.11.2012 (v nedeljo je ponudba akcijskih izdelkov na voljo samo v poslovalnicah, ki so v nedeljo odprte) oz. do razprodaje zalog.

AKCIJA

od 29.10. do 04.11.2012

Slive
razred I, 1 kg
redna cena 3,49 €
za kos samo 0,79 €
-33%

Limone
razred I, 1 kg
redna cena 3,49 €
za kos samo 1,09 €
-31%

Rumena paprika
podolgovata, razred I, 500 g
redna cena 3,49 €
za kos samo 0,75 €
-31%

Paradižnik v grozdu
nepakiran, razred I
redna cena 3,49 €
za kos samo 1,19 €
-40%

Ponudba sadja in zelenjave velja od 29.10. do 04.11.2012 (v nedeljo je ponudba sadja in zelenjave na voljo samo v poslovalnicah, ki so v nedeljo odprte) oz. do razprodaje zalog. Redne cene sadja in zelenjave so Hoferjeve diskontne cene, ki so veljale do akcijske ponudbe. Predaja samo v količinah, običajnih za gospodinjstva. Sliske so simbolične in so predlogi za serviranje. Steklena embalaža je nevratljiva, cene vključujejo vse davke. Cene so v evrih in vključujejo DDV. Za napake v tisku ne odgovarjamo.

od petka, 02.11.
Želite več informacij o izdelku iz naše posebne ponudbe? Uporabite QR-kodo in obiščite www.hofer.si

AUTO XS
Aluminijasta strešna nosilca, 2 kosa
za zalogo 34,99 €
17.50/kos

Več kot fer!
Hofer trgovina d.o.o. www.hofer.si

Tavanje Adrienn Kiss po Lendavi

V ateljeju @atelje v Glavni ulici v Lendavi je od petka na ogled razstava Home alone (sam/-a doma) akademske slikarke Adrienn Kiss, ki živi in dela razpeta med Györom in Dunajem. Na njenih razstavljenih prostoročnih risbah z barvnimi svinčniki na papirju, ki jih načrtuje s pomočjo fotografij in sodobne tehnologije, sta kolaž vtisov in spominov na idilični dom ter relacija, s katero se ukvarja, dom-identiteta. Svoje dvotedensko bivanje v Lendavi pa je posvetila predvsem »tavanju« in zbiranju novih doživetij.

Portret Štefana Kardoša
FOTOGRAFIJA DENIS CIZARJA

Fotografska razstava Denisa Cizarja

Srečal sem jo v sanjah

Osem portretov pomurskih literatov in baladnikov

V Klubu MIKK v Murski Soboti je na ogled prva razstava umetniških fotografij fotografa Denisa Cizarja z naslovom Srečal sem jo v sanjah, ki ga je pripravilo društvo Argo. Razstavljeni so portreti velikega formata Ferija Lainščke, Vlada Žabota, Milana Vincetića, Marka Kočarja, Vlada Kreslina, Štefana Kardoša, Dušana Šarotarja in Vlada Poredoša. Nastali so v sklopu glasbenega projekta Murske balade in romance, za katerega so omenjeni napisali besedila, pomurski glasbeniki in Murska banda pa so jih uglasbili.

Portreti baladnikov in romantikov pa niso nastali naključno in niso le ujeli ob nekem naključnem trenutku, zgodbe so skrbno premišljene, izbrano okolje ali kakšna podrobnost pa na svoj način govorita ali razkrivata por-

tretiranca. Pa naj bo to Kočar z ribiško palico, Vincetić ob ženavelskem balonu, Lainšček z orlom, Kreslin s hroščem ...

Fotografa Denisa Cizarja smo na različnih kulturnih dogodkih pogosto srečevali s fotoaparatom v roki, njegove fotografije pa so zabeležile marsikateri trenutek in osebnosti, tokrat pa se predstavlja na svoji prvi samostojni razstavi pri nas, nekaj razstav pa je imel že na Hrvaškem. Poleg tega je Cizar tudi naravovarstvenik, ki svet okoli sebe najraje doživlja skozi objektiv fotoaparata in z veslom v roki.

Prijeten večer so popestrili še literarni in glasbeni performans murskih baladnikov in romantikov ter njihove romantične in včasih tragične zgodbe.
A. N. R. R.

Zapolniti prazen urbani prostor

Ko umetnost ni več ujeta

Dogodki, ki vračajo, kar politika in kapital vzameta

Umetniki in drugi ustvarjalci znajo s svojimi deli in performansmi zapolniti prazne in zapuščene stavbe ali javni prostor, da bi degradiranemu okolju vrnili nekaj izgubljenega blišča in da kulturo razmišljanja prenesejo med ljudi. Dogodkov na prostem so bolj vajeni v večjih mestih, ampak tudi pri nas letos poleti ni bilo nič nenavadnega, če v mestu naključno srečaš gibajočo se galerijo, si del plesne predstave sredi uličnega gledališča ali kaj podobnega. Kar nekaj poletnih festivalov je uporabilo urbani prostor v Murski Soboti, plesni festival Fronta ali mladinski festival PREJK12, sprehodi po Novakovi arhitekturi, pa tudi v Lendavi, ko v okviru mednarodnega projekta MIXER galerija v Glavni ulici gosti tuje umetnike.

Mesto na tak način zaživi, vzpostavi se boljša komunikacija in več stikov

med ljudmi, ki so pogosto dovolj nesproščeni, da bi naredili prvi korak v komunikaciji. Umetnost s tem ni več ujeta med peščico ustvarjalcev in zvesto publiko, ampak se kulturno dogajanje dotakne ljudi, ki običajno ne hodijo na kulturne dogodke. Verjetno se ti ne bodo zaradi ene intervencije pogostje udeleževali kulturnih dogodkov, se jim pa vsaj za trenutek polepša dan.

Ceprav ima mesto, njegova urbanistična podoba ali arhitekturni videz, svoje zakonitosti ter politično ali kapitalsko ozadje, so potrebe in želje ljudi nekaj drugega. Tudi kulturni dogodki v degradiranih okoljih mestu vračajo tisto, kar mu kapital ali politika vzame. Žal pa s koncem festivala stavbe in mesto dobijo nazaj svojo prazno podobo.

A. N. R. R.

Junaki iz otroštva

Ob 81. rojstnem dnevu književnika Kajetana Koviča, očeta mačkona Mačka Murija in plišastega medvedka Pikija Jakoba, so pri založbi Mladinska knjiga izdali antologijo njegovih del za otroke Kako se vrtijo ure.

Obljubljajo, da denar vendarle bo

Kaže, da bo v okviru projekta Evropske prestolnice kulture 2012 do zadnje sklepne prireditve negotovo stanje, še posebno kar se financiranja tiče. Mnoge je razveselila novica, da je tudi Mestna občina Maribor poravnala sicer le del dolga do zavoda Maribor 2012. Še vedno pa zavodu dolgujejo 3,7 milijona evrov, tako naj bi bilo naslednje nakazilo v začetku novembra. Tako da si lahko izvajalci programov partnerskih mest oddahnejo, saj bodo denar dobili do konca leta. Kdaj je treba plačati račune, pa je seveda drugo vprašanje.

Krožišča v Murski Soboti kot galerija

Asociacije človek ne izbira sam, pride sama

Plastike Medena, Denka in Rajnarja v urbanem prostoru – Opozarjajo na prenasičenost prostora in vizualno onesnaženost

Svoj pečat mestu Murska Sobota so s skulpturami v okviru Evropske prestolnice kulture 2012 pustili tudi akademski slikarji Jože Denko, Ignac Meden in Mirko Rajnar, člani Društva umetnikov Prekmurja in Prlekije. Na voljo so dobili dve krožišči, pri BTC-ju in v Tišinski ulici, ter stičišče Partizanske in Lendavske ulice, da jih uredijo kot galerijo na prostem. Njihove slikarsko-kiparske eksponate so postavili sredi oktobra, javno pa so jih predstavili v četrtek, ko so zavrteli še kratki film o prenovi krožišč avtorja Jožeta Denka.

Denko je svojo skulpturo v Tišinski ulici naslovil Šefe, saj se tudi v slikarstvu trenutno ukvarja z njimi. »Spominjajo me na mladost, ko smo se z bjujraškimi ladjicami vozili po Muri, lovili ribe in bili prav posebej navdušeni, ko smo ujeli piškurja, ki je oddajal zvok.« V slikarstvu in kiparstvu uporablja to temo, tako njegovi kubusi, narejeni iz betona in inoksa, spominjajo na ladjice, na šefe, lahko pa bi bili tudi plameni ali kaj drugega.

Na problem, s katerimi sta se srečala pri umeščanju svojih plastik v urbani prostor Murske Sobotice, pa opozarjata tako Meden kot Rajnar, saj je prisotnih veliko vizualnih podatkov, prometnih znakov in reklamnih tabel, električnih stebrov ter vidne in nevidne infrastrukture. Še bolj, kot sem slutil, me je presenetila prenasičenost prostora s predmeti, je povedal Meden in dodal: »Zato ni bilo enostavno ob Partizanski ulici za skulpturo, ki ima le delovni naslov Luč v travi, najti ustrezno mesto, kjer se bo dalo spregovoriti z nekoliko tišjim glasom, ne da bi preglasil vse vizualne informacije, ki so povsod okoli nas. In da bo k objektu mogoče pristopiti in se mu posvetiti, komu bo pač prišepnil nekaj na uho.«

Geografsko gledano je križišče pri BTC-ju na skrajnem severovzhodu Murske Sobotice, ki je tudi najbolj severovzhodno mesto EPK-ja, v simbolnem smislu pa je lahko vhod v mesto ali izhod iz njega. Rajnar: »To geografsko lego sem tudi izkoristil pri skulpturi, ki spominja na veliko arheološko nakitno najdbo, sestavljeno iz dveh silnic, ena poteka iz severne struge, druga iz vzhodne, v ravnovesju pa držita kroglo, ta minimundus, ki predstavlja EPK.« Hotel je zaobjeti dogajanje v tem letu – od likovne umetnosti, muzejske, etnološke do arheološke, modno industrijo, igre z žogo in še kaj. Izdelana je iz kortenskega jekla, ki oksidira na zraku, da nastane rjava patina, ki zaščiti pred korozijo, in je antipod barvnemu blišču okrog kipa. Dodaja, da si asociacije človek ne izbira sam, pač pa pride do človeka, zato naj jo vsak doživlja po svoje. Svojo skulpturo je poimenoval Sožitje, pri tem pa razmišlja, da jo bodo tako, kot jo bodo ljudje sprejeli, tudi poimenovali.

A. Nana Rituper Rodež

Mirko Rajnar: Sožitje FOTOGRAFIJE NATASA JUHNOV

Ignac Meden: Luč v travi

Jože Denko: Šefe

Jožica v Afriki

Črna celina pod kožo

Pomurci odprli srca in denarnice za šolanje otrok iz sirotišnice v Tanzaniji

Petindvajsetletna Jožica Glavač iz Bojine si je od nekdaj želela obiskati Afriko. Leta 2010 je kot turistka odšla v Etiopijo in po vrnitvi vedela, da si želi nazaj na črno celino. Nekega dne je v trgovini zagledala revijo z naslovom Slovenka živi v Tanzaniji. Gre za Natašo Fras iz Maribora, ki se v Afriki ukvarja s turizmom in dobro-

otroke dali v sirotišnico, ker so pre-revni, da bi za njih skrbeli. »Na začetku smo se seznanili s tamkajšnjimi razmerami, voda, ki jo imajo na razpolago, ni pitna in jo je treba prekuhati, ker pa tega ne počnejo, velikokrat zbolijo. Ker voda vsebuje veliko žvepla, imajo tudi rumene zobe.« Od hiše Frasove, kjer sta prebivala, do si-

in jih naučiti, da je to nekaj slabega. To delajo vsi starejši, kako potem ne bi otroci.« Kot pravi Jožica, otroci v Tanzaniji obiskujejo državne in zasebne šole, v teh jih poleg svahilija učijo še angleščino in so na splošno boljše od državnih. Obiskovalci soboškega lokala Na kūjki, kjer Jožica dela, so zbrali 600 evrov za otroke,

Jožica Glavač je bivanje v Tanzaniji poleg dobrodelnega dela izkoristila tudi za izjemno zanimivo potovanje po državi, o katerem bo kmalu mogoče več izvedeti v potpisnem predavanju, ki ga bo organizirala v Murski Soboti.

Zahvala enemu od pomurskih donatorjev, ki so omogočili vpis otrok iz sirotišnice v zasebne šole. FOTOGRAFIJ IZ ARHIVA JOŽICE GLAVAČ

delno dejavnostjo. Njena zgodba jo je takoj navdušila, zato jo je poiskala na facebooku, vzpostavila stik z njo in ji omenila, da bi jo obiskala. »Bila je zelo vesela mojega sporočila, napisala mi je, da bi potrebovala pomoč pri delu v bližnji sirotišnici in tudi doma, ker je pričakovala otroka,« se spominja Jožica. Sledilo je skoraj še leto dni dopisovanja, potem pa se je Jožica opogumila in odpotovala v Tanzanijo.

Triinštirideset otrok, ki prebivajo v sirotišnici v mestu Arusha, je Jožico in še enega slovenskega prostovoljca Marka pričakalo s pesmijo pred vrati. Kakor koli se sliši klišejsko, zapeli so tudi The Lion Sleeps Tonight. Večina otrok je brez staršev, nekateri pa so

rotišnice je nekaj kilometrov. Do tam sta se prevažala s priljubljenimi kombiji, imenovanimi dala dala, v katerih je prostora za devet ljudi, čeprav se jih včasih v njih vozi petindvajset. Če sta šla peš, pa sta imela zaradi varnosti spremstvo, velikokrat so jima na pol poti prišli otroci iz sirotišnice, ki so ju nato spremljali mimo nevarnih predelov. Ker so njeno ime izgovarjali Jozita, je za otroke kmalu postala Jojo. Marko je otroke učil angleščino, Jožica pa je poskrbela za čistilne akcije in ureditev vrta. Ko so se prvič lotili čiščenja, so otrokom razdelili rokavice, vendar so na Jožičino presenečenje po koncu delovne akcije rokavice spet odvrgli na tla. »Težko je spremeniti njihove navade

skupaj z drugimi donacijami iz Pomurja so tako uspeli kar nekaj otrokom iz sirotišnice omogočiti vpis v zasebne šole. Z otroki so začeli izdelovati tudi preprost nakit, ki ga prodajajo turistom.

V treh mescih in pol, ki jih je preživela v Tanzaniji, je Afrika Jožici še bolj zlezla pod kožo. To je odkrila že kmalu po vrnitvi domov. »Ves čas sem bila slabe volje, nato sem ugotovila, da zato, ker nisem več tam, kjer sem bila ves čas srečna, najbolj zaradi neke preprostosti, ki tam vlada. »Pole pole« (počasi počasi) pravijo tam. Kot še pove, je velika verjetnost, da po končanem študiju spet vzame kovčke in krene na jug. T. M.

glasbosluh

Cafe Tacvba – El Objeto Antes Llamado Disco

Verve, 2012

Latinska Amerika je v zadnjih letih prizorišče velikih težav in političnih bojov, včasih pa se vplete še glasba. In kje bi bilo to še bolj nazorno kot že nekaj časa v Mehiki, ki se utaplja v krvi žrtev vojne med mamilarskimi karteli? V soboški kinematograf je ta teden prišel film Oliverja Stonea Divjaki (Savages), ki smo ga v naši rubriki predstavili pred kratkim in ki govori tudi o omenjeni vojni med tovrstnimi tolkami. Kot pravi glasbeni dodatek k filmu pa vam ponujamo novo ploščo El Objeto Antes Llamado Disco (Predmet, ki je bil nekoč imenovan plošča) skupine Cafe Tacvba (bere se Tacuba, čeprav tudi sam bend nekatere svoje albume podpisuje s črko v, nekatere pa s črko u, op. p.), ki prihaja ravno iz Mehike. Gre za pri nas še precej neznan bend, povsem drugače pa je v Latinski Ameriki in ZDA, kjer ima množice privrženec. To pa ni presenetljivo, če vemo, da skupina obstaja že od leta 1989 in da je doslej izdala že šest plošč, od katerih sta dve dobili celo nagrado grammy: Reves/Yo Soy za najboljši rokovski album Latinske Amerike leta 1999 in Cuatro Caminos za najboljši album alternativnega roka iz Latinske Amerike leta 2003. Plošča Sino je izšla leta 2007 in je prejela latinsko verzijo nagrade grammy za najboljšo rokovsko in za najboljšo alternativno rokovsko skladbo. Po kar petletnem odmoru pa je prejšnji teden izšla sedma plošča štiričlanske skupine (na koncertih se pridružita še dva člana, op. p.), ki jo vodi vokalist in kitarist Ruben Albarran. Na albumu je deset skladb, povprečno dolgih tri ali štiri minute, plošča pa zveni tako pošteno, skromno in sveže, kot je

bil debitantski izdelek skupine. Cafe Tacvba uspešno meša mehiško folk glasbo z rokom in elektroniko, a kljub temu ne gre prezreti osebne in razmišljajoče note na albumu – o temah, ki so univerzalne (staranje, ljubezen, nerazumno poženje, veselje ipd.), in o temah, ki vsebujejo in zrcalijo podobo današnje Mehike. Mehičanom pa je pri sodelovanju znova pomagal znani argentinski glasbeni producent Gustavo Santaolalla (oskar za glasbo v filmih Gora Brokeback in Babilon). Poln refleksije in neubranljive lirike dobiva legenda pravi, da ob nastopu zasedbe Cafe Tacvba na kakšnem festivalu plešejo in pojejo vsi: od fotografov, čistilcev in varnostnikov, prodajalcev hrane in pijače do hišnikov in novinarjev. Zato je skrajni čas, da Kavarno Tacuba povabimo tudi v slovenske glasbene »kavarne«. T. K.

Mednarodni nastop zasedbe Balladero

Uspešen koncert na berlinski televiziji

Po novem vabilu mogoča tudi nemška turneja

V klubu PAC v Murski Soboti je bil pred kratkim koncert pomurske skupine Balladero, a tokrat le v zasedbi dueta, ki sta ga sestavljala Dominik Bagola, vodja projekta Balladero, in kitarist Iztok Rodež. Koncert je bil brezplačen, organiziran pa je bil s posebnim namenom.

Projekt Balladero je namreč pritegnil pozornost nemške založbe Achtung Music. Ta je želela Balladero slišati neposredno, glasbenike pa je tako minuli petek čakal nastop v Berlinu na televizijski postaji Alex TV. Koncert je bil velik uspeh, mogoče si ga je bilo ogledati tudi neposredno na spletni strani omenjene televizijske postaje. Studio je bil poln predvsem nemških ljubiteljev glasbe, ki so po nastopu razgrabili zgoščenke.

Album Club Deuce projekta Balladero, ki ga je ustvaril avtor in izvajalec Dominik Bagola s svojimi glasbenimi prijatelji z vsega sveta, je dobil v slovenski glasbeni javnosti veliko pohvalnih ocen, glasbeniki pa so že lani pogumno zakorakali na koncertne odre po naši državi. Plošča med drugim letos tekmuje tudi v osmih kategorijah za najboljši album po izboru spletne strani Independentmusicawards.

Ker je glasba projekta Balladero netipična za slovenski trg, se je pojavila potreba po tuji založbi, ki bi bila vseeno dovolj blizu glede lokacije in dovolj razširjena na tujih trgih. Založba Achtung Music pod vodstvom priznanega kitarista Uwa Bosserta (znan kot kita-

rist bendov Reamonn in Stereolove) izpolnjuje vse omenjene kriterije. Po nekajmesečnem dopisovanju in pregledu delovanja benda so fante povabili na prikaz v Berlin, kjer ima založba svoj prostor v okviru programa na Alex TV. Gre za sicer »berlinski odprti kanal« z bogato kulturno-glasbeno vsebino ter z neposrednimi prenosi na televizijskih postajah v Berlinu, Hamburgu in na Dunaju. Tokrat je zasedba Balladero nastopila kot trio s posebnim gostom iz Italije, mojstrom na kitari Lorenzom Cortijem, na bobnih pa je bil vsestranski Jaka Berger.

Na koncertu so bili tudi organizatorji programa kluba DasHotel (po izboru revije Guardian trenutno eden od najboljših klubov v Berlinu, op. p.), ki so bili nad izvedbo navdušeni. Skupini Balladero so takoj rezervirali še en nastop v Berlinu, in sicer 13. decembra v omenjenem klubu. »Razmere za delo v studiu in za koncert so bile odlične. Nemški karakter se je znova izkazal za zelo skrbnega. Vse je bilo tako, kot mora biti, obenem pa so nas na začetku zelo lepo sprejeli v oddaji. To je vsekakor velik in pomemben korak za nas. Ob decembrskem datumu v klubu DasHotel si zdaj želimo še nekaj koncertov in vse skupaj povezati v manjšo turnejo,« je po nastopu dejal Bagola. Koncert na Alex TV bo znova na sporedu v nedeljo, 18. novembra, ob 20.15. (internetna stran: www.alex-berlin.de/tv).

Tomo Köleš

Kmečke ženske medse sprejele tudi druge in postale podeželske ženske

Jubilej jurševskega društva podeželskih žena in deklet

Njihovi prepoznavnejši tradicionalni prireditvi sta Žetev zlatega klasa ter velikonočna razstava jedi in ročnih del

Društvo podeželskih žena Sveti Jurij ob Ščavnici, kot se danes imenuje, deluje približno leto dni, vendar gre za nadaljevanje dela tamkajšnjega društva kmečkih žena in deklet. »Preimenovali smo se samo zato, da lahko vključimo širši krog ljudi, saj v društvu sodelujejo tudi ženske, ki niso poklicne kmetice,« pojasnjuje dolgoletna predsednica društva, ki letos praznuje 20-letnico delovanja Ema Lančič.

V društvu deluje približno 50 žensk, ki z druženjem ob različnih dejavnostih skrbijo za ohranjanje podeželskega načina življenja. S svojimi kulinaricnimi izdelki iz kmečke peči popestrijo številne družabne in druge dogodke v občini, svoje delo predstavljajo tudi na različnih razstavah drugje po Sloveniji, se udeležujejo različnih tekmovanj ... Bolj prepoznavna dogodka, ki ju že vrsto let organizirajo članice društva, pa sta tekmovanje Žetev zlatega klasa na Stari Gori ter velikonočna razstava jedi in ročnih del, na kateri se članice predstavijo z vsem, kar so v tistem letu ustvarile. Omenimo še druženje ob kankanu, plesu, ki ni tako značilen za naše okolje. »Na neki prireditvi sem videla, kako kankan plešejo starejše ženske, in sem pomislila, da bi tudi v naši občini lahko imeli kaj takega,« se nasmehne predsednica društva. Tako je nastala plesna skupina Kan-kan. »Po novem plešemo tudi kavbojski ples.«

Članice Društva podeželskih žena Sveti Jurij ob Ščavnici, ki sodelujejo v plesni skupini Kan-kan, so še dodatno popestrile praznovanje 20-letnice društva. fotografija ludvik kramberger

Praznovanje 20-letnice delovanja društva

Slovesnost ob praznovanju 20-letnice delovanja Društva podeželskih žena Sveti Jurij ob Ščavnici je bila 20. oktobra v Kocbekovi dvorani Kulturnega in upravnega središča pri Svetem Juriju ob Ščavnici. O delu društva je poročala dolgoletna predsednica Ema Lančič, prireditev, na katero je prišlo veliko obiskovalcev in gostov, pa so obogatile s kulturnim programom članice društva, ki delujejo v plesni skupini Kan-kan, ter humoristki Ivanka in Pepika. Jubilejntkam sta ob tej priložnosti čestitala župan občine Anton Slana, ki je dejal, da sta njihovo delo pri ohranjanju kmečkega spomina in nastopanje na raznih prireditvah zlata vredni, in tudi predsednica Zveze kmetov Slovenije Irena Ule. Delovanje društva skozi vseh 20 let so predstavile v brošuri z naslovom 20 let našega druženja, v predverju Kocbekove dvorane pa so članice pripravile razstavo ročnih in drugih izdelkov. Društvo kljub jubileju ni podeljevalo priznaja, so pa zaslužne za delo društva počastili s priložnostnimi darili. Praznovanje je s svojim nastopom popestril in občinstvo navdušil tudi pevec Stane Vidmar. Po končani slovesnosti so članice društva pripravile bogato ponudbo sladkih in drugih dobrot.

Ludvik Kramberger

O željah in načrtih društva za prihodnost pa Ema Lančič pravi: »Najprej si moramo oddahnuti od praznovanja 20-letnice delovanja, na katerega smo se pripravljale približno pol leta, potem pa bomo naredili konkretnije načrte. Okvirna želja za prihodnost je vsekakor še naprej tako dobro delati.«

J. D.

Medobčinsko društvo invalidov Murska Sobota

Gibanje po feldenkraisovi metodi

Gre za učenje sodobnega in enostavnega gibanja, ki lahko vpliva na živčni sistem in možgane

Člani Medobčinskega društva invalidov Murska Sobota so medse povabili prof. Nušo Romih - Masnoglav, učiteljico feldenkraisove metode. Gre za učenje sodobnega in enostavnega gibanja, ki lahko vpliva na živčni sistem in možgane.

Osnovno idejo feldenkraisove metode lahko strnemo v naslednje: da poskuša s pomočjo sproščenega in mehkega gibanja, ki ga lahko izvajamo v obliki skupinske vadbe ali individualno z učiteljem, vplivati na možgane. Učenje gibalnih vzorcev ali učni proces pri feldenkraisovi metodi pa je rahlo nenavaden. Učitelj pri skupinski vadbi ne kaže gibov in jih ne uporablja, ampak daje samo navodila. Vsakdo jih poskuša izpolniti v svojem časovnem ritmu, kolikor mu dopušča in omogoča telo.

Kdo je sploh bil Moshe Feldenkrais? Bil je fizik, inženir in matematik. Rodil se je v Rusiji, doktoriral iz inženirstva in končal na Sorboni v Parizu, kjer ga je poučevala tudi slavna Marie Curie.

O posebni metodi za lažje življenje je začel razmišljati zaradi poškodovanega kolena, ki pa mu je začelo delati težave in povzročati bolečine šele po 50. letu starosti. Po lastnih izkušnjah je torej prišel do spoznanja, da njegova trenutna nesposobnost hoje ni neposredno povezana s poškodbo, ampak je odziv nanjo. Začel je razvijati svojo metodo in jo tudi poučevati. Postal je torej učitelj, ki je učil skupine in individualno, iz česar sta se razvila osnovna pristopa feldenkraisove metode.

Člani Medobčinskega društva invalidov Murska Sobota so medse povabili prof. Nušo Romih - Masnoglav, učiteljico feldenkraisove metode. FOTOGRAFIJA IZ ARHIVA DRUŠTVA

V Sloveniji deluje sedem učiteljev z licenco, najbližje mesto študija, ki traja štiri leta, pa je na Dunaju. Vaje lahko poučuje samo učitelj z licenco oziroma certifikatom. Učitelj z neznimi

gibi in dotiki odkrije škodljive vzorce gibanja ter poskuša spodbuditi enostavnejše in funkcionalnejše gibanje. Vsaka lekcija je prilagojena posameznikovim potrebam. Ko se prepriča-

mo, da je naše telo le skelet, na katerem so nameščene mišice, ki pa se čez leta utrudijo, se moramo potruditi in nekaj narediti zase.

Eva Abraham

DSO G. Radgona

Dan odprtih vrat in druge aktivnosti

Kmalu okrogla miza o dolgotrajni oskrbi starejših

V mesecu oktobru je bila v Domu starejših občanov Gornja Radgona vrsta prireditev. Dan odprtih vrat se je začel z obiskom otrok iz Vrtca Manka Golarja ter kuharsko delavnico, v kateri so sodelovali malčki in stanovalci doma. Po predavanjih o prehrani v starosti in obisku predstavnikov lokalne skupnosti so pripravili še kulturni program. Stanovalce, njihove svojce in druge obiskovalce je uvodoma s pesmijo pozdravila pevka Regina, ki v domu redno obiskuje svojo mamo. Navzoče je nagovoril direktor doma mag. Marjan Žula. V nadaljevanju kulturnega programa je nastopil še pevski zbor stanovalcev doma. Ob tej priložnosti so pripravili še razstavo likovnih del hčerke ene od stanovalk doma Edite Marije Černelč.

Pred dnevi so izvedli tudi požarno vajo z evakuacijo. Navidezno je zagorelo v ambulanti doma. Požar so sanirali in stanovalce doma reševali radgonski gasilci, civilna zaščita ter reševalci zdravstvenega doma. Reakcijski čas je bil primeren. Oktobra so med drugim izvedli še projekt simbioze – medgeneracijsko opismenjevanje iz znanja računalništva ter imeli kosanjen piknik za stanovalce doma in njihove svojce. Pripravljajo pa se že na tradicionalno martinovanje v domu ter okroglo mizo s predstavniki pristojnega ministrstva, kjer bodo govorili o dolgotrajni oskrbi starejših.

C. K.

Festival folklornih skupin Prlekije 2012

Folklorna promocija Prlekije

Babinski folklorni skupini sta začeli in končali festival – Zabavno prikazovanje šeg in navad

Šotor pred novim vaško-gasilskim domom v Babincih je minuli konec tedna ponudil zavetje sedemnajstim prleškimi odraslim folklornim skupinam, ki so se zbrale na Festivalu folklornih skupin Prlekije 2012.

Na dvodnevem festivalu, ki ga je organiziralo Turistično kulturno društvo (TKD) Babinci, so folklorne skupine zabavale nabito poln šotor s posebnim načinom prikazovanja različnih šeg in navad, značilnih predvsem za prleško območje, saj so sodelovali folkloristi iz večine prleških občin: Apače, Gornja Radgona, Križevci, Ljutomer, Ormož, Radenci, Razkrižje, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in Veržej. S tem so organizatorji festivala dosegli zastavljene cilje – ob druženju izmenjati izkušnje, širši javnosti predstaviti delo skupin in hkrati promovirati Prlekijo.

Domača pevska skupina Pšenični klas TKD Babinci je začela oba dneva festivala, končali pa so ga prav tako gostitelji, Folklorna skupina TKD Babinci, ki je občinstvo med drugim nasmejala s prikazom »običajev« na trgatvi, kot je na primer razjarjena žena, ki išče svojega pijanega moža. Obiskovalci pa so si imeli možnost ogledati tudi nov vaško-gasilski dom, ki so ga predvsem s pomočjo prostovoljnega dela vaščank in vaščanov v Babincih postavili izredno hitro.

J. D.

Festival folklornih skupin Prlekije 2012 so sklenili gostitelji – Folklorna skupina TKD Babinci. FOTOGRAFIJA JERNEJA DOMAJNKO

Najkopališča

Med njimi tri pomurska

Zdravilišče Radenci, Terme Banovci in Terme 3000

V Termah Banovci so dvaindvajsetič podelili priznanja najkopališča. Prejela so jih tudi tri pomurska kopališča. Med malimi termalnimi kopališči je bilo drugo kopališče Zdravilišča Radenci, med srednje velikimi Terme Banovci, med velikimi pa je bilo tretje kopališče Term 3000 Moravske Toplice.

Izbor je potekal v organizaciji podjetja AA Press in radijske oddaje nacionalnega radia Dobro jutro, Slovenija že dvaindvajsetič, sodelovala pa so 103 kopališča, ki so dobila več kot sedemdeset tisoč glasov kopalcev. Ti so

V izboru so v šestih kategorijah sodelovala 103 slovenska kopališča.

lahko glasovali po internetu, po radiu ali na kopališčih. Najkopališča so izbirali v šestih kategorijah. V kategoriji naravnih kopališč je bil enako kot lani najbolje ocenjen Simonov zaliv, v kategoriji poletnih kopališč Laguna – mestna plaža Ljubljana, v kategoriji pokritih bazenskih kopališč pa so se zmage veselili v Vodnem parku Atlantis. Terme Snovik so bile že drugič zapored prve v kategoriji malih termalnih kopališč, v kategoriji srednje velikih termalnih kopališč so največ glasov prejeli v Laškem – Termalni Center Wellness Park Laško, med velikimi termalnimi kopališči pa so se na prvo mesto tokrat uvrstile Terme Olimia z Aqualuno. Na prireditvi so v sodelovanju s Plavalno zvezo Slovenije razglasili še najboljše plavalke in plavalce.

J. G.

Noč čarovnic prvič v Črncih pri Apačah

Še vreme je branilo obsojeno

Kljub manjšemu obsegu precej obiskovalcev – Otroci ustvarjali v delavnici Cumpra

Potem ko je postalo jasno, da tradicionalne prireditve Noč čarovnic letos pri graškem gradu ne bo, so priljubljenost zagrabili na drugi strani Mure in v Črncih pri Apačah le po dveh tednih priprav prvič organizirali prireditev z enakim imenom. Glavni koordinatorski bil Simon Grlec ob pomoči Turističnega društva Čemaž z Apaškega polja in društev, ki so doslej sodelovala pri Noči čarovnic pri Gradu. Ta so namreč Grlec pomagala s svojimi nasveti.

Čeprav je minulo soboto slabo vreme najprej grozilo, da lahko popolnoma pokvari dogodek, je nato popoldne vendarle pokukalo sonce in vsaj za nekaj ur pripravilo ustrezno podlago za rajanje čarovnic pri kolesar-

ski postojanki Bicikel ob reki Muri. Čeprav pri prireditvi v Črncih ni šlo za takšne razmere kot pri Noči čarovnic pri Gradu, pa jo je v večernih urah vendarle obiskalo veliko ljudi iz celotnega Pomurja in Štajerske (predvsem iz mariborske in ptujske regije), precej Avstrijcev je prišlo peš ali s kolesom prek mosta na Muri, videti pa je bilo mogoče tudi peščico gostov iz Nemčije. Potem ko so čarovnice končale rajanje s skupino Pravi moment in čarovniki iz plesne šole Zeko, so organizatorji najprej nagradili izdelke otrok, ki so ustvarjali v otroški delavnici Cumpra, v tekmovanju v metu kopit na cilj pa je slavil Bogdan Pelc iz Gornje Radgone. Za najčarovni-

ci, ki sta se morali izkazati s pravim plesom, sta bili razglašeni Dragana (2. mesto) in Andreja (1. mesto), neusmiljena komisija pa je zaradi čarovništva nato na sežig na grmadi obsojila Magdaleno Mihovec. A ravno ko sta rablja prižigala ogenj, se je ulilo kot iz škafe, tako da je dež malce pokvaril ta del prireditve, Magdaleni pa podaril še nekaj minut življenja. Do polnoči sta obiskovalce zabavali še skupini Weekend Band in D'Kwaschen Retashy. Apaški župan Franc Pižmoht je medtem v čarovniški opravi že oznanil, da naj bi prireditev Noč čarovnic v Črncih postala tradicionalna.

Tomo Koleč

Magdalena Mihovec je zaman rotla rablja – na koncu jo je čakala grmada. FOTOGRAFIJA TOMO KOLEŠ

turistične prireditve

Ratkovci, Filovci – V sredo, 31. oktobra, ob 10. uri bo v Ratkovcih Medičarska delavnica za družine, ob 15. uri pa bo v Filovcih Lončarska delavnica za družine. Organizator je TIC Moravske Toplice v sodelovanju s Centrom za zdravje in razvoj Murska Sobota.

Paričjak – V soboto, 3. novembra, bodo trideseti Martinov tek, pohod in kolesarjenje na relaciji Paričjak-Bratonci. Pohodniki se bodo pri preših TD Klopotec Kapela podali na pot ob 8. uri, ob 9.30 bo start tekačev, ob 10.30 pa kolesarjev. Dolžina proge je 21 kilometrov na relaciji Paričjak-Turjanski Vrh-Hrašenski vrh-Muršček-Murski Vrh-Vučja vas-most na Muri-Bakovci-Dokležovje-Bratonci. Zaključili ga bodo v vaško-gasilskem domu v Bratoncih, kjer bo pogostitev.

Gederovci – V soboto, 3. novembra, ob 9. uri se bo začel pri vaško-gasilskem domu 13. evropski pohod prijateljstva. Trasa je dolga trinajst kilometrov, pohodnike pa bo pot vodila do nekdanjega mejnega prehoda Gederovci in od tam v Avstrijo, od koder se bodo vrnili na slovensko stran na Cankovi, kjer bo konec pohoda s pogostitvijo. Organizator je ŠD Studenec Cankova ob sodelovanju občin Cankova, Tišina, Bad Radkersburg in Radkersburg umgebung.

Beltinci – V soboto, 3. novembra, ob 9.30 bodo v parku pred gradom odprtje petega Lova s sokoli v Pomurju, predstavitev sokolarstva in let sokolov. Dogodek s kulturnim programom bo v organizaciji Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed, Sokolarskega društva Pomurja ter Zavoda za turizem in kulturo Beltinci.

Domanjševci – V soboto, 3. novembra, ob 10.30 se bo začel drugi Pohod svetega Martina. Pohod se vpiše v izkaznico pohodnika/pohodnice po Goričkem v letu 2012.

Fokovci – V soboto, 3. novembra, ob 10. uri se bo začel pri vaško-gasilskem domu prvi Kostanjev pohod, ki ga organizira KTD Cekar Fokovci. Pot je dolga šest do sedem kilometrov, potekala bo po obronkih vasi in je primerna za vse generacije. Po pohodu bo pri vaško-gasilskem domu druženje ob pečenem kostanju, moštu in langašu. Organizirali bodo tudi delavnico za otroke, na kateri bodo izdelovali papirnat aviončke in spuščali zmake.

Dolina – V soboto, 3. novembra, ob 10. uri se bo začel šestnajsti Martinov pohod Občine Puconci. Pohod, dolg deset kilometrov, se vpiše v izkaznico pohodnika/pohodnice po Goričkem v letu 2012.

Sveti Jurij ob Ščavnici – V soboto, 3. novembra, ob 19. uri bo v Kocbekovi dvorani kulturnega in upravnega središča nastop folklornih skupin s predstavitvijo narodnih noš.

Ljutomer – V soboto, 3. novembra, od 8. do 12. ure bo na Glavnem trgu Turistična tržnica, ki jo organizira LTO Prlekija Ljutomer. Med ponudbo bodo tudi izdelki ljudske obrti ter domače dobrote in napitki.

Beltinci – Vsako soboto med 8. in 12. uro organizira Občina Beltinci pri beltinskem gradu Kmečko tržnico.

Martjanci – Vsak ponedeljek do decembra ob 18. uri organizira Turistično društvo Martin Martjanci v dvorani vaškega doma rokodelske ustvarjalne delavnice.

Moravske Toplice – Od ponedeljka, 29. oktobra, do sobote, 3. novembra, bo vsak dan med 18. in 20. uro pred Termami 3000 Krompirjeva tržnica izdelkov domačih obrti v organizaciji TIC-a Moravske Toplice.

Lendava – V predvečerju gledališke in koncertne dvorane je na ogled razstava 600 razglednic s fotografijami naravne in kulturne dediščine »od štajerskih goric do strme tržaške obale«, ki jo je pripravil Ciril Velkavrh iz Ljubljane.

Puconci – V prostorih Občine Puconci je do konca novembra na ogled razstava likalnikov iz stare kovine, ki sta jo pripravila Darko Koloča in Razvojni zavod Občine Puconci.

Ob jubileju RD Sobota mednarodni turnir

Lep uspeh gostiteljev

Nastopilo 80 rokoborcev iz šestih držav – Sobočanom kar pet prvih mest

Rokoborsko društvo Sobota, ki se ponaša z vrsto odmevnih dosežkov, je proslavilo 35 let uspešnega delovanja. Ob tej priložnosti so v telovadnici OŠ II v Murski Soboti pripravili mednarodni turnir za mlajše in starejše dečke ter kadete. Sodelovalo je 80 tekmovalcev iz 14 klubov šestih držav (Avstrija, Italija, Hrvaška, BiH, Srbija in Slovenija). Uvodoma so podelili zahvalne plakete klubom, s katerimi sodelujejo že vrsto let. To so: Vorwärts Gradec, Vindija Varaždin, Senta in Pottisje-Kanjiza iz Srbije. Med uglednimi

gosti so bili tudi nekdanji olimpijski prvak Vlado Lisjak, generalni sekretar hrvaške rokoborske zveze Pave Kosović in olimpijski sodnik iz Madžarske Kalman Flašmir.

V zelo močni mednarodni konkurenci so se odlično odrezali domači tekmovalci, ki so zasedli kar pet prvih mest. Pri mlajši dečkih sta zmagala Nejc Gomboc (do 38 kg) in Klemen Podgorelec (do 47 kg), pri starejših dečkih sta bila prva Denis Kočar (do 35 kg) in Aljaž Zadravec (do 61 kg), drugi pa je bil Timi Gumilar (do 48 kg). Pri kadetih

je slavil Daniel Kočar (do 58 kg), Mihael Pojbič (do 69 kg) pa se je moral zadovoljiti s petim mestom. S prikazanim je bil zelo zadovoljen tudi trener Dejan Šernek. »Rezultati turnirja so odsev pridnega, marljivega in velikokrat naporenega treninga. Na svoje tekmovalce sem zelo ponosen in prepričan, da bodo tudi v prihodnje posegali po najvišjih mestih.« Gledalci so zares videli zelo kakovostne in dokaj izenačene dvoboje, to pa napoveduje lepo prihodnost tega športa pri nas.

Milan Jerše

Presrečna Nives Miško in Dejan Zečević FOTOGRAFIJA IZ ARHIVA PK ZEKO

Svetovno prvenstvo v športnih plesih

Nives Miško svetovna prvakinja

Izjemen dosežek mlade plesalke Plesnega kluba Zeko

V Pecu na Madžarskem sta potekala svetovno prvenstvo v street showu in svetovni pokal v disco dancu, hkrati pa tudi evropsko prvenstvo v show dancu. Na vseh treh tekmah je bilo skupaj 3000 plesalcev iz več kot 20 držav. Iz Plesnega kluba Zeko se je tekmovalca udeležilo 18 tekmovalcev, ki so osvojili kar pet odličij.

Najbolj se je izkazala Nives Miško, ki je v kategoriji street show solo deklice s točko Cazy Frog postala svetovna prvakinja. Tudi v svetovnem pokalu v disco dancu je zmagala Nives Miško, druga je bila članica Tjaša Gazdag, srebrno medaljo pa je prejela tudi članska mala skupina (Katja Štesl, Alja Flisar, Jasna Tivadar, Tjaša Štornik, Tjaša Gazdag). Tretje mesto je pripadlo članskemu

disco paru Tjaša Štornik-Tjaša Gazdag, četrto pa mali skupini otrok (Bria Far-kaš, Klara Vinčec, Lara Ozvatič, Ina Haddžek, Naja Kovač, Živa Horvat, Karolina Senčar). Sedma je bila mladinka Janja Gomboc. »Ta tekma je bila zelo zanimiva, saj so združili različna tekmovalca. Največ priprav je imela Nives, ki je plesala na vseh treh. Dvakrat je zmagala, zato ji je na evropskem prvenstvu že malce popustila koncentracija in je za las zgrešila polfinale. Discodancerke so pokazale odlične točke, zato so tudi rezultati dobri. To je bila dobra general-ka za naslednjo sezono, ki se začne čez dva tedna. Končno imamo tudi med solisti svetovnega prvaka,« je povedal vodja ekipe Dejan Zečević.

Milan Jerše

Domačin Nejc Gomboc (zgoraj) je zmagal med najmlajšimi. FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

teden v številkah

Atletika

Snežne razmere so zaznamovale izvedbo 17. Ljubljanskega maratona, ki se ga je udeležilo več kot 16.000 tekačev. Preizkušnjo na 42 km je dobil Etiopijec Shiferaw Berhanu, ki je traso premagal v dveh urah 11 minutah in 20 sekundah. Lojzka Bratuša je bila prva v svoji kategoriji na 42 km, Jelka Vrbnjak pa na 21 km, medtem ko je 81-letni Polde Dolenc (vsi TS Radenska) zasedel 15. mesto v polmaratonu. Med atletinjami se je izkazala Katja Vrdjuka (AK Panvita), ki je bila na 10 km (40:17) druga. V teku na 21 km, ki je veljal za DP, je bila Jožica Šiftar (TS Radenska) tretja v svoji kategoriji, Boris Kaučič (Vzajemna M. Sobota) pa je bil tretji v svoji kategoriji na 42 km. (M. J., T. G.)

Plavanje

PZS je v Banovcih razglasila najboljšo v minuli tekmovalni sezoni. Plavalca sezone 2011/2012 sta Anja Klinar (Radovljica) in Damir Dugonjič (Fužinar Ravne). Klinarjeva je z 10. mestom dosegla najboljšo slovensko uvrstitev na olimpijskih igrah v Londonu, Dugonjič pa zlato medaljo na EP v Debrečenu. (M. J.)

Hokej na travi

Zadnji jesenski krog DP: Lipovci – Triglav Predanovci 8 : 2 (Boštjan Stanko 3, Martin in Robi Mesarič po 2, Franc Maučec; Tadej Mikola, Domen Godina). (T. G.)

Rokomet

6. krog 1. B-lige (Ž): Millennium – Olimpija 27 : 33 (15 : 17; Laura Pihlar in Barbara Rajh po 7). 6. krog 2. DRL: Arcont Radgona – Col 28 : 28 (16 : 12; Darko Zorko 8), Pomurje – N. Gorica 32 : 37 (13 : 21; Žan Silovšek 11, Robi Kreft 7). Vodi

Loka 2012 (11), 10. Arcont Radgona (3), 12. Pomurje (2).

Tekmovalje st. učencev, Ljutomer – finale: Ljutomer – M. Nedelja 8 : 2; za tretje mesto: Veržej – Križevci 7 : 4. St. učenke – finale: Ljutomer – Veržej 2 : 1; za tretje mesto: Cezanjec – M. Nedelja 1 : 2. (M. J., N. K.)

Košarka

3. krog pokala Spar, M. Sobota: Radenska Creativ Sobota – Zlatorog Laško 80 : 90 (Tadej Horvat 20, Davorin Škornik 18, Jure Štruc 16).

2. SKL vzhod, mladinci: Šentjur – Radenska Creativ Sobota 109 : 45 (Simeon Kotnik 24). 14. krog 1. SKL vzhod, U-14: Podčetrtek Terme Olimia – Radenska Creativ Sobota 89 : 42 (Lan in Jakob Horvat po 7).

Turnir lige vzvod II, R. Slatina, ml. pionirji: Radenska Creativ Sobota – Vojnik 21 : 34, Rogaška Crystal – Radenska Creativ Sobota 54 : 37. Najboljši strelci Sobočanov: Tomaž Sagaj (20), Domen Ziško (12) in Matic Lalovič (10). (M. J.)

Odbojka

Prijateljska tekma, M. Sobota: Panvita Pomgrad – Centromental (Hrvaška) 3 : 1 (16, -21, 20, 16; Milan Mijalković 21, Mario Koncilja 19, Andrej Tot 15). (M. J.)

1. krog skupine L republiške lige, st. deklice: Lendava – Nova KBM Branik 0 : 2 (-7, -5). (F. H. M.)

Namizni tenis

Drugi odprti državni mladinski turnir, Izola (92 igralcev in igralk iz 25 klubov) – finale: Patrik Sukič (Kema Puconci) – Peršolja (Vrtojba) 2 : 3. Med osmerico sta se uvrstila Sobočana Mario Kolbl in Iztok Dolamič, med 16 najboljših pa Pucončan Damjan Zelko. (M. U.)

Turnir veteranov Slovenije, Ljutomer (93 igralcev), starostne kategorije: 1. Jože Žekš (M. Sobota); ženske: 2. Renata Zrinski (Ljutomer). Dvojice: 1. Jože Žekš-Miro Šemrov (MS, LJ), 2. Igor Vinčec-Erih Günther (MS, Ravne); absolutno, ženske: 2. Renata Zrinski-Iva Zidar Zupan (Ljutomer, Velike Lašče). Rekreativci (117 igralcev iz devetih držav): 2. Renata Zrinski. (T. G.)

Strelstvo

1. krog pionirske regijske lige z zračno puško, Ljutomer – pionirji: 1. Jan Nagy (Črenšovci), 180, 2. Mitja Lovenjak (Tišina), 176, 3. Žan Irgolič (G. Radgona), 174; ekipno: 1. Ljutomer, 524, 2. Črenšovci, 522, 3. Tišina, 513. Pionirke: 1. Nuša Špindler (Ljutomer), 184, 2. Melisa Žalik (Tišina), 180, 3. Nika Horvat (Črenšovci), 175. (M. J.)

Kasaštvo

Mednarodne dirke, Baden v Avstriji: 1. Rambo (Jože Sagaj ml., KK Ljutomer). (T. G.)

Tenis

Mednarodni turnir, Dubrovnik – 1. kolo: Tomislav Ternar (Beltinci, TK Branik) – Enrico Burzi (Italija) 2 : 0; 2. kolo: Ternar – Dino Marcan (Hrvaška) 1 : 2. Dvojice, polfinale: Ternar-Miha Mlakar (Slovenija) – Andrić-Marcan (Hrvaška) 0 : 2. (T. G.)

Kajakaštvo

Okrog Kostanjeviškega otoka – kajak na mirnih vodah, ml. deklice: 3. Brina Novak; kajak na divjih vodah: 4. Brina Novak in Urška Kosednar; skupna uvrstitev v sprintu v kajaku na divjih vodah: 7. Blaž Potočnik; slovenski pokal: 7. Urška Kosednar, vsi kajaki kanu Tijm Prekmurje, sekcija ŠD Bakovci. (M. J.)

Judo

Mednarodni turnir, Ravne na Koroškem (148 tekmovalcev) – st. dečki: 1. Aleksander Ferenčak (50 kg), 3. Jan Lukač (38 kg) in Urh Kolarič (66 kg). ML. dečki: 1. Klemen Bejek (nad 66 kg). Cicibani: 1. Blaž Kuplen (32 kg), Kaja Šoš (38 kg), Vid Lunežnik (38 kg) in Jakob Cirkvenčič (do 35 kg), vsi JK M. Sobota. (M. J.)

Šah

DP upokojenskih društev, Maribor (15 ekip): 1. Ljubljana-Šiška, 45, 9. M. Sobota, 28.

7. kolo 3. slovenske lige vzvod, Sl. Gradec: Bistrica ob Dravi – Radenska Pomgrad III 3,5 : 2,5, ŽŠK Maribor III – G. Radgona 4,5 : 1,5; 8. kolo: Radenska Pomgrad III – Šmarje pri Jelšah 4,5 : 1,5, G. Radgona – Fužinar 1,5 : 4,5. Vodi Radenska Pomgrad III (36), 10. G. Radgona (22,5). (M. J.)

Pikado

1. kolo pomurske lige: Picolo Melinci – Brizgalna bar Vanča vas 13 : 12, Team Maži bar Ižakovci – Viktorija Filovci 15 : 10, Osa Radomerje – Pajdaši Dokležovje 17 : 8, Nočne laufarke Vanča vas – Tifany Črenšovci 8 : 17, Čarne vrane Ižakovci – ŠD Dokležovje 11 : 14. (T. G.)

Bowling

3. liga vzvod: Feniks LJ – Lendava 1 : 1 (3790 : 3774; Tomažič 1089). (F. H. M.)

Srednješolski šport

Medmestno tekmovalje srednješolcev, Zalaegerszeg – kegljanje: 1. Zalaegerszeg, 1468, 2. Varaždin, 1416, 3. DSŠ Lendava, 813; košarka: 1. Zalaegerszeg, 2. Varaždin, 3. Lendava; nogomet: Varaždin – Zalaegerszeg 5 : 1. (F. H. M.)

Hitropotezni šah

Gjuran pred Buzetijem

Le Madžar Horvath se je vrinil med najboljše domačine

Šahovsko društvo Radenska Pomgrad je v nedeljo v prostorih hotela Diana v Murski Soboti organiziralo prvi turnir v spomin na preminule zaslužne šahiste pomurske regije. Turnir so vključili tudi v tradicionalni cikel konektedenskih hitropoteznih turnirjev, s čimer začenjajo novo serijo osmih tovrstnih turnirjev, ki bodo trajali vključno do junija 2013.

Nastopilo je 56 šahistov in šahistk iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Madžarske. Zmaga je ostala doma, saj je bil prvi mojster FIDE Denis Gjuran, drugi pa Jernej Buzeti (oba Radenska Pomgrad), ki sta v 9. kolih zbrala sedem točk in pol. Pol točke manj sta imela mednarodna mojstra Imre Horvath ml. (Madžarska) in Stefan Cigan, 6,5 pa Boris Markoja (najboljši mladinec). S po šestimi točkami sledijo Tomislav Gruškovnjak, Nino Cmor, Danilo Hari (najboljši senior), Matej Titan, Boris Kovač in Maja Hočevar (najboljša ženska). Med pionirji je bil najvišje Andre Keglevič (5,5), vsi ŠD Radenska Pomgrad. Že v torek, 6. novembra, ob 16. uri pa bo v hotelu Diana 15. Martinov turnir, ki ga pripravlja Društvo vinogradnikov Goričko in Radenska Pomgrad. Igralo se bo devet kol po švicarskem sistemu.

Milan Jerše

Prva državna odbojcarska liga

Že tretjič zapored zmagali

Sobočani so v poldrugi uri premagali novomeško Krko in ostali na tretjem mestu prvenstvene lestvice

Tudi v 4. krogu 1. DOL so odbojkarji Panvite Pomgrada končali s polnim izkupičkom. Pred domačimi navijači so bili s 3 : 0 (23, 17, 20) boljši od Krke iz Novega mesta in se obdržali tik pod vrhom prvenstvene lestvice.

Športna dvorana OŠ I v Murski Soboti, 100 gledalcev, sodnika: Marko Seifried in Mojca Tovornik (oba Maribor).

Panvita Pomgrad: Ajlec 5, Vogrinčič, Pavlovič, Mijalkovič 14, Čolović 4, Flisar 9, Koncilja 10, Tot 15, Grabar, Drvarič, Perhavec, Vrabl.

Krka: Brulec 9, Erpič 5, Kosmina 7, Kastrevac 2, Vesel, Kos 5, Pucelj, Longar, Strnad 1, Žlajpah 7, Turk 4, Ožbalt.

Ker so Sobočani slavili na zadnjih dveh tekmah, so imeli lepo priložnost nadaljevati zmagovito serijo. To se je po skoraj uri in pol tudi uresničilo. V uvodnem nizu so Sobočani ob prvem tehničnem odmoru povedli z 8 : 4, nato pa nadaljevali slabše in gostje so celo povedli s 17 : 15. Konec niza je bil razburljiv. Precej zaslug za preobrat ima korektor Milan Mijalkovič, ki je pripomogel k izenačenju na 23 : 23, niz pa je z močnim udarcem sklenil bloker Gorazd Flisar. Mnogo lažje je bilo v drugem nizu, saj so gostitelji povedli kar z 8 : 2. Gostje so se jim sicer približali na 11 : 10, nato pa je spet stekla igra Sobočanov v napadu in pri sprejemu žoge. Velik delež sta prispevala kapetan Andrej Tot in organizator igre Ivan Čolović. Ko je bilo v tretjem nizu že 8 : 3 v korist gostiteljev, je kazalo na njihovo lahko zmago, toda zaradi nekaterih nerazumljivih napak so Novomeščani celo povedli s 13 : 11. Šele nato so domačini zaigrali odločneje in ob drugem tehničnem odmoru povedli s 16 : 14. Do konca prednosti niso več izpustili iz rok.

Preostali izidi 4. kroga: Salonit Anhovo – UKO Kropa 3 : 0, Maribor – Šoštanj Topolšica 3 : 1, Astec Triglav – Go Volley 0 : 3. Vodi Maribor (12) pred

Trojni soboški blok ob mreži se je obrestoval. FOTOGRAFIJA NATAŠA JUHNOV

Salonitom Anhovo (9) in Panvito Pomgradom (8). Pari 5. kroga: Go Volley – Panvita Pomgrad, Krka – Salonit Anhovo, Šoštanj Topolšica – Astec Triglav, UKO Kropa – Maribor.

Pucončanke slavile v Grosupljem

V 4. krogu 1. DOL za ženske so igralke Keme Puconci z gostovanja v Grosupljem prinesle vse tri točke. Bilo je 3 : 1 (20, 19, -9, 19) v njihovo korist. Dvorana ŠD Brinje, 140 gledalcev, sodnika: Sever (Brezovica) in Perčič (Kamnik).

ATK Grosuplje: Sirk 14, Ahlin, Duvnjak, Potokar 7, Premože 7, Verbole 12,

Setl, Janežič, Crnjac 6, Mehle 9, Putrle, Kocjan, Fabjan 4, Jakob, Voje, Uršič.

Kema Puconci: Koler, Praprotnik, Vidonja 9, Franko, Škraban 7, Banfi 3, Raj, Borko 11, Frumen 9, Sakovič 13, Topolovec.

V prvem nizu so domačinke imele pobudo, vodile do drugega tehničnega odmora, izenačeno pa je bilo vse do 20 : 20. A sledil je velik padec zbranosti gostiteljic, Pucončanke so dobile pet točk zaporedoma in povedle z 1 : 0. Podoben je bil potek tudi v drugem nizu, v katerem so gostje domači odpor strle že prej. V tretjem nizu pa je prišlo do popolnega preobrata, saj so gostje osvojile le devet točk. Ko so domačinke pred začetkom četrtega niza

upale, da lahko naredijo preobrat, so Pucončanke prevzele nadzor, prišle do vodstva 20 : 11, nato sicer nekoliko pustile, toda dohiteti se niso pustile. Preostali izidi 4. kroga: Aliansa – Luka Koper 3 : 0, Formis – Hit Nova Gorica 1 : 3, Zgornja Gorenjska – UOK Vital Ljubljana 3 : 2. Vodi Aliansa (10), šesta je Kema Puconci (6). V naslednjem krogu bo že v petek ob 19. uri v Ekonomski šoli M. Sobota derbi z vodilno ekipo.

3. krog 2. DOL vzhod (ž): M. Sobota – AC Prstec Ptuj 3 : 2 (18, 20, -18, -24, 16). Vodi Benedikt (8), 5. M. Sobota (5). 5. krog 3. DOL vzhod (ž): Mežica – ZM Ljutomer 3 : 1 (-25, 20, 23, 20). Vodi Kajuh Šoštanj (14), 9. ZM Ljutomer (6).

Milan Jerše

PNL

Toča golov v Puconcih

Nafta premagala Kemo

11. krog: Velika Polana – Črenšovci 2 : 5 (L. Lutar, A. Horvat; Kolarič 2, Škafar, Balažič, Kociper), Tišina – Virs Bistrica 1 : 1 (Kuzma; M. Horvat), Apače – Hodoš 0 : 1 (Vass), Šalovci – Turnišče 1 : 1 (Grkinič; Gjerkeš), Kema Puconci – Nafta 1903 3 : 5 (Fujs 2, Škerlak; Ivanič 2, Biro, Požgai, Polareczki), Lesoplast Križevci – GMT Bogojina 4 : 0 (Celec 2, Novak, Šlihthuber), Kobilje – Hotiza 1 : 4 (Šooš; Preininger 2, Jančar, Kranjec). Vodi Nafta 1903 (25 točk) pred Turniščem in Črenšovci, oboji po 22 točk. Pari 12. kroga: Črenšovci – Hotiza, GMT Bogojina – Kobilje, Nafta 1903 – Lesoplast Križevci, Turnišče – Kema Puconci, Hodoš – Šalovci, Virs Bistrica – Apače, Velika Polana – Tišina. M. J.

Sobota, 3. novembra, ob 9. uri pri vaško-gasilskem domu v Gederovcih: 13. evropski pohod prijateljstva. Trasa: Gederovci–Avstrija. Organizator: Športno društvo Studenec Cankova. Informacije: 040 298 484, habot.barbara@gmail.com, drago.habot@gmail.com.

Več informacij o prireditvah in vadbi na www.migajznami.si, kjer lahko tudi vpišete svojo prireditev ali vadbo.

3. SNL vzhod

Grad ugnal Tromejnik

Prekmursko-prleški derbi brez zmagovalca

10. krog: Tromejnik G-Sukič – Grad 1 : 2, Rakičan – Avto Rajh Ljutomer 0 : 0, Farmtech Veržej – Ahha Emi Bistrica 2 : 1, Odranci – Zreče 4 : 1, Kovinar Štore – Agroservis Beltinci 0 : 3, Malečnik – Čarda 0 : 0, Šmarje pri Jelšah – Koroška Dravograd 4 : 1. Pari 11. kroga: Čarda – Farmtech Veržej, Grad – Odranci, Agroservis Beltinci – Tromejnik G-Sukič, Avto Rajh Ljutomer – Malečnik, Zreče – Rakičan, Koroška Dravograd – Kovinar Štore, Ahha Emi Bistrica – Šmarje pri Jelšah.

Belna »zrežiral« preobrat

Igrišče v Kuzmi, 300 gledalcev, sodnik: Miran Bukovec (Lendava). Strelci: 1 : 0 Da. Čontala (66), 1 : 1 Belna (70), 1 : 2 (80). Rumeni kartoni: R. Kous, Nemec, Da. Čontala, Potrč, Šnurer, Grah; Krauthaker, Ribaš, Gaber, Rogač. Rdeč karton: Nemec (88).

Tromejnik G-Sukič: Škrbič, Nemec, R. Bokan (Ulen, 79), B. Kous, Šnurer, Potrč, Sukič, Grah, R. Kous (M. Mešič, 58), Kisilak, Da. Čontala.

Grad: Klemenčič, Vrabelj, Krauthaker, Gaber, Banfi, Furek (De. Čontala, 89), Rogač, Ribaš (Belna, 53), Šprah, Sajko, Zajc.

Remi brez zadetkov

Igrišče v Rakičanu, 150 gledalcev, sodnik: Alen Borošak (Sp. Duplek). Rumeni kartoni: Bagari; M. Tkalec,

Piberčnik, Vurcer; Leben, Žinko, Kardinar, Oletič.

Rakičan: Vuzem, Botjak, Žekš, Godvajs, Halas (S. Rajnar, 89), Bencak, Bagari, Piberčnik (Kalamar, 73), M. Tkalec, Vurcer, Kutoš.

Avto Rajh Ljutomer: Mlinarič, Bogdan (Kardinar, 32), Novak, Žinko (Oletič, 78), Munda, Bertalanič, Grizold, Smolkovič, Vogrinec, Leben (Majerič, 69), Panič.

Oba Vinkoviča v polno

Igrišče v Veržaju, 100 gledalcev, sodnik: Armando Šorli (MB). Strelci: 1 : 0 M. Vinkovič (48), 2 : 0 D. Vinkovič (57), 2 : 1 Iršič (72). Rumeni kartoni: Polajžer; Greifoner, Hren.

Farmtech Veržej: Andrejč, Polajžer, Fekonja, Ropoša, Lukač, Kaučič (Pelcl, 81), Lovrec, Kocuvan, M. Vinkovič (Brumen, 89), D. Vinkovič, Trstenjak (Kavaš, 54).

Odločeno v drugem polčasu

Igrišče v Odrancih, 130 gledalcev, sodnik: Bojan Tkalečič (MB). Strelci: 1 : 0 Jerebic (18), 1 : 1 Jelenko (45), 2 : 1 Tompa (53), 3 : 1 J. Tkalec (56), 4 : 1 Vori (68). Rumeni kartoni: J. Gönc, Raduha, Mlinarič; Klobasa, Gašparič.

Odranci: M. Gönc, Mlinarič, Žnidarič, J. Gönc (Duh, 26), D. Sreš (Vori, 24), Raduha, Matjašec, Tompa, Jerebic, Žerdin, J. Tkalec (Gostan, 81).

Veržej	8	0	2	29	13	24
Šmarje	6	3	1	32	14	21
Tromejnik	6	0	4	21	17	18
Dravograd	6	0	4	16	18	18
Čarda	5	2	3	23	20	17
Beltinci	5	1	4	23	15	16
Odranci	5	1	4	17	11	16
Zreče	4	2	4	8	14	14
Ljutomer	4	1	5	11	16	13
Grad	4	0	6	12	17	12
Malečnik	3	1	6	10	17	10
Kovinar	3	0	7	11	20	9
Rakičan	2	2	6	13	27	8
Bistrica	2	1	7	13	20	7

Dvakratni strelec

Milko Kovač

Igrišče v Štorah, 50 gledalcev, sodnik: Dejan Balažič (Šmarje-Sap). Strelci: 0 : 1 Kovač (26, 11 m), 0 : 2 Kovač (63), 0 : 3 Ilič (78). Rumeni kartoni: Petrič, Žnidar, Kocijan; Smej.

Agroservis Beltinci: Vöröš, T. Pavel (Smej, 46), Slavič, D. Zlatar, Šiško, Smodiš (Šeruga, 89), Kerec, Ilič, Vogrinec, L. Sreš, Kovač.

Tomaž Recek tragičen junak

Igrišče v Malečniku, 50 gledalcev, sodnik: Vojko Goričan (Loče pri Poljčanah). Neuspešen izvajalec enajstmetrovke: Recek (69). Rumeni kartoni: Morsi, Peša, Hari; Barbič, Flisar. Rdeč karton: Recek (74).

Čarda: Prša, Recek, Gjergjek, Kerčmar, Barbič, G. Pavel, Mauko, Kouter, Škafar, Flisar, U. Pavel (Šipoš, 44).

Milan Jerše

Mali nogomet

Rogašovci so se oddaljili

Tešanovci prišli do visoke zmage

11. krog veteranske lige M. Sobota: Cankova – Dokležovje 5 : 2, Sebeborci – Čarda 3 : 4, Rogašovci – Old Boys 6 : 0, Borejci – Mladost Petroča 0 : 0. Vrstni red: Rogašovci 27, Old Boys 23, Mladost Petroča 21.

9. krog LMN Moravske Toplice: Tešanovci – Filovci 5 : 0, Ivanci – Mlajtinci 5 : 3. Vrstni red: Tešanovci 20, Filovci 18, Sebeborci 15.

10. krog mednarodne veteranske lige: G. Senik – Šulinci 7 : 6, Mühlgraben – Grad 4 : 8, Monošter – Večeslavci 0 : 5, Srebrni breg – G. Slaveči 3 : 8, Slovenska ves – Nerađnovci 7 : 0, prost Tromejnik. Vrstni red: Slovenska ves 27, Tromejnik 23, Večeslavci 22.

9. krog lige Zahodno Goričko: Sv. Jurij – Krašči 4 : 3, Dolič – Fikšinci 3 : 2, Grad – Domajinci 11 : 3, Kruplivnik – G. Slaveči 5 : 4, Večeslavci – Gerlinčiči 4 : 3. Vrstni red: Grad 27, Sv. Jurij 21, Krašči 18. M. J.

Nogomet

Vreme krojilo spored tekem

Preložena tri nedeljska srečanja 1. SNL in 2. SNL

Zaradi sobotnega obilnega deževja in kasnejših snežnih padavin so bile preložene nedeljske tekme Aluminij – Mura 05, Triglav – Rudar in Domžale – Maribor. Izida sobotnega 15. kroga: Luka Koper – Gorica 4 : 0 (2 : 0), Celje – Olimpija 1 : 2 (1 : 1). Pari 16. kroga: Mura 05 – Luka Koper (nedelja ob 14. uri), Gorica – Triglav, Rudar – Domžale, Maribor – Celje, Olimpija – Aluminij. Tudi tekma 1. SŽNL Dornava – Tešing Pomurje je bila preložena.

V Krymsku v Rusiji so bile tekme 9. kvalifikacijske skupine za EP deklet do 19 let. Naše nogometašinke, za katere sta nastopili tudi Petra Klemenčič in Anja Prša (obe Tešing Pomurje), so bile na koncu tretje in so izpadle iz nadaljnega tekmovanja. S 6 : 0 so premagale Azerbajdžan, igrale 0 : 0 z Rusijo in z 0 : 6 izgubile s prvo-uvrščeno Švedsko.

4. krog pokalnega tekmovanja MNZ M. Sobota: Grad – Čarda 1 : 2, Šalovci – Slatina 0 : 4, Agroservis Beltinci – Avto Rajh Ljutomer 2 : 4, prost Farmtech Veržej.

11. krog 1. SML: Mura 05 – Jarenina 3 : 0 (Maroša, Poredoš, Škaper). Vodi Hit Gorica (28), 7. Mura 05 (15). 11. krog 1. SKL: Mura 05 – Jarenina 1 : 0 (Balažič). Vodijo Domžale (27), 16. Mura 05 (3).

14. krog lige U-14 vzhod: Farmtech Veržej – Šampion 1 : 1, Kovinar Tezno – Ljutomer 4 : 0. Vodi Maribor (40), 6. Mura 05 (25), 8. Farmtech Veržej (21), 14. Ljutomer (6).

6. krog lige deklet U-17: Radomlje – Tešing Pomurje 2 : 9. Vodi Tešing Pomurje (18).

11. krog MNL Lendava: Graničar – Dobrovnik 0 : 6, Kapca – Čentiba 0 : 2, Olimpija Dolga vas – Petišovci 1 : 2, Nedelica – Veterani Turnišče 1 : 1, Renkovci – Panonija Gaberje 2 : 4, Zvezda Dolina – Mostje 0 : 5, Žitkovci – Nafta veterani 1 : 2. Vrstni red: Nedelica in Dobrovnik po 26, Nafta veterani 22.

11. krog 1. MNL M. Sobota: Slatina – Radgona 5 : 0, Dokležovje – Gančani neodigrano, Serdica Kl. Šinko – Aqua Ižakovci 1 : 2, Rotunda – Bratonci 1 : 6, Bakovci – Goričanka 2 : 1, Cven – Roma 4 : 1, Cankova – Pušča 1 : 1. Vrstni red: Gančani in Serdica Kl. Šinko po 25, Bakovci 24.

Milan Jerše

besede mode

Čas na strani plašča

Tu in tam se mora kaj zasvetlikati

Mehek objem plašča bo kmalu prišel zelo prav. Naj bo nov ali star, velik ali majhen, pomembno je, da nas najprej ogreje. Moda se igra z vojaškimi elementi, velikimi žepi, nabranimi gubami in mehkiimi zavijki. Dopolnjuje jih ovratnik, ki je v mehkiem črnem plišu ali rebrastem žametu.

Oblike

Poudarjeni volumni, ki bi nas optično povečali, so bolj v ozadju. Tudi posebej napihnjenih ramen ni videti. V ospredju so čiste linije, ki telo nežno poudarijo ali se ravno spustijo ob njem. Ena lepših izpeljank plašča je zmeraj iz suknjiča, ki je v tanjši volni precej ekskluzivna in popolnoma brezčasen element naše garderobe. Dvoredno zapenjanje je še posebej čedno, dodane epolette na ramenih so enojne in pas se sveti v bleščečem usnju. V sezoni, kjer črna zares kraljuje, se zdi, da potrebujemo nekaj majhnih draguljčkov, ki se zasvetijo. Lahko gre za barvo, usnje ali kovinske dodatke.

Barve

Če stopimo v prostor v belem plašču, ne smemo biti presenečeni, če bodo vse oči pristale na nas. Popolnoma enostaven bel plašč je lahko tiista iskrica, ki jo potrebujemo, da preživimo dolgo zimo. Tudi rdeč plašč je

lahko popoln zapeljevalec. V barvnih odtenkih konjaka, peska in bele kave lahko deluje nevtrarno, v kakovostnih volnah pa ekskluzivno.

Zlati dodatki

Krizni časi, obdobje zlata v modi? Kakor koli, zlato in vse, kar se zlato sveti, je na vrhnjih elementih oblačil. Kovinske zaponke na črnem plašču enostavno ne morejo biti rjave. Vse je bolj privlačno z zlatimi dodatki.

Bliza se konec leta, zato se tu in tam mora kaj zasvetlikati. Sijaj v plašču je lahko tudi kakovostna volna, ki se pod določenim kotom sveti prav žlahtno. Pustimo času, da se postavi na stran plaščev. Uživali bomo vsak trenutek.

Tatjana Kalamar Morales

minutka za zavedanje

Meditacija

»Včasih moram molčati, ker je to edini način, da vem malo več, da razmišljam bolj pametno, da postanem malo polnejši, da se prej pridružim Bogu.« Šri Činmoj

O meditaciji obstaja mnogo stereotipov, še več pa različnih poti, po katerih stopajo meditant. Sama mnogokrat naletim na izjave v slogu, da je meditacija strmenje v prazno, predajanje brezdelju, sanjarjenje ... Tisti, ki se v meditacijo poglobljajo in čutijo njene blagodejne učinke, o njej niti ne govorijo niti ne razglašajo o tem, da meditirajo. Ker enostavno živijo in nimajo potrebe, da bi druge o čemer koli prepričevali, jim dopovedovali. Ker je vsak pripravljen na meditacijo ob svojem času. Nekateri prej, nekateri pozneje, nekateri nikoli. Vedno več je tudi znanstveno-medicinskih študij in dokazov, da nas medita-

zibilni za svoje občutke, za to, kako ravnamo z drugimi, kako drugi ravnamo z nami, in se včasih tudi od določenih ljudi in položajev umaknemo, ker tako močno zaznavamo, da niso ustrezni za nas. Z meditacijo razvijamo občutek, da smo dobri v svojem bistvu. Da smo vredni ljubezni, da je svet varen in dober kraj, ki nas podpira. Začnemo zaupati v Višjo silo in se prepuščamo njenemu načrtu, ker vemo, da je boljša za nas kot načrt našega Ega. V meditaciji dobivamo odgovore na vprašanja, ki nas mučijo, na zapletene položaje, ki se nam pojavljajo v življenju in jih trenutno ne znamo razrešiti. Prav tako v meditaciji dobimo odgovore na vprašanja glede naših odnosov. Vsak odnos v našem življenju zrcali nekaj našega, našo lastnost, prepričanje, nepredelane bolečine, rane ... Tako nam stik s sabo, s svojim notranjim glasom, ki ga poglabljamo z meditacijo, vedno pove, kaj se moramo naučiti v nekem odnosu, kaj je potrebno, da odpustimo sebi ali drugemu. Prav tako ne izsiljujemo več dogodkov, ne zahtevamo več od sveta in od ljudi, da se nekaj mora zgoditi natančno tako, kot si mi predstavljamo. Ampak se prepuščamo toku življenja, dogodkov in vsemu, kar vsak dan prinese, tako tistemu, kar označimo kot dobro, kot tudi tistemu, kar označimo kot slabo. Vse je dobro za nas in vse je usmerjeno k najvišjemu dobremu. Najlepši del meditacije pa je trenutek, ko začutiš sebe kot bitje ljubezni in se zaveš, da je ta ljubezen v tebi večna. In pogosteje meditiraj, bolj se povečuje to notranje morje večnega stika s sabo in z Vesoljem, neprekinjene povezave med vsem živim. In tako veš, da nisi v svoji globini nikdar sam. Da smo vsi Eno.

Tatjana Baligač

cija notranje umirja in zdravi, umirja naše misli, čute in telo ter tako postopoma postajamo bolj podobni sebi, odkrivamo svoj resnični namen in potencial ter se ga čutimo dolžne izvrševati. Prenehamo se poglobljati v življenja drugih, ker razumemo, da ima vsak svojo pot in lastne razloge, zakaj je tak, kot je. Vemo, da je vsak na svoji poti in odgovoren za razvoj lastnega zavedanja. Prenehamo opravljati druge, prenehamo se primerjati, nismo več na višjem ali nižjem nivoju kot drugi, nismo več boljši ali slabši kot drugi. Vemo samo, da je vsak tak, kot je iz določenih, samo njemu znanih razlogov. Postanemo bolj sen-

Pomurske lekarne razkrivajo zdravilne skrivnosti

Nad prehlad tudi z babičinimi nasveti

Farmacevt v lekarni s svojim znanjem zmore uspešno krmariti med ponujenimi babičinimi nasveti in zdravili, ki so včasih neizogibna

Nastopil je nekoliko hladnejši čas in s tem tudi večja verjetnost obolevanja za prehladnimi obolenji. Beseda prehlad se je namreč začela uporabljati že v 16. stoletju in izvira iz besede hlad oziroma hladno. Opazili so namreč, da so znaki prehlada podobni znakom, ki se pojavijo, ko smo izpostavljeni hladnemu vremenu. V 18. stoletju pa je ameriški politik in znanstvenik Benjamin Franklin pravilno dognal tudi to, da prehlad ljudje pogosto staknejo drug od drugega, in ko se, kakor je takrat dejal Franklin, skupaj vozijo v kočijah. Danes kočij skorajda ne uporabljamo več, a prehlad je še vedno med nami in nam jo zna pošteno zagosti.

Prehladna obolenja so torej znana že stoletja; a s to razliko, da so nekoč razpolagali z veliko manjšim številom zdravil in pripravkov, ki danes učinkovito lajšajo simptome prehladnih obolenj. Zato so jim bili takrat v pomoč nasveti in zakladi iz babičinih skrinj, ki so dobrodošla podpora zdravljenju z zdravili tudi danes. Nekaj teh preverjenih receptov, ki so jih poznale že naše babice in pomagajo pri prebolevanju prehlada, bomo danes tudi obudili.

Med najstarejše sodi vroča kokošja juha, ki nam jo naše babice znajo tako lepo ponuditi, kadar zbolimo. Ugotovili so, da juha zavre migracijo levkocitov, ki so vzrok za vnetje in nastanek prehlada in gripe. Nekaj bo zagotovo res, najverjetneje pa svojo učinek, kakor vedno, dajejo ne samo juha, pač pa tudi in predvsem ljubezen, razvajanje in skrb tistih, ki nam jo ponudijo. Zato posezimo po njej že ob prvih znakih prehlada.

Če je telesna temperatura povišana, ravnajmo preudarno. Povišana telesna temperatura je namreč obrambni mehanizem telesa, saj se ob pomoči povišane temperature telo spopade s povzročitelji bolezni in jih poskuša uničiti. Zato je povišana telesna temperatura pravzaprav koristna in mora biti njegovo zniževanje premišljeno, in to šele takrat, ko doseže kritično mejo (nad 38 stopinj), kar so vedele že naše babice. Te so običajno izbrale metodo potenja. Bolnik je moral nujno v posteljo, kar danes zaradi hitrega tempa življenja radi spregledamo. Pokrit s toplo odejo in okrepcan z vročimi napitki je telo pripravil do potenja in s tem do samozdravljenja povišane telesne temperature.

Potenje so pospešili s čaji iz bezga in lipe, ki potenje spodbujata, a hkrati strogo zabičali, da se je po potenju treba takoj preobleči v suha oblačila. Prav tako so se dobro izkazali obkladki mešanice vode in kisa, v katere so ovili

z našega štedilnika

Krompirjeva mlečna juha z jesenskimi koprivami

130 g krompirja, 30 g listov koprive, 0,2 dl olivnega olja, 10 g pirine moke, 2 dl zelenjavne osnove, 2 dl smetane za kuhanje, sol, poper, lovorjev list.

Krompir narežemo na kocke in damo kuhat v zelenjavno osnovo. Začinimo in kuhamo, posebej popražimo na olivnem olju jesenske liste kopriv in jih pomokamo s pirino moko. Popražimo in zalijemo s smetano za

noge, a pri tem pazili, da nog in celotnega telesa niso preveč ohladili.

Zagotovo v babičino skrinjo sodijo tudi čaji, saj s pitjem toplega čaja pomagamo ohranjati vlažnost sluznice. Ta je bistvena, ker vemo, da je suha sluznica veliko dovzetnejša za virusne okužbe. Virusi namreč dalj časa preživijo v suhem okolju, ki je značilno za hladnejše mesece pa tudi za naše domove, ki jih ogrevamo s centralno kurjavo, ki suši zrak. Tudi zato babice priporočajo vdihavanje kamiličnega čaja ali slane vode. Še boljše bo, če za odrasle dodamo nekaj kapljic evkaliptusovega eteričnega olja, ki uničuje bakterije in s tem zmanjšuje možnost zapletov.

Pogosto ob prehladu potožimo zaradi bolečega in vnetega žrela. Zagotovo bodo babice najprej pomislile na grgranje žajbljevega čaja, ki deluje tudi protivnetno. Lahko poskusimo tudi grgrati slano vodo pa tudi kamilice ne bodo odveč. Če bomo v med dali nekaj nageljnovih žbic in to pustili čez noč, bomo pripravili odlično sredstvo, ki se lahko uživa po žličkah in pomaga olajšati bolečino žrela. In pri tem bo dobrodošel tudi propolis.

Nekoč so res znali izkoristiti dar narave in čebelji izdelki so bili eni izmed teh. Zato na ta dar tudi danes ne pozabimo. Uživajmo med in matični mleček in tudi tako okrepimo odpornost.

Tudi kašelj zna biti pri prehladu precej moteč simptom. Zato se v prvi vrsti svetujeta vlaženje sluznice s toplimi napitki in grgranje. Dobrodošli so čaji iz slezenovca, materine dušice, jegliča, sladkega korena, navadnega komarčka in trpotca. Ti čaji razredčijo sluz, olajšajo izkašljevanje in sluznico ščitijo pred dražejim kašljem. Tudi smrekove vršičke so babice pripravile za obdobje prehladov. Izlužen sok v medu ali na sladkorju je namreč odličen v boju s kašljem. Enako tudi črna redkev z me-

dom, ki se uživa po žličkah. Karameliziran sladkor, raztopljen v mleku ali čaju, je star recept, ki še vedno učinkuje, hkrati pa dodaja nostalgичno aromo.

Tudi česen nam babice pogosto znajo svetovati. Čeprav ga zaradi neprijetnega vonja kar vztrajno zavračamo, pa je vendarle koristen in dobrodošel. Velja namreč kot učinkovito zdravilo proti okužbam, hkrati pa pospeši tudi potenje.

In ne boste verjeli, šal in kapa, ki so ju pogosto za nas spletle pridne roke babic, prav tako pomagata preprečiti okužbe. Z zavijanjem v šal namreč v nosu vzdržujemo višjo telesno temperaturo, ki ni ugodna za viruse, ki se najraje razmnožujejo pri 33 do 34 stopinjah Celzija. Tople volnene nogavice in topla obutev preprečujejo, da bi nas zeblo v noge. Strokovnjaki so ugotovili, da se prehlad pogosteje pojavi, če nas zebe v noge. Ohladitev katerega koli dela telesa namreč upočasni pretok krvi v nosni sluznici, kjer se najpogosteje izgublja telesna toplota, zato lahko oslabi obramba proti virusom.

Ob vsem tem pa je vsekakor pomembno, da prisluhnemo telesu in si privoščimo počitek. Če bomo to upoštevali, ponavadi imunski sistem sam opravi s prehladom, saj mu s počitkom omogočimo razmah moči samozdravljenja. A velikokrat pozabimo prav na to. Zato nikar ne preslišimo telesa, kajti včasih prosimo samo počitek!

To je kar nekaj nasvetov iz zakladnice babičine skrinje in so lahko dobro dopolnilo k zdravljenju z zdravili. Kdaj bo v boju s prehladom kakšen izmed teh nasvetov dovolj in kdaj bo nujno treba poseči po zdravilu, bo znal presoditi farmacevt v lekarni, ki s svojim znanjem in zmoro uspešno krmari med ponujenimi babičinimi nasveti in zdravili, ki so včasih neizogibna.

Polonca Fiala, mag. farm.

Kuhan kostanj olupimo in zamrzujemo. Zamrznjenega na tanko narežemo in v vročem olju ocvremo. Postavimo file začnimo s soljo in poprom ter povajamo v nasekljanem čipsu in opečemo na olivnem olju. Por sotiramo, začinimo s timijanom in solimo, dodamo nariban krompir ter vse skupaj pražimo in popramo. Na koncu, ko je krompir zmehčan, dodamo še razvrkljano jajce in termično obdelamo. Štefan Sraka, hotel Diana

Nogometne tekme

S prepovedmi nad huligane

V državnem zboru zelena luč za nova pooblastila policije v boju proti navijaškemu nasilju

Poslanci so pritrdili predlogoma zakona o nalogah in pooblastilih policije in zakona o organiziranosti in delu v policiji, ki nadomeščata zdajšnji zakon. Policisti bodo tako kmalu dobili novo orodje v boju proti huliganom in divjanju navijačev na športnih srečanjih. Po potrjenih spremembah zakona o policiji bodo policisti lahko izrekli prepoved udeležbe na športni prireditvi obiskovalcem, ki jih bodo zalotili pri kršenju javnega reda in miru ter za katere obstoji verjetnost, da bodo kršitev ponovili. Izrečena prepoved bo lahko trajala od šestih mesecev do dveh let. Če bo kaznovani navijač vseeno prišel na tekmo, ga čaka ta globa in odredba, da jo mora nemudoma zapustiti, policist pa bo navijača lahko pridržal do konca tekme. Posamezniku, proti kateremu bo policija zaradi neupoštevanja prepovedi udeležbe na športnem dogodku posredovala dvakrat, lahko preiskovalni sodnik odredi javljanje na policijski postaji ob začetku nadaljnjih prireditev. Policija bo lahko izrekla tudi prekinitve potovanja ali prepoved dostopa do tekme tistemu, ki bo že med potjo razgrajal.

Parlamentarna razprava je sledila ne-ljubim prizorom, ki so se zvrstili v polčasu nogometnega obračuna v Mariboru, ko je član Viol vrgel baklo med navijače Olimpije, ki so seveda želeli vrniti udarec, vendar se je vmešala policija in izpraznila njihov sektor na stadionu. Epilog so bili ranjeni policisti in navijači ter

Na slovenskih nogometnih igriščih se srečujemo z organiziranimi navijači, tudi s tujimi skrajno nacionalistično usmerjenimi. FOTOGRAFIJA JURE ZAUNEKER

več kazenskih ovadb, tudi zaradi razpihovanja sovraštva. Zakon o javnih zbiranjih opredeljuje odgovornost organizatorja javne prireditve, ki mora poskrbeti za red na prireditvi. Za red in varnost je na športnih prireditvah odgovoren organizator športne prireditve. Policisti intervenirajo šele takrat, ko sta z dogajanjem na športni prireditvi ogrožena javni red in mir in organizator varnosti ne more več zagotavljati. Organizator mora zagotoviti še rediteljsko službo, zdravniško oskrbo in izdelati načrt varovanja prireditve. Organizacija varovanja je v domeni tako domačega organizatorja kot varnostne službe in policije, torej v dogovoru in trdnem sodelovanju. Člani navijaške skupine Black Gringos so pričakovali spremembe, ki ne bodo po godu navijačem: »Namesto zakona o navijačih dobijo tako policisti večja pooblastila, v bistvu pa gre za isto stvar. Kot skupina smo proti huliganstvu na tribunah, vendar smo tudi mnenja, da bodo imela ta nova pooblastila ravno nasproten učinek. Vse navijače se bo namreč metalo v isti koš. Tako bo na primer s prepovedjo lahko kaznovan nekdo, ki samo prižge baklo, ali nekdo, ki bo sodeloval denimo pri množičnem pretepu. Vse skupaj je preveč splošno, nihče pa tudi ne gleda na vzgojo navijačev in ljudi na splošno. Represija še nikdar ni imela dolgoročnega učinka in tako bo tudi tokrat.«

Andrej Bedek

Specifične razmere

Pozimi med vožnjo odločajo malenkosti

Jesensko vreme in napovedan sneg od voznikov terjata še dodatno zbranost

Zima strup za avtomobile

V kateri koli avtomehanični delavnici vam bodo pred prihodom hladnega vremena in zime povedali, da posebno pozornost zahtevajo gume, akumulator in tekočine v vozilu. Temeljit pregled zavor je obvezen del avtomehaničnega dela pred zimo, enako tudi meritev ledišča in ravni hladilne tekočine ter preizkus sistema za močenje vetrobranskih stekel. Brez dobrega akumulatorja pozimi v prometu prav tako nimamo kaj iskati, ne pozabimo pa niti na ključavnice, ki jih občasno pobrizgamo z WD 40 ali podobnim antikoroziivnim sredstvom, da ne zamrznejo. Če avto nekaj časa stoji zunaj na mrazu, je najprej treba prižgati motor in ga ogreti ter počakati nekaj časa, preden gremo na vožnjo.

Spremenljive vremenske razmere, ki jeseni in pozimi vladajo v prometu, od udeležencev zahtevajo še posebej veliko zbranosti. FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

Konec tedna je megleno jesensko vreme že zadišalo po zimi, ko v prometu vladajo specifične vozne razmere. Ob spremenjenih voznih razmerah je namreč temeljni pogoj za varno udeležbo v prometu ustrezna zimska oprema motornega in tudi priklopne vozila, za kar moramo pravočasno poskrbeti, opozarja policija. Zakon določa, da morajo biti vozila na slovenskih cestah med 15. novembrom in 15. marcem naslednjega leta opremljena z zimsko opremo, prav tako morajo imeti vozila zimsko opremo tiste dni zunaj tega obdobja, ko se ob sneženju sneg oprizema vozišča ali je vozišče zasneženo, zaledeno ali poledeno. Jeseni in pozimi je v prometu pogost pojav tude megla. Kaj torej lahko voznik ali voznica stori za varno vožnjo, če je vidljivost zaradi

megle močno ovirana? Če se znajdete v megli, morate zmanjšati hitrost vožnje in jo prilagoditi trenutnim vremenskim razmeram. Če je vidljivost samo 50 metrov, potem lahko vozite največ 50 kilometrov na uro. Uporaba meglenk je dovoljena šele takrat, ko se vidljivost zmanjša na 50 metrov. Uporaba zadnjih meglenk ni dovoljena na vozilu, za katerim vozi na majhni razdalji drugo vozilo (npr. v koloni vozil).

V megli je tudi priporočljivo, da povečate varnostno razdaljo, saj le v tem primeru lahko pravočasno zavirate. Pravilo dveh sekund za varnostno razdaljo pozimi ne velja. Pri vožnji na mokri cesti mora biti ta razdalja najmanj tri sekunde, na zasneženem ali zelo spolzkem cestišču pa moramo imeti štiri do petsekundno varnostno razdaljo. Kako

do pravilne varnostne razdalje? Voznik, ki vozi za drugim vozilom po istem prometnem pasu, mora voziti za njim na razdalji, ki ni manjša od razdalje, ki jo pri hitrosti, s kakršno vozi, prevozi v dveh sekundah. Pri hitrosti 100 kilometrov na uro je varnostna razdalja vsaj 54 metrov, pri hitrosti 130 kilometrov na uro pa znaša minimalno 72 metrov. Varnostno razdaljo lahko ugotovljamo tako, da ob robu ceste najdemo prometni znak in nato štejemo, koliko časa mine od trenutka, ko mimo tega znaka zapelje zadnji del vozila pred nami, do tedaj, ko pripeljemo mi.

Najprimernejše bi bilo, seveda, da hitrost vožnje v slabih voznih razmerah zmanjšamo toliko, da ne bi bili prisiljeni nenadno in močno zavirati. Ne glede na to, kakšen zavorni sistem ima naše vo-

zilo, moramo pred zaviranjem pritisniti sklopko, da preprečimo dinamične prenose težišča vozila, ki jih lahko povzroča vpliv motorja v vozilu. Tudi ob vsakem zanašanju, če do tega že pride, je naša prva naloga, da s pomočjo sklopke izničimo vpliv motorja na dinamične prenose težišča vozila. Če nas začne na spolzki cesti zanašati, ne smemo zavirati, ker bi tako le pospešili zlet s ceste, zato volan sučemo zmeraj v smer, kamor sili zadek vozila. Ob prvi zaznavi, da se zadek umirja, pa moramo volan poravnati, še preden se zadek popolnoma ustavi, da ne bi v nadaljevanju s položajem prvih koles, ker jih nismo poravnali, povzročili zasuka vozila v nasprotno smer. Sklopko spustimo šele, ko smo vozilo popolnoma poravnali.

Andrej Bedek

FOTOGRAFIJA ANDREJ BEDEK

Umrl med razkladanjem tovora

V nakupovalnem središču v Murski soboti je v petek umrl 48-letni dostavni delavec, ki je v prodajalno trgovskega središča pripeljal blago. Pred razkladalnim prostorom je tovornjak ustavil ter odprl dvizžno rampo in zadnja vrata. Potem je zapeljal vzvratno do razkladalne rampe in izstopil iz vozila. Iz neznanega vzroka – opravili bodo izredni tehnični pregled tovornjaka – se je tovorni avtomobil premaknil vzvratno in voznika stisnil h kovinski ograji. Poškodbe so bile tako hude, da je na kraju dogodka umrl.

Kradli pod pretvezo pomoči

Na parkirišču bencinskega servisa v Pincah sta k oškodovancu pristopila dva neznanca. Prvi mu je povedal, da ima prazno pnevmatiko in da naj jo gre z njim pogledat. Drugi mu je v tem času iz vozila ukradel denarnico z denarjem in mobilni aparat. Gre za prakso, ko zmikavti, najpogostejše tujci, skušajo običajno zamotiti voznika pod pretvezo, da potrebuje pomoč ali da ima predrto gumo. Ko voznika zvabijo iz vozila, drugi storilec iz vozila ukrade vrednejše predmete. Policija zato svetuje, naj vozniki med postankom na avtocesti svojih vozil ne puščajo brez nadzora in da naj so sploh previdni.

Z avtom zbil pešce

Voznik osebnega avtomobila je na znamenovanem prehodu za pešce v M. soboti trčil v tri pešce, ki so pravilno prečkali cesto. Pešci so dobili pri trčenju lažje telesne poškodbe. Vozniki morajo za večjo varnost pešcev dosledno upoštevati omejitve hitrosti, odstopiti prednost pešcem na prehodih za pešce, voziti v naselju še posebej previdno in biti pripravljen na zaviranje ter voziti zunaj naselja po sredini voznega pasu tako, da zmanjšajo verjetnost trka v pešca. Policija še svetuje, da naj pešci nosijo kresničke, ki je eden izmed odsevnih predmetov, ki ga pešci morajo uporabljati med hojo po robu ceste ob slabši vidljivosti oziroma v mraku, ponoči, v megli ali dežju, zato da bi bili vidnejši in bi jih vozniki prej opazili ter se jim varno izognili.

Pri Negovi gorelo zaradi slike

Pri Negovi je prišlo do požara v stanovanjski hiši. Nad pečjo na drva je zaradi vročine zagorela slika, zato se je požar razširil na lesen strop. Požar so pogasili gasilci, škoda je za okoli 10.000 evrov.

Divjad redno na cestah

Iskanje hrane pred spremembo vremena je na odprto zvabilo lačne srne, jeline in drugo divjad. Divjad med iskanjem hrane zaide tudi na prometnice, kjer lahko konča pod kolesi. Murskosoboški policisti so konec tedna obravnavali več kot dvajset primerov povoženja divjadi. Previdnost na odsekih cest, kjer je z znaki označeno, da tja zahaja divjad, zato ni odveč.

TQM

Telefon za otroke in mladostnike

116 111

Odgovor je pogovor.

**Nova številka,
stari prijatelji.**

Evangelikičani

Protestantski pisci Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Sebastijan Krelj, Adam Bohorič

V najširši javnosti je mnenje, da so evangeličanski teologi izjemni poznavalci Svetega pisma

Primož Trubar, protestantski duhovnik, je eden od stebrov slovenske kulture in narodne istovetnosti. O njem je veliko napisanega in povedanega. Poleg Trubarja so bili glavni slovenski protestantski pisci še Jurij Dalmatin, Sebastijan Krelj in Adam Bohorič. Dalmatin je prevedel celotno Biblijo (1584), Bohorič je istega leta izdal prvo slovensko slovnico Zimske urice, Krelj pa je izdal Otroško biblijo in izpopolnil slovenski knjižni jezik ter rabo pisav. Adam Bohorič, slovenski protestant, slovničar in šolnik, se je rodil okoli leta 1520 v okolici Brestanice, umrl pa je 20. novembra 1598. Po končanem študiju jezikoslovja in glasbe v Wittenbergu je postal za okoli deset let vodja svoje šole v Krškem. Bil je tudi ravnatelj stanovske šole v Ljubljani, šoli je napisal tudi šolski red in določil slovenščino za občevalni in poučevalni jezik na začetni stopnji. Leta 1584 je izdal prvo slovensko slovnico Zimske urice proste (Articulae horulae succisivae), ki je bila v latinščini (prevedel jo je Jože Toporišič leta 1987). Izdana je bila v Wittenbergu. V njej je avtor s pravopisom, oblikoslovjem in skladnjo teoretsko utemeljil obstoj slovenskega jezika. V knjigi je idejno pomemben uvod, kjer se pojavljajo pogumne misli o prihodnosti slovenskega naroda. Pomembna so tudi na-

čela črkopisa, ki se po njem imenuje bohoričica. Slovnica je bila napisana po zgledu latinske, zato je spregledala nekatere značilnosti slovenščine, vendar je kljub temu ostala v veljavi dobrih dvesto let.

S posebnim zadovoljstvom vedno pišem o uglednih strokovnjakih iz naravoslovja (posebej medicine) in tudi teologih. Papež Benedikt XVI. je imenoval švicarskega protestanta, dobitnika Nobelove nagrade Wernerja Arberja za novega predsednika Papeške akademije znanosti, so sporočili s Svetega sedeža. To je prvič v zgodovini te ustanove, ustanovljene leta 1603, da na njenem čelu ni katoličan. Werner Arber (81) je nasledil Nicolo Cabibboja, ki je umrl avgusta 2010. Werner Arber, švicarski mikrobiolog, genetik, pedagog, akademik in nobelovec, se je rodil 3. junija 1929.

Navdušila me je novica, da je Joachim Gauck uradno začel mandat predsednika Nemčije. Kot intelektualca, humanista, dobrotnika, boreca za človekove pravice in evangeličanski pastor je bil gospod Joachim Gauck, tako poudarjajo mediji, leta in leta znan v najširši javnosti kot pomembna moralna avtoriteta. Podpora, ki jo je ob izvolitvi za predsednika Nemčije dobil gospod Joachim Gauck, je resnično vredna spoštovanja. Prebral

sem podatek, da je v anketi, opravljeni za javno televizijo ARD, Joachima Gaucka kar 80 odstotkov ljudi označilo za zaupanja vrednega.

Arber je leta 1978 skupaj s Smithom in Nathansom prejel Nobelovo nagrado za medicino in fiziologijo za odkritje restrikcijskih encimov (restriktaz) in njihovo uporabo v raziskavah na področju molekularne genetike. Sprva je predaval na Univerzi Južne Kalifornije, nato v Ženevi (1960–1970), nazadnje pa na Univerzi v Baslu (1971). Je član številnih mednarodnih strokovnih in znanstvenih združenj, med drugim tudi Nacionalne akademije znanosti ZDA. Werner Arber je član Papeške akademije znanosti 20 let in zdaj njen predsednik.

V najširši javnosti obstaja mnenje, da so evangeličanski teologi izjemni poznavalci Svetega pisma.

Ko v tem besedilu omenjam nekatere ugledne evangeličane v politiki, znanosti in kulturi, želim povedati, da je bil leta 2003 za premiera Norveške izvoljen priljubljen luteranski duhovnik Kjell Magne Bondevik, član KrF.

Nekajkrat sem pisal tudi o Angeli Merkel. Angela Dorothea, danes znana kot dr. Angela Merkel, se je rodila 17. julija 1954 v Hamburgu. Mati Herlind je učiteljica, oče Horst Kassner pa evangeličanski pastor. Starši imajo

nato še sina Marcusa in hčer Irene. Ko je bila Angela stara komaj šest tednov, se je družina preselila v Nemško demokracijo republiko, ker je oče prevzel službo pastora v Quitzovu pri Perlebergu. Oče sicer izvira iz vzhodnega dela Berlina, teologijo je študiral v Heidelbergu, pozneje pa se je želel vrniti na Vzhod, ker ga je cerkev tam potrebovala. Njen oče Horst Kassner je njeno mater Herlind spoznal med študijem teologije. Bodočega evangeličanskega pastora je v Hamburgu na študij poslala brandenburška cerkev. Ko se je oče nekaj tednov po rojstvu Angele želel vrniti v Brandenburg, mu je mati sledila. Mati Herlind je bila po poklicu učiteljica latinščine in angleščine. Leta 2007 je postala druga ženska, ki predseduje G8, po Margaret Thatcher.

Po zmagi na volitvah 27. septembra 2009 se je Merklova ponovno zavihtela na kanclerski stolček in se tako v nemški povojni zgodovini postavila ob bok Konradu Adenauerju, Ludwigu Erhardu, Willyju Brandtu, Helmutu Schmidtu, Helmutu Kohlu in Gerhardu Schröderju, kanclerjem, ki so jim nemški volivci mandat zaupali več kot enkrat.

In za konec tega besedila še to: Pogosto premišljujem, koliko je pravilna vzgoja otroka pomembna za njegovo uspešno šolanje. V procesu vzgoje in izobraževanja bo treba pri vsakem otroku spodbujati tudi njegov talent za naravoslovje, humanistiko, šport in kulturo.

Vojo Lukič

FOTOGRAFIA NATASA JUHNOV

POSOJILO

na osnovi vašega vozila.
Odplačilo prek položnic.
Vozilo vam ostane v uporabi.
Posredujemo za več posojilodajalcev.
Tel. št.: 02 2283020
AVTOMOBILI P. R., Industrijska ul. 9, Maribor

Bencinski servis

OMV Lipovci
kurilno olje »OMV Futur Plus« in plinsko olje

dostava na dom
informacije in naročila
02 578 85 60, 031 375 476,
02 521 49 80

Arpad Sobčan, s. p., Dolnji Lakoš, Glavna ulica 93, Lendava

SANITETNI PREVOZI V BOLNIŠNICE IN ZDRAVILIŠČA V SLOVENIJI IN TUJINI

IZVAJAMO TUDI SAMOPLAČNIŠKE PREVOZE
DOMA IN V TUJINI 041 67 44 67

SANITETNI REŠEVALNI PREVOZI

Naročanje:
041-800-091, 02/588-1738

www.medicinski-prevozi.si

NENUJNI MEDICINSKI PREVOZI, Stanislav Nedeljko s.p., Lukavci 64, 9242 Križevci pri Ljutomeru

SANTRA, reševalni prevozi, d. o. o.
PE Murska Sobota
Grajska ulica 11
9000 Murska Sobota
tel.: 02 530 10 03
GSM: 031 646 797

Prevoze opravljamo z osebnimi in reševalnimi vozili z nalogom za prevoz.

Pridemo po vas domov.

Pomagamo vam urediti dokumentacijo za pregled, sprejem ali terapijo.

Z vami počakamo do konca pregleda.

Po pregledu vas odpeljemo domov.

Pokličite in se prepričajte o naši kakovosti.

Za vse, ki imate urejeno dodatno zavarovanje, so naše storitve brezplačne.

MarkoMark d.o.o.
Pobrežje 6 a, Videm pri Ptuj
www.markomark.si

- Odlična lokacija v središču mesta
- Prosta še zadnja 4 stanovanja, velika od 50 m² do 100 m²
- Parkirni prostor v garažnem delu objekta

Za informacije lahko pokličete na
GSM 031 636 665 oz. obiščete spletno stran www.markomark.si.

LJUTOMER

oglasil@vestnik.si

tel.: 02 538 17 20

živali

PRAŠIČA, 90 do 100 kg, prodam.
Tel.: 031 742 846. v7910

posesti

V Moravskih Toplicah prodam parcelo, približno 23 arov. Na parceli je starejša hiša z vsemi priključki (vodovod, elektrika, kanalizacija, telefon). Telefon 041 797187 v8040

MANJŠI VINOGRAD, 220 trsov, v bližini Moravskih Toplic prodam za 1500 evrov (trse), parcelo, ki je v gradbenem rajonu, primerno tudi za stanovanjsko hišo, pa po dogovoru. Tel.: 030 694 984. v8070

DVOINPOLSOBNO STANOVANJE v središču Murske Sobote prodam. Tel.: 02 523 14 57 ali 041 951 570. v8071

kmetijska mehanizacija

OBRAČALNI PLUG Lemke, 3-brazdni, rotobrano, kombinirano sejalnico, 2,5 in 3 m, predsetvenik, 2,90 in 3,30 m, sejalnico za umetno gnojilo, sejalnico za pšenico, 2,5 m, prodam. Tel.: 031 550 988. v8049

NOV TRIBRAZDNI PLUG, 14-colni, in samonakladalko, lepo ohranjeno, prodam. Tel.: 549 10 34. v8057

KUPIM TRAKTOR ZETOR, lahko tudi IMT, Ursus ipd. Tel.: 041 680 684. v8072

razno

PRODAJA Z DOSTAVO: kamen skrilavec, različnih barv in debelin. Tel.: 041 678 966, J. Mernik, s. p., Tepanje 1 a, S. Konjice. v7585

PEČ NA OLJE FEROLI za centralno kurjavo, malo rabljeno, in gorilnik Weisshaupt 35 KW ugodno prodam. Tel.: 040 344 747. v8061

Izletniška kmetija Sever iz Suhega Vrha vas od srede, 31. 10., do nedelje, 4. 11., od 12. ure dalje vabi na domače kolone z bujto repo. Tel.: 041 340 338. Vabljeni! v8047

delo

V NA NOVOODPRTEM GOSTINSKEM LOKALU V RANKOVCIH ZAPOSILIMO PRIJAZNO IN SIMPATIČNO DEKLE. Delo samo dopoldne. Tel.: 041 541 551. Zadnja minuta, d. o. o., Mladinska ul. 26, M. Sobota. v8067

AVTOBUSNI PROMET
Murska Sobota, d. d.,
Bakovska ulica 29 a,
9000 Murska Sobota,

zaposli več voznikov
avtobusa (m/ž).

Rok za prijavo do 9. 11. 2012.

Zaposlitev za določen čas.

Informacije po telefonu,
št. je 02 530 16 31

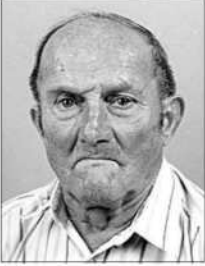
LINIJA, d. d.,
Bakovska ulica 29 a,
9000 Murska Sobota,

odda v najem opremljen
gostinski lokal –
Okrepčevalnica Vrčec v
Moravskih Toplicah, Kranjčeva
ulica 3 d, v velikosti 122 m².

Ponudbe pošljite do 9. 11. 2012
na zgornji naslov.

Dodatne informacije so na voljo
po telefonu, št. je: 02 530 16 31.

pomurje.si
BOLJŠA STRAN SPLETA

*Kar je zapisano globoko v srcu,
se s smrtjo ne more izgubiti.*

ZAHVALA

V 88. letu nas je zapustil
naš dragi oče, dedek, pradedek in sorodnik

Martin Oletič
s Hotize

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in za svete maše, nam pa izrekli sožalje. Hvala ZD Lendava, zdravniku Kulčarju, dr. med., patronažni službi, pljučnemu oddelku, g. župniku Viliju, pevcem za odpete žalostinke in pogrebni podjetji Ferenčak.

Žalujoči vsi tvoji

*Veselite in radujte se,
kajti vaše plačilo v nebesih je veliko.
(Mt 5,12a)*

ZAHVALA

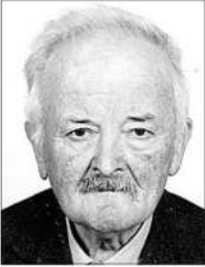
V 87. letu je odšla po večno plačilo
in mir draga mama in babica

Marija Kornik
iz Krašč 43

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.
Hvala za darove za sv. maše, hvala za molitve, darovano cvetje in sveče.
Hvala g. dekanu Ivanu Kranjcu in drugim duhovnikom, pevcem, sorodnikom, sosedom in pogrebni podjetju Banfi.
Posebej hvala ZD Rogašovci, patronažni službi in negovalkam, ki ste lajšali trpljenje naši mami.

Vsem naj bo Bog bogat plačnik!

Vsi njeni

*Prazen dom je in dvorišče,
naše oko zaman te išče.
Ni več tvojega smehljaja,
utihnil je tvoj glas,
bolečina in samota sta pri nas.
Zato pot nas vodi tja,
kjer sredi tišine spiš,
a v naših srcih ti živiš.*

ZAHVALA

V 78. letu nas je nenadoma in brez slovesa zapustil

Bela Dervarič
iz Lemerja

Z bolečino v srcih se ob izgubi našega dragega očeta in brata iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in gasilcem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrekli sožalje ter darovali cvetje, sveče in za ureditev pokopališča ter mrliške vežice.
Hvala g. duhovniku Evgenu Balažicu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebni podjetju Banfi.

Žalujoči vsi njegovi najdražji

*Zemlja prekmurska, prijazni moj svet, duša mi poje, ko vračam se spet.
Tu sonce nam toplo žita zlati, mak pa veselo med klasjem zori.
Na griču za hišo je venec goric, zeleni gozdovi in v njih jate ptic.
Potoček srebrn s hribov prišumi, začuden ga vprašam le, kam tak hiti.
Prekmurje rodno in dragi moj dom, srčno navezan živel nate bom.
V soncu in senci bom tu domoval, ljubil te, zemlja, in varoval.*

ZAHVALA

Po kratki, a hudi bolezni
nas je v 64. letu zapustil
mož, oče, dedek, brat,
stric, boter in tast

Franc Mencigar
rojen v Kraščih in živel v Ljubljani

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam stali ob strani, za sočutno pomoč in izrečena sožalja.

Hvala za darovano cvetje, sveče, darove za kapelico v Kraščih in za svete maše. Hvala gospodu župniku Marjanu, pevcem za odpete žalostinke in pogrebni zavodu Žale.

**Žalujoči vsi tvoji,
ki smo te imeli radi**

*Vsak dan bolj boli,
ker te ni med nami več.
Med nami ljubljen bil si,
bodi tudi tam, kjer si zdaj.*

V SPOMIN

Tretjega novembra minevata dve žalostni leti
od takrat, ko nas je zapustil naš najdražji

Anton Zadravec
bivši gostilničar
iz Brezovec

Tiho in žalostno je ob tvojem preranem grobu, vendar polno lepih spominov. Srčna hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu.

Tvoji najdražji

Mineva že deveto leto brez tebe, draga

Rosvita Bratkovič
roj. Luthar

*Hudo je otrokom za starši jokati,
še težje je staršem brez hčere ostati.
Krivična usoda, posoda gorja,
nikoli izpita, le solze pozna ...*

Tvoji domači

*Solze lahko skrijemo,
bolečino zatajimo,
le praznine, ki ostaja,
ne nadomestimo.*

V SPOMIN

Petega novembra bo minilo pet let od takrat, ko
nas je za vedno zapustil dragi mož, oče in dedek

Milan Pozvek
iz Dolnjih Slaveč 155

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki z lepo mislijo stojite ob njegovem grobu in s prižgano svečo počastite spomin nanj.

Njegovi najdražji

*Na svetu mnogo je poti,
a samo ena vodi tja, kjer si ti,
po tej poti za teboj
pridemo mi vsi.*

V SPOMIN

31. oktobra mineva leto žalosti od takrat, ko nas
je zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

Štefan Rituper
iz Polane

Iskrena hvala vsem, ki ga ohranjate v spominu, se z lepo mislijo ustavite ob njegovem grobu ter prižigate sveče in položite cvetje.

Njegovi najdražji

V SPOMIN

Tretjega novembra mineva eno leto žalosti od takrat,
ko nas je za vedno zapustila naša draga mama, tašča, babica

Olga Ratnik
iz Šercerjevega naselja 18
v Murski Soboti

Hvala vsem,
ki se na kakršen koli način spomnite nanjo.

Njeni najdražji

KOMUNALA
Javno podjetje, d. o. o., Kopališka ul. 2
Murska Sobota, N. C. 521 37 00

DE POGREBNIŠTVO
Panonska ulica 3
Murska Sobota

**POGREBNE STORITVE UREDITI
VSE NA ENEM MESTU
PO ZELO UGODNIH CENAH!
24-URNA DEŽURNA SLUŽBA:
GSM: 041 631 443**

POGREBNE STORITVE,
OPREMA, VZDRŽEVANJE
POKOPALIŠČ IN ZELENIC
ALEKSANDRA VUČKIČ BANFI s. p.,
Veščica 17, 9000 M. Sobota

**V TEŽKIH TRENUTKIH
VAM SVETUJEMO IN
POSKRBIAMO ZA CELOTNO
ORGANIZACIJO IN
IZVEDBO POGREBA
PO KONKURENČNIH
CENAH.**

**24 UR NA DAN:
02 534 80 60, 041 681 515**

**KOMPLETNE
POGREBNE
STORITVE**

**UREJANJE
POKOPALIŠČ
IN ZELENIC**

**Vladimir Hozjan, s. p., Šulinci 87 a,
tel.: 02 55 69 046, GSM: 041 712 586**

**POGREBNE
POTREBŠČINE,
PREVOZI
POKOJNIKOV IN
UREJANJE ZELENIC**
JURE JURIC, s. p.
9231 Beltinci
Poljska pot 8 a

**GSM: 070 288 288
24-urno dežurstvo:
051 318 113
www.ppij.si**

Cenik osmrtnic

1 kolona x 13 cm	84,50 evra
2 koloni x 7 cm	91,00 evrov
2 koloni x 8 cm	104,00 evre
2 koloni x 9 cm	117,00 evrov
2 koloni x 10 cm	130,00 evrov
2 koloni x 11 cm	143,00 evrov
2 koloni x 12 cm	156,00 evrov
2 koloni x 13 cm	169,00 evrov

Doplačilo za fotografijo 16,75 evra.
Naročniki imajo ob naročilu in
plačilu pri blagajni 20 % popusta.

**Ko je hudo, me
pokliči!**

telefon
Samarijan
080 1113

Nepredvidljiva udeležba in dan!
Kliči je brezplačno, omagoda ga
Telekom

ozara
SLOVENIJA
NACIONALNO ZDRUŽENJE
ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA

OZARA SLOVENIJA,
PISARNA ZA INFORMIRANJE
IN SVETOVANJE,
MIKLOŠIČEV TRG 3,
9240 LJUTOMER

**Kontaktna številka
070 550 665**

**Ponujamo pomoč in podporo osebam
s težavami v duševnem zdravju, ljudem
v duševni stiski in njihovim svojcem.**

ŠTEFAN HAJDINJAK	RAJ	MESTO V BELGIJI, AALST	KRAJ PRI POLSKAVI	LADKO KOROŠEC	URADNO POTRDILO	JUNAK CERVANTE- SOVEGA ROMANA	REKA V FIRENCAH
VRHUNEC ČUTNEGA UGODJA							
IZBRANEC VOLIVCEV, KI OPRAVI KONČNE VOLITVE							
BOLEČINA ČLAN MONO- FIZITSKE LOČINE V SIRIJU				NEKD. SMUČ. (HANS) PLANOTA NAD VIPAV. DOLINO			
VESTNIK	SORTA ŽITA	SPROSTI- TEV	KRANJ	ŽENIN OČE	OČKA		STAR SLOVAN
				TIRNICA	RIBJA KOŠČICA		
SEVERNO POLARNO OBMOČJE					SINOVA ŽENA STAR IZRAZ ZA PREDENJE		
PALESTIN- SKO MESTO V DOLINI REKE JORDAN					ATOMSKI DELEC ITALIJANSKA IGRALKA DUŠE		
DANILO LOKAR			AMERIŠKA IGRALKA (JULIA)				TOMAŽ TERČEK
			TER				
NIZOZEM- SKA JADRNICA				MOŠKI TELOVNIK STARA DOLŽINSKA MERA			
VESTNIK	ZGORNJI DEL STEBRA SRBSKA IGRALKA IN PESNICA						
LJUBITELJ LEPEGA					ONDINA OTTA UDELEŽENEC SINUSKE ALKE		
TV UREDNIK (VANJA)						RIMSKA DVOJKA	
SRBSKO MOŠKO IME				PESEM BORISA NOVKOVIČA NABOREK, VOLAN			
						GRŠKA ČRKA	SVINČNICA, GREŽILO
							SEVERNO- AMERIŠKI DRUŽABNI PLES
CEPIVO							
BOKSARSKO BORIŠČE				NEDOVO- LJEN LOV			
				NAGIB			
ANTON JANŠA			OTOČJE V TUAMOTU		ANTIČNA LJUBLJANA		
			ELEMENT ANTENE		NADLEŽNA ŽUŽELKA		
MAVČAR, GIPSAR					USTNA GRAJA		
					KROKAR		
VESTNIK	DEL CELOTE	JUŽNO- AMERIŠKI INDIJANEC FILIPINSKI OGNJENIK			UDAREC S CEPINOM V LED GOR. REŠEV. ČOLN		SKANDIJ
							VEK, OBDOBJE
DROBNA ŽILICA, LAŠNICA						ČEŠKI ŠAHIST (RICHARD) KARLI ARHAR	
TESTAMENT					STAREJŠI PEVEC (BRACO)		
ALKALOID V NEZRELEM KROMPIRJU						ČRNO- MORSKO LETOVIŠČE	

horoskop

OVEN 21. 3-20. 4.
V prvi polovici tedna se posvetite sebi in svojim ciljem. Vsi, ki igrajo pomembno vlogo v vašem življenju, bodo storili enako. Začeli boste misliti na nenavadne stvari, to pa bo zelo poživilo vaše življenje. V četrtek in petek bodite previdni, da vam ne zmanjka energije.

BIK 21. 4.-21. 5.
V tem tednu boste kar cveteli. Vsi vas bodo želeli imeti v svoji družbi, saj bo vaša pozitivna energija več kot nalezljiva. Tudi če vam bo šlo kaj narobe, se boste znali prav hitro potolažiti. Skorajda ni ovire, ki je v tem tednu ne bi mogli premagati.

DVOJČKA 22. 5.-21. 6.
Po eni strani ste popustljivi, po drugi pa boste imeli težavo z avtoriteto. Na šefa boste gledali kot na osebo, ki je nepopustljiva in prav zastrašujoča. Morda pa se boste le morali spoprijeti s svojimi strahovi in priznati nepopolnost.

RAK 22. 6.-22. 7.
Na mnogih področjih vas čakajo morebitni zapleti, vendar naj vas to ne odvrne od začrtanih ciljev. V skrajnem primeru naj vam ne bo nerodno zaprositi za pomoč, saj jo boste brez težav dobili. Vežani utegnute svoje težave stresati na partnerja, to pa nikakor ni dobro.

LEV 23. 7.-23. 8.
Položaj planetov levom prinaša več sočutja in brezpogojne ljubezni. Vendar vam ni potrebno, da uslišite ljubezen nekoga, do katerega imate le prijateljska čustva. Na zasebnem področju se boste v prihodnjih dneh srečevali s pomembnimi premiki. Vendar ne zaupajte kar tako prve- mu ali prvi, ki pride mimo.

DEVICA 24. 8.-23. 9.
V začetku tedna se bo dogajalo toliko zanimivih stvari, da jih boste komaj dohajali. Pozorno prisluhnite in ne govorite kar povprek. Zadeve se bodo izboljšale okoli četrтка in takrat vas bo prijatelj zelo presenetil. Morda se bo začelo novo poglavje vašega življenja.

TEHTNICA 24. 9.-23. 10.
Družite se z ljudmi, ki vam pomenijo največ. Potrebujete vašo pozitivno energijo. Vse vam bo šlo po načrtih, le okoli četrтка se bo malce zavleklo. Ne boste se mogli odločiti o prihodnosti. Varčujte denar, saj vam bo prišel čez nekaj časa prav.

ŠKORPIJON 24. 10.-22. 11.
Kaže, da vam bo primanjkovalo pozitivne energije. Prisilite se v gibanje prvih nekaj dni in vaše razpoloženje se bo postopoma izboljšalo. Okoli četrтка ali petka se bo povečala možnost za nastanek nove romance. Čas je, da preživite več časa s partnerjem ali začnete hoditi na zmenke!

STRELEC 23. 11.-21. 12.
Val energije, ki vas bo zadel v začetku tedna, izkoristite za izpoved svojih čustev nekemu, ki vas mora nujno slišati. Morda bo to trajalo kar nekaj časa, toda nič za to! Okoli četrтка vas bo obiskal duh preteklosti. Do sobote se bo vse razrešilo in svojo pozornost boste z lahkoto preusmerili na pomembnejše zadeve.

KOZOROG 22. 12.-20. 1.
Verjeli boste vase in se prelevili v čutno bitje. Čeprav stvari še vedno pometate pod preprogo, je čas, da se odločite in spustite v svoje življenje svež vetrič. Nakazani sta dve poti in številne priložnosti. Energija vam bo nekoliko bolj nihala in tako ne smete odlašati, ampak biti v vsem zelo odločni.

VODNAR 21. 1.-19. 2.
Videli boste nekaj, kar bodo drugi spregledali, in ravno zaradi tega boste v neverjetni prednosti. Skušajte obdržati pridobljen položaj, saj se vam obeta izreden uspeh. Na zasebnem področju se bodo v prvi polovici tedna pojavili dvomi, ki nikakor ne bodo želeli zapustiti vaše glave. Na obzorju je sicer neki prepir, vendar se morate zavedati, četudi veste, da imate prav, s kom se pripravate.

RIBI 20. 2.-20. 3.
Zagrizli se boste v delo in sklenili, da boste odslej z vsemi nalogami na tekočem, ne pa da vas čakajo gore opravil, ki ste jih kar odlagali. Pri delu boste temeljiti, to pa vam bo v veliko zadovoljstvo. Usmerjeni bodite k partnerskem odnosu, saj si nekdo resnično želi, da ga bolj opazite in tudi pohvalite.

Nagrade za izžrebane reševalce

1. nagrada: kuharska knjiga
2.–8. nagrada: majice

Pravilno rešitev - označena polja - napišite in pošljite na dopisnicah na uredništvo Vestnika, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, do petka, 9. novembra 2012.

Rešitev:

Ime in priimek, naslov:

Rešitve iz 42. številke: VEVERICA, POLH

1. nagrada: Štefan Holcman, Strehovci 20 a, Dobrovnik. 2.–8. nagrada majice: Dominik Hajdinjak, Krajna 60, Tišina; Sandra Terplan, Gančani 88 c, Beltinci; Neja Čahuk, Slovenska ulica 5, Murska Sobota; Veronika Golob, Partizanska ulica 32, Gornja Radgona; Tajčelina Koren, Razlagova ulica 12, Murska Sobota; Ksenija Raščan, Kajuhova ulica 2, Beltinci, Štefan Tibaut, Žižki 45 a, Črenšovci.

Nagrade lahko prevzamete do konca prihodnjega meseca v naročniški službi Podjetja za informiranje v Ulici arhitekta Novaka 13 v Murski Soboti.

sudoku

Vsaka vodoravna vrstica, vsak stolpec in vsak kvadrant 3 x 3 morajo vsebovati številke od 1 do 9.

	5							2
			4	2	1			8
9	2							7
2						6		
			8	7	3			
8						9		
7		4	5				1	
			9	8				
		3					5	

deset razlik

Top 6 na Pomurje.si v preteklem tednu

- 1. Umrl med raztovarjanjem blaga
- 2. Čarovnice so se preselile v Črnce
- 3. Najprej počastitev, nato razdejanje pri spomeniku
- 4. Pioneerjev dan koruze
- 5. Massimo napolnil dvorano
- 6. Sačer dobil pravico nastopa za Muro 05

FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

Komentar tedna na Pomurje.si

Uporabnica Stanislava o Noči čarovnic: »Ne razumem zakaj je treba praznovati najbolj mračno obdobje uničevanja modrih žensk?«

pomurje.si
BOLJŠA STRAN SPLETA

Razlogov za veselje je bilo v minulih sedmih dneh veliko. Vsi iz ljutorske občine, ki so bili predlagani za najboljše slovenske prostovoljce, so bili povabljeni na sprejem k županji, kjer sta obujala spomine na nepričakovano pridobljen naslov najmladinska voditeljica leta 2011 Nina Stegmüller in predsednik Mladinskega sveta Ljutomer Alen Senčar.

FOTOGRAFIJA
TATJANA LETNIK

Tudi približno 60 radgonskim skavtom ni bilo težko zbirati odpadnega papirja, saj bodo izkupiček iz zdaj že tradicionalne jesenske akcije, v kateri so zbrali več kot pet ton papirja, namenili za svoje dejavnosti. FOTOGRAFIJA FRANCI KLEMENČIČ

Skupaj s sinom Danijem Šmidom pa se je veselila tudi gornjeradgonska podjetnica Majda Šmid, ki si je v kratkem času s svojo Restavracijo M prislužila kar dve priznanji – priznanje župana za dolgoletno uspešno delo v gostinstvu in veliko zlato medaljo na 45. mednarodnem sejmu turizma 2012 v Novem Sadu. FOTOGRAFIJA OSTE BAKAL

Na hodnikih Osnovne šole Janka Ribiča Cezanjevci se tudi med počitnicami razlega veselje, saj podjetniki in domači ljudje s prostovoljnim delom prenavljajo šolo. Nekateri tudi obujajo spomine na guljenje šolskih klopi. FOTOGRAFIJA JERNEJA DOMAJNKO

Pomurski šolarji, ki so se na Osnovni šoli Miška Kranjca Velika Polana udeležili drugega pomurskega ornitološkega raziskovalnega konca tedna, so z navdušenjem in s pomočjo Društva za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije spoznavali ptice. FOTOGRAFIJA JOŽE GABOR

Ludvik Sočič (na sredini), ki je preučeval življenje in delo evangeličanskega duhovnika, ki je pomembno vplival na protestantizem v Prekmurju, Janoša Kardoša, pa je bil vesel pogovora s sorodnico tega duhovnika Karolino Šilak (na fotografiji še njen mož Jože). FOTOGRAFIJA A. NANA RITUPER RODEŽ

Začeli so predelavo odpadnih sveč v ljutomerskem Eko Plastkomu

Gora odpadnih sveč ni več nadloga, temveč surovina in vir zaslužka

Vas zanima, kje bodo končale sveče, ki jih v teh dneh prižigate in postavljate po grobovih na pokopališčih? – Predelane bodo v nove sveče

Mitja Vurušič se ob našem obisku ni dal motiti. Z veliko lopato, podobno kot za metanje snega, je zajemal rdečo, modro, belo in še kakšne barve plastiko – ostanke sveč s pokopališč – in jo nalagal na tekoči trak. Eno lopato za drugo, skorajda ritmično. Trak je potem te ostanke popeljal visoko, ko jim sledimo po stopnicah, pridemo v prostor, kjer stojijo za širokim trakom, podobnim veliki mizi, štiri zgovorne ženske iz različnih krajev Prekmurja. Dobro volje so, čeprav ločujejo odpadke: v eno vrečo kovinske pokrove, v drugo plastiko, v tretjo keramiko in steklo, v četrto smeti, ki ne bi smele biti v zabojnikih. Pot odpadkov iz sveč se nadaljuje v naslednjem prostoru, kjer je bolj zapleten del te male tovarne z različnimi napravami, ki predelajo sveče v ponovno uporabne surovine. Zaradi PVC-plastike, ki ob gorenju sprošča nevarne spojine, so sveče poseben odpadek, zato od 2010. leta slovenski izdelovalci, uvozniki in drugi, ki z njimi trgujejo, morajo poskrbeti za njihovo neškodljivo zbiranje in reciklažo. In tako bodo končale tudi sveče, ki jih boste prižigali v teh dneh. Na srečo. Kajti ljutomerska tovarna podjetja Eko Plastkom je začela delovati šele avgusta in v zadnjih tednih so imeli zmogljivosti polno zasedene s predelavo odpadnih sveč, ki so bile shranjene od lanskega 1. novembra, potem pa bodo prišle na vrsto tudi letošnje.

Zgodovinski dogodek

Nagrobne sveče lahko vržemo v zabojnik za sveče z bolj mirno vestjo, kajti odpadki ne bodo končali med mešanimi komunalnimi odpadki ali – kar se je dogajalo še marsikje – na črnem

Mitja Vurušič se spoprijema z goro odpadnih sveč, ki jih nalaga na tekoči trak.

predstavlja 2500 ton odpadnih sveč. In takšna je tudi zmogljivost ljutomerskega predelovalca oziroma ima oprema (stala jih je okrog milijon evrov) zmogljivost predelave tisoč kilogramov na uro. Vendar sta v Sloveniji za predelavo nagrobnih sveč odgovorna dva: za Interseroh Plastkom na Jesenicah in za Prons Eko Plastkom v Ljutomeru. Zato se ljutomerski predelovalci sveč ozirajo tudi proti hrvaškemu trgu, saj bodo tudi tam kmalu veljali podobni predpisi. In ko bodo povečali količine in uspeli še z dodatnimi dejavnostmi

v nakup opreme za predelavo odpadnih sveč. Priprave so bile res dolge, toda ničesar nismo hoteli prepustiti naključju. Največja investitorja sta Saubermacher Slovenija in družba Finakos. Z recikliranjem ene tone odpadnih sveč pridobimo okrog 450 kilogramov PVC-plastike, 350 kilogramov parafina in 100 kilogramov kovin. Parafin uporabimo ponovno v Ilkosu, sicer pa te produkte prodajamo domačim prevzemnikom, najprej torej našemu solastniku Saubermacherju Slovenija, izvažamo pa jih še na Poljsko, v Avstrijo, Nemčijo in Ita-

le sveče, to povzroča dodatne težave. S predelavo je torej zagotovljeno, da se parafin in plastika vrne v ponovno uporabo,« je povedal Andrej Gomboši iz Saubermacherja Slovenija, ki je specialist za ravnanje z odpadki z najdaljšo tradicijo v Sloveniji. Iz tega razloga so se tudi odločili, poudarja Andrej Gomboši, da sodelujejo kot soustanovitelj podjetja Eko Plastkom (so 25-odstotni lastnik podjetja), da bi lahko predelovali odpadne nagrobne sveče, ki so v preteklosti predstavljale velik problem. Bernarda B Peček

Sebastjan Kolednik, direktor Eko Plastkoma, je bil prej zaposlen v Ilkos Candlesu, d. o. o., največjem slovenskem izdelovalcu sveč.

Andrej Gomboši opozarja, naj obiskovalci pokopališč res vestno mečejo v zabojnike za sveče samo odpadne sveče in ne tudi drugih odpadkov.

Ročno ločevanje vsega, kar se nabere v zabojnikih, je naloga Sare Horvat, Karmen Košar, Gordane Levačič in Lilijane Makovec.

odlagališču v gozdu. Pravzaprav jih kar nekaj še vedno konča na črnem trgu, poudarja Marjan Gulič iz Pronsa, ki skupaj s Interserohom v Sloveniji skrbi za organizirano zbiranje in predelavo. Pred uvedbo uredbe je bila na slovenskem trgu menda prijavljena količina 8000 ton nagrobnih sveč, po sprejetju uredbe, ki določa obvezno zbiranje in finančno obvezo za izdelovalce, pa je količina padla na 6000 ton – tako je prihodkov od sveč vse manj, količin in stroškov z odpadnimi svečami pa vse več. Nekje torej manjka večji nadzor, opozarja Gulič. Kakor koli: Slovenci letno prižgemo 23 milijonov sveč, to pa

(predelava industrijske plastike), bodo potrebovali več zaposlenih.

Iz Ilkosa v Ilkos

V Eko Plastkomu je devet zaposlenih, njihov direktor pa je Sebastjan Kolednik, ki je bil prej zaposlen v Ilkos Candlesu Moškanjci (podjetje je nastalo 2006. leta z združitvijo podjetja Ilirija in družinskega podjetja Kostanjevec), ki je povedal: »Že pred desetimi leti smo razmišljali o predelavi in ponovni uporabi surovin iz odpadnih sveč, ko pa je bila uredba sprejeta, smo se odločili, da ustanovimo družbo in investiramo

lijo. O prihodkih še ne morem natančno govoriti, verjetno bo neke okrog milijon evrov na leto, tako da se bo investicija povrnila neke v času od petih do sedmih let.«

Uredba o obveznem odlaganju in zbiranju nagrobnih sveč v posebnih zabojnikih ob pokopališčih je v veljavi že od prvega januarja 2010, torej so od takrat na pokopališčih tudi na voljo posebni zabojniki za zbiranje odpadnih sveč. »Dejstvo pa je, da pa prav vsi ljudje v vseh krajih Slovenije določil v tej uredbi ne upoštevajo v celoti. Tako imamo v teh zabojnikih še kar precej nečistoče. Če je v zabojnikih še kaj drugega in

Na tovarnjak nalagajo velike vreče s parafinom, ki so ga pridobili iz odpadnih sveč. Pred šoferjem je dolga pot v Italijo.

Celotna proizvodnja poteka v skorajda zaprtem sistemu strojne predelave, v tem delu so zaposleni Miroslav Savič, Igor Gajski in Mitja Špindler. FOTOGRAFIJE BERNARDA B. PEČEK

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek
1. 11. 2012
212. številka

pen

... se toplo
obličén.

Bianca Žvorc Morris,
ekooblikovalka

Zgodba z naslovnice, str. 14

Fotografija Jure Zauneker

Ker se je v hipu ohladilo, je tokrat Vestnik svojo prilogo, ki izhaja že dvesto dvanajst mesecev brez prekinitve, odel v toplejši objem, da bi udobneje preživela vremenski šok.

Še vi se vrzite v objem najbližjemu zavetniku ter poskrbite za nemočne in pomoči potrebne.

Tudi na živali, občutljive rastline in na svoj avto ne pozabite! V snežnih razmerah in po 15. novembru vas lahko zimske gume stanejo še več.

Ameriški odposlanci na misiji v Prlekiji

Potem ko so slovenske državne obveznice v ZDA šle za med in so bile v dveh dneh razgrajljene, so v naših krajih že na delu ameriški odposlanci, ki bodo bedeli nad trošenjem posojenega denarja. Pred dnevi jih je bilo videti v prleški prestolnici Ljutomer, kjer so se srečali z najvišjo predstavnicjo lokalne oblasti, županjo Olga Karba. Če boste fante v uniformah natančneje pogledali, boste v njih prepoznali tri znane Prekmurce (od leve) Gezo Džubana, dolgoletnega poslanca LDS-a, Štefana Jančariča, aktualne-

ga predsednika Jeep kluba Veteran Murska Sobotna in nekoč zelo aktivnega mladinskega funkcionarja, ki se je udomačil v Gornji Radgoni, in Franca Knausa - Srčka. Njihova misija pri ljutomerski županji je bila obojestransko miroljubna, zdaj pa nestrpno čakamo, kako bo v začetku decembra pri soboškem mestnem županu Antonu Stihcu. Prebrisani Američani pa tako in tako dobro vedo, zakaj je nadzorna pooblastila v tem delu Slovenije dobila prav ta trojica!

-za-

Uspešna naveza tasta in zeta

Najhitreje rastoče pomursko podjetje GMT iz Murske Sobotne (trikrat nominirano za slovensko gazelo leta, letos je tudi slovenska srebrna gazela) je pred dnevi v Ljutomeru odprlo že sedemnajsto poslovalnico. Kot se za takšno priložnost spodobi, sta si prva moža družinskega podjetja, direktor Vlado Karoly (levo) in prokurist Tomaž Gider, odrezala prva kosa torte, preostalo pa prijazno razdelila med številne obiskovalce odprtja, ki pa so se bolj kot okrog

torte gnetli okrog prodajnih polic z blagom z izdatnimi popusti. Mnogi so se ob tej priložnosti spraševali, kako je vendar mogoče, da v časih, ko vsi tonejo, GMT raste. Gotovo bo kakšna »compnija«, menijo ugledni ekonomisti. Pa ni nič takega, so ugotovile Penove tute. Gre samo za uspešno navezo tasta in zeta, za katerima stojita nič manj uspešni mama Ida in hči Laura. In za trdo delo.

-za-

Leta pa res niso pomembna

Na Trejzinem senju v Murski Soboti smo se lahko prepričali, da upokojemcem še tako restriktivni ukrepi vlade ne morejo do živenga. Franc Pucko, pred leti med drugim tudi direktor območne Gospodarske zbornice za Pomurje, si je priskrbel novo delovno orodje, saj v prihodnjem letu namerava še povečati domačo samooskrbo.

Pri tem je zelo uspešna tudi upokojena floristka Olga Varga iz nekdanjega soboškega Vrtnarstva, katerega ime se je v kriznih časih potopilo, njej pa posel »cveti«.

Sporočilo Franca in Olge pa je preprosto: Kar delaš, počni s srcem in nasmehom. Leta pri tem niso pomembna.

-be-

Toplo poletje v jeseni

Letošnje jeseni, pravzaprav poletja v jeseni, zlepa ne bomo pozabili. Tudi zaradi neobičajnih sledi. V Lipi, v sadovnjaku Karla in Ivane Marič, se je po spomladansko razcvetela hruska. Ko sta se zakonca vrnila iz Nemčije, kjer preživita večino časa, skoraj nista mogla verjeti očem. Če bova to komu pripovedovala, bo mislil, da imava privide, zato bo najbolje, da jesenski »čudež« dokumentirava, je predlagal Odrančan Karel, Belokranjka Ivana pa je poskrbela, da so tudi njuna oblačila barvno usklajena z belino jesenskega hruskovega cvetja.

Z objavo v Penu »čudež« ostaja tudi prihodnjim generacijam, dodajamo pa mu še enega z Ivanjševskega

Vrha. Med vinorodnimi griči Radgonskih goric je letošnje poletje v jeseni dobro delo tudi bananovcu upokojenega policista Milana Podhostnika.

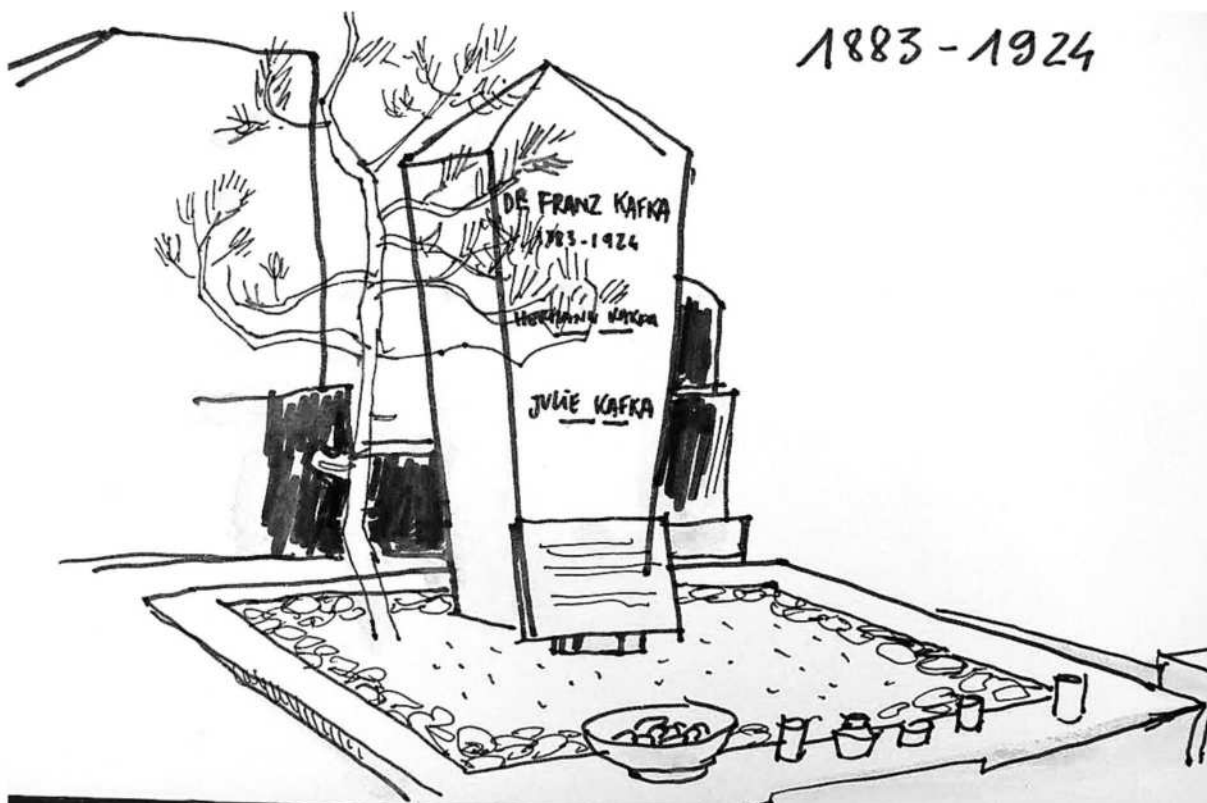
Ni samo bogato obrodil, tudi rasel je kot nor še jeseni, ko se je običajno že pripravljaj na zimo. Presegel je pet metrov višine in že za trikrat prerasel gospodarja Milana, njegov vnuk Staš pa verjame, da bo kmalu tako velik, da si bo sam nabral slastnih banan sredi Radgonskih goric...

Narava pa s pomočjo svojih zaveznikov piše pomembna sporočila vsem nam. Jo razumemo?

-za- -ba-

Čas neusmiljeno beži, spomin postaja zgodovina, sprehod na pokopališče je soočenje z resničnostjo. Na svojih potovanjih sem obiskal več pokopališč z nagrobnimi spomeniki mojih literarnih prijateljev, učiteljev in vzornikov. Na znanem pariškem pokopališču Pere Lachaise bi se bil skoraj izgubil, na judovskem pokopališču na Lidu pred Benetkami sem se soočil s križarji na četrtem križarskem pohodu, ki so se namenili v Carigrad in spotoma napadli krščanski Zadar.

Kafkov kamen

Na mariborskem Pobrežju sem se poklonil igralcu Arnoldu Tovorniku, enemu od junakov v scenariju Let mrtve ptice. Še zdaj imam v spominu prizor, kako ob Verdijevi glasbi begunec Arnold beži iz Prekmurja v Avstrijo, kjer se ustavi na prometni ulici, zagleda v deset televizorjev, v katerih panonska štokljka leti od tod v večnost. Igralec Polde Bibič, z velikimi, radovednimi očmi in širokim nasmehom, je pel v gorica prekmursko pesem Ne ori, ne sejaj: vseeno je ali seješ ali ne – smrt te kakor dež čaka za vsakim grmom. Ob njegovi smrti sem spoznal, kako nas smrt deli od prijateljev. To je ponovno potrdil odhod mojega mladostnega prijatelja Cirila Casarja. Vsako jesen prihajam na soboško pokopališče: tu sta pokopana moja starša. Pokopališče je kot odlagališče lepih misli. Tu lahko v samoti stehtaš svojo srečo, hvaležnost in spoštovanje. Nekoč je bil poleg javnega pokopališča še židovski cintor. Danes je izbrisan, spremenili so ga v spominski park, pustili nekaj obeliskov, ki niso obrnjeni proti vzhodu, Jeruzalemu. Orumeneli listi zgodovine nas učijo, obveščajo, kdo vse je hodil po tem svetu, kako je živel, kako je končal. Ni lepših in krajših zgodb od tistih, ki jih piše življenje. Danes skoraj nihče ne ve več, da je nekoč živel v Soboti rabin dr. Lazar Roth. Po končanem študiju v Nemčiji so ga poklicali v Beograd, kjer je bil tajnik vrhovnega rabinata, najvišjega židovskega verskega telesa v Kraljevini SHS. Sodeloval je, se družil z dr. Izakom Alkalajem, ki je bil osebni prijatelj kralja Aleksandra. Prekmurski rabin v Beogradu ni bil zadovoljen – vrnil se je v Soboto. Tu, v rabinariatu za soboško sinagogo na Lendavski cesti, je poučeval otroke Abramovo vero. Slišal sem zgodbo, kako so se po soboški glavni ulici, mimo evangeličanske cerkve, mimo judovskih trgovin vse do sodišča in Turkove gostilne, sprehajali katoliški duhovnik, kanonik Janoš Slepec, luteranski pastor, senior Stefan Kovač, ter judovski nadrabin, dr. Lazar Roth. Kdo ve, o čem vse so se pogovarjali – ali o tekočih problemih, mednarodni politiki, o vzponu fašizma in nacizma, o bližajoči se vojni? Morda so reševali svetovljanske enačbe, da je smrtna ura skrita, smrt pa gotova, da smrt pokoplje vse sovraštvo. Kaj pa ljubezen? Potem je drugi rekel, kako lepo je umreti od lastne smrti, tretji je dodal, kako ima življenje večje naloge od potovanja h grobu. Najbrž so imeli vsak svoja stališča o umrljivosti duše, zato so po prijateljskem pogovoru odšli k Dobrayu na turško kavo. Ko so Nemci in Madžari okupirali Prekmurje, je rabin izgubil službo na soboški gimnaziji. Spomladi 1942. so ga poslali v Bekeš, 17. oktobra 1944. pa ubili v plinski celici v Auschwitzu. S tem je Prekmurje izgubilo intelektualno odprtega, simpatičnega človeka, ki ni poučeval samo

judovske vere, marveč vero v življenje brez nasilja, vojn in holokavsta.

Kot radoveden študent in novinar sem na Goričkem hodil po pokopališčih z razpadajočimi lesenimi in zarjavlimi železnimi križi ter venci, pisanimi, narejeni iz kreppapirja. Podobna pokopališča sem videl tudi na Slovaškem. V Pragi sem obiskal grob književnika Franza Kafke. Njegova spominska plošča je bila obložena s številnimi majhnimi kamenčki. Nekaj časa sem razmišljal, nato sem enega vzel. Še zdaj ga imam v potovalni torbi. In razjeda me domišljija, misel, kdo je bil ta, ki ga je položil na Kafkov grob? Ali je bil možki, Jud, mlado dekle, občudovalka njegove književnosti iz Izraela, ali praški intelektualce? Pravijo, da tam, kjer so vprašanja, morajo biti tudi odgovori. Vendar ne v tem primeru. Kafkov kamen bo ostal anonimen, tako kot vojaki na vojaških pokopališčih. Prižigam sveče, mislim na očeta, ki je bil strog, na mater, ki je imela dva kuharska tečaja in je na taborjenjih kuhala tudi nekdanjemu predsedniku slovenske države Milanu Kučanu.

Brž ko se rodimo, se začne človeška drama, iz katere se lahko dvignemo kot poznavalci umetnosti življenja ali kot ljudje, ki nikoli niso spoznali same sebe. Smrt je trenutek, ko se naše življenje nadaljuje v spominu tistih, ki smo jim največ pomenili. Stalno skačemo čez prave jame, jarke, okope, izmišljene prepade: tisti, ki jih preskočijo, ostanejo živi, dokler zaradi veselja, nepozornosti ne padejo v drugo jamo, v prepad, iz katerega ni rešitve. Tu ne gre za misel, kdor drugemu jamo koplje, sam pade vanjo: tu gre za spoznanje, da je jok na začetku, solze na koncu. Pravijo: življenje je uganka, trdijo, da je to filozofsko vprašanje. Ivo Andrić je rekel, kako je videl ostanke starih Rimljanov, njihove razmetane kosti, in spoznal, da za človekom ne bi smelo ničesar ostati, samo prah. Ko sem se kot študent vozil z vlakom domov – in skoraj vedno je bilo to zvečer –, me je čez progo, čez štreke, čakalo polje nepokošenih sveč, veter je nihal plamene, nostalgija se je utrnula v meni kot drobna žalost. Ali je Sobota za Prekmurce zadnja postaja, življenjski cilj, ali se lahko človek pelje dalje, mimo vsega, kar vidi, mimo mrtvih. Najdražjih? Kdo nam je podaril dva trenutka: trenutek rojstva in trenutek smrti? Kaj pa tisto, kar je vmes? Ali je to samo odzven cerkvenega zvona, ki opozarja: kadar zvonim, zvonim tudi tebi, ali pa kratka dolgost našega življenja? Kdo je položil na Kafkov grob črn, zlizan kamen? Tam, kjer so vprašanja, so tudi odgovori, čeprav o tem, kaj je smrt, ni odgovorov, samo filozofske razprave, ki ničesar ne pojasnjujejo. Zgovorni so samo hitro ugašajoči plameni sveč na pokopališčih našega življenja.

RAZMIŠLJAM

Marjan Škalič,
ekonomist

Pred kratkim sem naletel na zanimivo raziskavo o tem, kako dobro smo Slovenci podkovani v ravnanju z denarjem. Rezultat ni bil nič kaj navdušujoč – naše znanje bi komajda zadoščalo za oceno zadostno (2), če se izrazim po šolsko. Če drugod po Evropi o tem učijo otroke in mladino po šolah, naši mladostniki o tem poslušajo le nekaj ur pri predmetu gospodinjstvo.

Primerov, kako se to neznanje manifestira v praksi, pa je mnogo. Že sam pogled na dogajanje v nakupovalnih centrih pove marsikaj. Dobro obvladamo sisteme točk, s katerimi nas trgovci vežejo v spiralo novih in novih nakupov, ne obvladamo pa osnovnih finančno-varčevalnih pojmov. Varčevalne navade, kako ravnati z denarjem, in ne nazadnje tudi odnos do denarja je treba privzgojiti. Začne se že pri otrocih.

V zadnjem času lahko opazimo, da nekateri starši dvigujejo prihranke otrok z njihovih otroških varčevalnih računov. Pravijo, da zaradi otroškega varčevanja izgubljajo oz. dobivajo nižje otroške dodatke, da plačujejo višje cene vrtcev, ... V obračun višine družinskih prihodkov država po novem prišteva namreč tudi otroško varčevanje. Denar, ki so ga otroci dobili ob rojstnih dneh, obhajilih, birmah, konfirmacijah in drugih podobnih dogodkih, se

Kako dobro smo Slovenci podkovani v ravnanju z denarjem?

danes preusmerja v potrošnjo. Otroci izgubljajo tisti prijetni občutek, ko po obdobju odrekanja (varčevanja) z lastnimi prihranki stopijo v trgovino in si kupijo novo kolo ali računalnik. Navsezadnje je odnos do tako pridobljenega predmeta precej drugačen, kot če ga otrok dobi povsem brez lastnega odrekanja. Otroško varčevanje se je v najboljšem primeru (če že ni šel denar takoj za porabo) spremenilo v varčevanje denarja »v nogavici«, kjer izgublja vrednost. Ali država s tem želi sporočiti otrokom in predvsem njihovim staršem, da varčevanje ne prinaša koristi, da je bolje trošiti, tudi če kupljenega ne potrebujejo? Mlajšo generacijo bi morali učiti pozitivnih vrednot, trošenja po zmogljivostih, in ji biti pri tem vzgled.

Danes pa veliko otrok dobi vse, kar si zamisli, in to največkrat takoj. »Ati, saj za to ne potrebuješ denarja, daj teti eno od kartic, pa bo,« take in podobne so velikokrat izjave, ki jih lahko slišimo od naših najmlajših in ki kažejo njihovo finančno pismenost in razumevanje upravljanja denarja. Potrošniška družba in njene vrednote, ki preusmerjajo našo pozornost od tistih, ki so resnično pomembne, so močno spremenile naš odnos do denarja in varčevanja. Nenehno poslušamo o tem, da ima država težave pri zadolževanju na tujih trgih, da porabi vsako leto več kot zasluži, da se zadolženost na prebivalca povečuje

...Šele zdaj, ko je položaj postal resnično kritičen, pa smo začeli govoriti tudi o nujnosti varčevanja in porabljanju v okviru svojih zmogljivosti.

Časi, ko je za vse poskrbela država, so že zdavnaj minili. Varčevanje bo nujno, če bomo hoteli imeti pokojnino, s katero bomo lahko preživeli mesec brez večjih odrekanih. Spomnim se še svojih šolskih časov, ko smo imeli po osnovnih šolah t. i. »čebelice« oz. preproste šolske hranilnice. Finančna vzgoja je temeljila na pomembnosti varčevanja in nauku, da če nekaj želimo imeti, moramo za to privarčevati. Za dosego cilja je bila pomembna tudi pot, ne samo cilj. Pridno smo zbirali denar in ga polagali na hranilne knjižice v šolski hranilnici. In ker smo se morali odrekati majhnim užitek, najpogostejše sladkarijam, smo na predmete, kupljene z lastnimi prihranki, gledali z drugačnimi očmi. Znali smo jih ceniti in skrbeti zanje. Ali šolske hranilnice po šolah danes še delujejo? Odgovor je žal negativen.

Vse dokler nas bo država na neki način »kaznovala«, če bomo varčevali, dokler bo nenehen lov za sistemskimi točkami in kuponskimi popusti pri nakupih v trgovinah pomembnejši od zavedanja o pomembnosti varčevanja, tako dolgo se ne bomo premaknili z točke, na kateri smo trenutno. Pomemben je preklon v glavi, in to čim prej!

Branko
Šomen

MADE IN EU

Ivo Gerenčer je v svoji zidanici v Strehovskih gorica pripravil piknik z razlogom

Nekdanji direktor je povabil nekdanje sodelavce

Ivo Gerenčer se je rodil pred 81 leti v Filovcih. Z žilavostjo je premagoval ovire in zaplaval v reki življenja. Mnogi ga poznajo kot drugega vodjo.

Pred kratkim je v Strehovskih gorica pripravil piknik, na katerega je povabil sodelavce iz podjetij, kjer je bil direktor. Prišli so, skoraj že vsi upokojeni, saj je Ivo že 20 let v pokoju, in sicer iz takratnih Projektivnega biroja, Gradbenega podjetja Zidar, Komunalnega podjetja, Stanovanjske skupnosti in Stanovanjske zadruge. Vsa podjetja, ki jih je vodil, so poslovala uspešno in z večjim dobičkom.

Z uslužbenci in delavci je imel strpne odnose, a tudi avtoriteto je znal uveljaviti. Do tovariša direktorja Gerenčerja so imeli zelo veliko spoštovanje. Kar je mislil, je povedal naravnost. Koga je kdaj tudi prizadel, ampak že naslednji trenutek je zmogel vzpostaviti odnos, kot da ni bilo nič narobe. Desetletja kasneje sodelavci njegovo držo ocenjujejo kot zelo koristno, saj so se tudi sami izoblikovali v trdne ljudi in se naučili reda. In to, kar je bilo nekoč pozitivno, v današnji družbi manjka.

Dosti koristnega se je Ivo naučil od arhitekta Novaka. Pri njem je delal tri leta. Odnos do dela pa je nadgradil še v Nemčiji, kjer je vodil več gradbišč. Napisal je knjigo Plovba skozi življenje, kjer opisuje svojo življenjsko pot do leta 2010.

Še vedno ga spremljajo strogost, pedantnost in deloholičnost. Daljše obdobje je delal pet stvari naenkrat: bil je direktor, projektant, nadzorni, delal za zavarovalnico in bil sodni izvedenec. To je kopiral po Američanih. Vsak uspešen Američan namreč zamenja štiri službe in povsod je zelo dober. Tako je bilo tudi pri Ivu, zato so mu očitali, da uvaja sistem, ki ni socialističen.

Podrobno opisuje svoje življenje, tudi bolezen, ki jo je pred leti premagal, a bi skoraj izgubil boj. Spet je zmagala njegova žilavost!

foto

Bojan Zadravec

Sprejda sta zakonca Ivo in Zlata Gerenčer. V ozadju od leve proti desni stojijo Ivoovi sodelavci in sodelavke iz njegovih služb: Greta Praček (Stanovanjska zadruga), Jože Korošec (Komunala), Franc Weindorfer (Komunala), Stanko Horvat (Komunala), Tibor Sever (Projektivni biro), Franc Flegar (Komunala), Marija Cmrekar (Komunala), Franc Hidič (Komunala), Štefan Donko (Komunala), Lučka Kramberger (Stanovanjska skupnost), Katica Ovsenjak (Stanovanjska skupnost in Komunala), Mancika Ribnikar (Komunala), Jožica Kónje (Stanovanjska skupnost), Marija Brunec (Komunala), Marija Milanov (Stanovanjska skupnost) in Štefan Avguštin (Komunala).

Nekdanji sodelavci iz Komunale Franc Flegar, Katica Ovsenjak, Štefan Donko in iz Projektivnega biroja Tibor Sever (drugi od leve) so po dolgem času prišli skupaj. Zberejo se vedno na direktorjevih srečanjih. Tokrat so odprli temo o plačah, koliko se je služilo na Komunali in koliko na Projektivnem biroju.

Ivova sestra Marija Cmrekar je podedovala zidanico od staršev, Ivo si je zraven zgradil novo. Micka dosti časa preživi v svojem strehovskem »eldoradu«, je zbirateljica starin in ustvarja umetniške mozaike. Krušna peč v njeni zidanici ji pomeni presežno delo nekdanjih pečarskih mojstrov.

Jedlo in pilo se je na direktorjev račun. To je pravi direktor, četudi že upokojen. Ivo pa še vedno najraje prisede k najmlajši ženski. Lučka Kramberger je bila prava trofeja. Na eni strani Lučka, na drugi Zlata, na sredini pa vedno džentelmski Ivo.

Ivo leta 1976 skupaj z uslužbenci na Stanovanjski skupnosti.

Ivo Gerenčer, prvi na desni, ki se drži ograje, skupaj z uslužbenci Zidarja jeseni 1960.

Ivo Gerenčer kot direktor Zidarja skupaj z računovodjem Francem Györfijem jeseni leta 1960.

Samo Smrke

Stereotip o zategnjenih Švicarjih ne drži

Z lastnimi idejami želi ustvariti svoje podjetje

Samo Smrke je sedemindvajsetletni doktorski študent kemije, ki trenutno s soprogo živi v Švici blizu Züricha, kjer dela na univerzi za aplikativne znanosti. V kratkem se vrača v Slovenijo, kjer bo zagovarjal svojo doktorsko disertacijo, ki jo kot mlad raziskovalec pripravlja na Kemijskem inštitutu v Ljubljani.

Generacija, ki ni odraščala za računalnikom

Rojen je bil v Murski Soboti. Otroštvo je preživel v Martjancih, kjer so takrat živeli skupaj s starimi starši. In to na stari dobri način: zunaj, bodisi pri hiši s starši in sosedi, ali z vrstniki na igrišču ali v naravi. Pravi, da odraščanja na podeželju ne bi nikoli zamenjal za odraščanje v mestu. »S starši smo veliko hodili v naravo, otroci pa smo se naokoli podili z BMX-i, kasneje pa s 'friziranimi' mopedi. V bližnjem gozdu smo imeli celo poligon.« Že zgodaj ga je navdušilo očetovo delo, povezano z elektroniko in računalništvom. Tako je kot osnovnošolec izdelal uro s fotocelico, da so lahko natančno merili čas kroga na poligonu. Povezal je digitalno ročno štoparico in sprejemno vezje za televizijski daljinski upravljalnik.

Računalništvo ali fizika? Kemija

V času osnovne šole so bili vsi, vključno z njim, prepričani, da bo izbral poklic računalniškega programerja. Kasneje so postali računalniki zelo pogosti, vsak se je ukvarjal z njimi, zanj pa so postali manj zanimivi. Področje, ki ga je prav tako zelo zanimalo, je astronomija. Aktiven je bil v astronomskem društvu Kmica in tudi v astronomskem krožku na Gimnaziji Murska Sobota. Znanost ga je pritegnila, zato je v tistem času razmišljal o študiju fizike. V zadnjem trenutku si je premislil in se vpisal na študij kemijskega inženirstva, predvsem zaradi povezave znanosti in inženirstva. Dobro zaposlitve na področju astronomije so namreč omejene le na nekaj lokacij po svetu.

Na zdravje izpod slapa v Tesinskih Alpah

S soprogo Ano v Rapperswilu ob Züriškem jezeru

Po študiju v Sloveniji si je zaželel izkušenj v tujini

»V prvem semestru študija kemijskega inženirstva sem ugotovil, da je program študija zelo zastarel, določenih kemijskih pojavov se ni dovolj podrobno razložilo, zato sem vzporedno opravil izpite iz predmetov na študiju kemije in se v drugi letnik vpisal na študij kemije.« Po diplomi se je vpisal na doktorski študij in izobraževanje nadaljeval kot mlad raziskovalec na Kemijskem inštitutu v Ljubljani. V tem obdobju se je v njem prebudila želja po odhodu v tujino. Vzpostavil je stik z vodjo skupine iz zürške univerze za aplikativne znanosti, katere delo ga je navdušilo. Odziv je bil pozitiven in zanimanje za sodelovanje je bilo veliko. Pridobil je štipendijo sklada, ki omogoča izmenjavo mladih znanstvenikov s Švico.

Meni, da je v izobraževalnem sistemu mogoče izpostaviti predvsem eno pomembno razliko, ki je v tem, da v Švici ne dopuščajo »blefiranja«. Izpit na fakulteti lahko študent opravlja le dvakrat, če ga ne opravi v drugem poskusu, je izključen iz študijskega programa. Študenti so zato motivirani hitreje končati študij.

»V Sloveniji sem živel študentsko življenje, zato po-

sebnne priprave na odhod niso bile potrebne. Z ženo sva stvari zložila v avto in se odpeljala v Švico. Vse je bilo mnogo lažje, ker sva imela tam prijateljico iz otroštva, ki nama je pomagala in pri kateri sva lahko stanovala, dokler nisva našla svojega stanovanja.« Po drugi strani so ju ovirale okoliščine, da gre za eno najdražjih regij na svetu, kjer primanjkuje stanovanj, in da nista najbolje govorila nemškega jezika. Tudi birokracija je nekoliko bolj zapletena kot v Sloveniji. Glede jezika ju je v mestih reševala angleščina, tudi sicer pa je švicarska nemščina precej drugačna. Samo jo primerja s prekmurščino v odnosu do slovenščine. Zanimivo je, da se domačini s tujci raje pogovarjajo v angleščini kot v visoki nemščini.

Samo pravi, da so ljudje zelo sproščeni in nasmejani, ta pa tudi pri delu ustvarja motivacijsko in produktivno okolje. »To je pravo nasprotje od tistega, ko so me v Sloveniji svarili pred 'zategnjenimi Švicarji'. Tako pri bivanju v Švici kot tudi pri delu zelo uživam. Delujem na univerzi za aplikativne znanosti, kjer se velika večina raziskav opravlja za industrijske partnerje in se pridobljene izsledke uporabi za izboljšanje kakovosti produktov. V tem je bistvena razlika med baznimi znanostmi, kjer se za izsledke raziskav večinoma zanima le peščica ljudi in se jih v praksi uporabi le redko.« Razlika na delovnem mestu je po njegovem mnenju gotovo v vedenju zaposlenih, ki je v Švici zelo profesionalno, pozornost se namenja ohranjanju dobrih odnosov in motiviranosti med sodelavci. »Zdi se mi, da je manj 'šefovskih kompleksov', morda zaradi velike konkurence, zaradi katere so na vodilne položaje prišli le najboljši.«

Analiza kave iz kemijskega zornega kota

Samo deluje v skupini za analizo kemijo, ki je ena redkih akademskih skupin, če ne edina na svetu, ki se intenzivno ukvarja s kavo iz kemijske perspektive. Sodeluje s partnerji, ki so pomembni v svetovnem merilu, nekateri imajo večinske tržne deleže na svojem področju. Večji del skupine se ukvarja z aromo kave kot najpomembnejšo karakteristiko, Samo pa je v raziskovalno delo vpeljal analitiko nehlapnih komponent kave in antioksidantov, katerim se zadnje čase pripisuje blagodejne zdravilne učinke. Metode, ki jih razvija, bo za optimizacijo svojih produktov uporabljalo podjetje, ki izdeluje industrijske stroje za prženje kave.

Zaposleni so motivirani in se vedejo profesionalno

Časovno se v Švici dela več kot v Sloveniji, je pa manj stresno. »Živim v manjšem mirnem kraju ob jezeru, kjer se skoraj vsak konec tedna kaj dogaja. V začetku poletja sva imela lunapark pred vrati. Ljudje se večinoma vozijo z javnimi prevoznimi sredstvi. Do središča Züricha je z vlakom četrta ure, z avtom pa, če ni prometne konice, skoraj pol ure, pa še parkirni prostor se s težavo najde.« V kratkem se bo začelo vrnil v Slovenijo, kjer bo dokončal in zagovarjal svojo doktorsko disertacijo, potem pa upa, da se bo lahko vrnil in nadaljeval začeto delo. Natančnih načrtov glede prihodnosti še nima, ne izključuje pa možnosti, da se vpiše še na kakšen študij.

O načrtih za prihodnost

Poleg znanosti ga zanimajo še poslovne vode. Dolgoročno si želi na temelju lastnih idej ustvariti svoje podjetje. V prihodnosti si želi živeti v tujini, ne nujno v Švici. Kasneje bi se rad vrnil v Slovenijo predvsem zaradi naravnih lepot in raznovrstnosti, posebej mu je všeč Kras, kjer bi nekoč rad živel. Stike s Slovenijo je ohranjal prek interneta, vsakih nekaj mesecev pa pride na obisk. »Domotožje bi morda imel, če bi živel na drugem koncu sveta, za podaljšan konec tedna se je namreč domov mogoče vrniti od koder koli v Evropi. Gotovo bi pogrešal slovenske domače kulinarne specialitete, saj so zdaj obiski pridno prinašali zaloge prekmurske gibanice, tünke, penine, refoška, pršuta ...«.

Iztok Štefanec

Samo Smrke v Jungfrauochu

Legende

Sam Bog (ji) ga je poslal v

Prvi roman, katerega središče dogajanja je Murska Sobota, je krhka ljubezenska zgodba. Knjigo z naslovom *Mož z žalostnim obrazom* je napisala mladenka Aranka Starosolsky, izšla je leta 1938 v Budimpešti. V slovenščino (še) ni prevedena.

Mirko Munda

Beograjskega kapetana Uglješe je nadporočnik Vratarič vprašal: »Kje je Murska Sobota? Kakšno je sploh to mesto? Si se pozanimal, v kakšno gnezdo te spravljajo?«

»Nekje v Sloveniji je,« je odvrnil kapetan. »Mislim, da bom potoval kar dva dneva, preden prečkam Hrvaško. Nekje med madžarsko in avstrijsko mejo. Pred tem je spadala k Madžarski. Vem še samo to, da imamo tam stotnijo vojakov z dvema poročnikoma ter nadporočnikoma in da so vojašnico preuredili iz grofovskega hleva. Lahko si predstavljate, kako čudovita bo moja pisarna! V kraju s 4000 prebivalci, zvečinoma Slovenci, nekaj pa je tudi Madžarov.«

Tako se v prevodu akademika prof. Jožeta Hradila iz Murske Sobote začne roman *Mož z žalostnim obrazom*. S čustvenimi izlivi nabita ljubezenska zgodba med poveljnikom soboške vojašnice in še ne 20-letnim dekletom se nato preseli v Mursko Soboto. Tam se tudi razplete, a konec ni srečen, kot je običajno v cenjenih ljubezenskih romanih. Življenje namreč ni pravljična in vsebina romana *Mož z žalostnim obrazom* je življenjska izkušnja avtorice.

»Sam Bog mi ga je poslal«

Jože Hradil tako povzema in ocenjuje to delo na več kot 300 straneh: »O romanu bi lahko tudi zdaj, skoraj tri četrt stoletja po njegovem izidu, dejali, da je dokaj zanimiva pripoved – če smo seveda pripravljeni sprejeti romantične vzdihljaje dekleta, Madžarke, stare manj kot dvajset let, ki se je v Beogradu, na poti z vlakom proti Murski Soboti, na obisk k svoji materi, že ob prvem pogledu do ušes zaljubila v stotnika vojske Kraljevine Jugoslavije, kakor tudi vrsto naivnosti, ki večino današnjih zahtevnejših bralcev najbrž zmotijo. Mlada pisateljica pa v svojem prvencu kljub vsemu preseneti s svojim zrelim, čeprav preprostim, ne tendencioznim, a vendarle dovolj ostrim opazovanjem razmer, družbenih, političnih in nacionalnih, in to v zgovornem zgodovinskem kontekstu, v času, ko je Murska Sobota po trianonski pogodbi ponovno zaživela povezana z drugimi slovenskimi/slovanskimi kraji – seveda ne brez težav ... Na kratko: roman govori o dekletu – po materi Slovenki, po očetu Poljaku –, ki se je v soboški kavarni Krona po naključju ponovno srečala z možem

svojih sanj, s pravkar imenovanim poveljnikom soboške stotnije... Ljubezen je zaživela – potrjevala se je na mnogih srečanjih na lepem novem kopališču ob Ledavi, v parku, ob 'mogočnem gradu' z nekdanjo konjušnico oziroma vojašnico, po lepi Aleksandrovi ulici z imenitno slaščičarno –, vendar je začela, še preden bi se mogla povsem razplamteti, usihati, saj so jo najedala vprašanja, ali jo stotnik, ki je 'tik pred ločitvijo', resnično ljubi, ali ga ima mlada, dokaj premožna tujka – vdova iskreno rada. Pa dvomi o tem, ali je lahko ljubezen med Madžarko in Srbom, med katoličanko in pravoslavcem, sploh kronana s srečo ... Med Srbom, Vojvodincem – Novosadčanom, ki se mu je zaradi senc trianonske pogodbe – ko so ga (madžarskega mladeniča) šovinistično zaslepljeni Srbi neusmiljeno kamenjali – zdelo, da bo najbolje, če bo tudi svoji ljubljeni Hedviki prikril svoje pravo poreklo, celo znanje madžarskega jezika ...

Današnji bralec *Moža z žalostnim obrazom* lahko torej tudi ob branju tako krhkega ljubezenskega romana zazna kar nekaj razjed, ki so se, kot vemo, pozneje tudi v resnici tragično razrasle ...«

In še en drobec iz romana: dekle je na železniški postaji v Beogradu na mah očaral možki »s prekrasnimi brki in prekrasno uniformo«. Ni ga moglo pozabiti, njegove oči so jo spremljale vso vožnjo do Murske Sobote in tudi v tem mestu je sanjala samo o njem. Neki večer je prišla z družbo v hotel Dobrai (danes Zvezda, op. M. M.) in ga spet zagledala. Otrpla je, sam Bog mi ga je poslal, ji je pelo srce. Še isto noč se je začela učiti srbsko, da bi se lahko z njim pogovarjala, zdelo se ji je, da se je na hitro naučila tisoč besed ...

Krinka za vohunjenje?

O Aranki Starosolsky in njenem literarnem ustvarjanju je pisal v svojih spominih tudi njen sodobnik, politik, diplomat in publicist, Prekmurec Rudi Čačinovič (njen priimek je dosledno zapisoval Starosolszky), a je bil do nje v vseh pogledih izjemno kritičen. Nenaklonjenost je bila očitno obojestranska, saj tudi ona zanj ni imela lepe besede.

Rudi Čačinovič je v *Zgodbah minulega sveta* med drugim zapisal: »... V mestu (v Murski Soboti, op. M. M.) je bilo znanih več prikritih ljubezenskih zvez, ki so prelomile

Aleksandrova cesta leta 1936, zdaj Slovenska ulica iz knjige *Zgodbe minulega sveta*

licemerne moralne postave. Bile so hkrati predmet ženskih in moških obrekovanj, čeprav niso povzročale javnih škandalov, kar je bilo najpomembnejše. Posebno mesto je došla ljubezenska zgodba pogrošne madžarske pisateljice, katere mati je živela v mestu. Hči jo je pogosto obiskovala. Vedno je bila nekoliko kričavo oblečena, živela je kot umešnica, svobodneje kot druga mestna dekleta, in okrog sebe je širila vlemestno, budimpeško ozračje. Uporabljala je nenavadno močne dišave in se izražala z izbranimi besedami.

Med različnimi tekmeči v boju zanjo je zmagal poveljnik vojaške posadke. To ne bi bilo nič posebnega, če ne bi napisala ljubezenske zgodbe in v njej ovekovečila svojih stikov z različnimi moškimi in očrnila nekaj tekmič. Iz zgodbe je naredila pravo melodramo, ko je pred odločitvijo, da prijateljstvo izpolni tudi seksualno, ugotovila, da je njen izvoljenec impotenten. Zgodba je bila zabeljena z madžarskim nacionalističnim patriotizmom, zato se je na Madžarskem dobro prodajala. Svoje prijatelje sem opozarjal na

domnevo, da se za zgodbo skriva vohunjenje za Madžarsko. Oblasti nikoli niso ukrepale proti avtorici, čeprav so vedele, kako pomemben položaj zaseda njen ljubimec ...«

Rudi Čačinovič je pisal o Aranki Starosolsky tudi v *Prispevkih k zgodovini Prekmurja*, ki jih je naslovil s *Časi preizkušenj*, ter v knjigi *Poslanstva in poslaništva* (Od Rakičana do Madrida in nazaj). V prvem delu je zapisal: »Soboto je redno obiskovala pred vojno, med vojno in tudi po njej. Pred vojno je imela posebno razmerje s srbskim poveljnikom soboške garnizije. O tem je napisala pogrošni ljubezenski roman. Verjetno je tudi z njim hotela prikriti svoje resnične namene. Zanimivo je, da po vojni na Madžarskem ni imela težav. Tudi potovala je nemoteno ...« V *Poslanstvih in poslaništvih* pa je Aranko Starosolsky umestil v skrivnostna preigravanja obveščevalnih in protiobveščevalnih služb sil osi in zaveznikov med drugo svetovno vojno: »... Za razvoj na Madžarskem so se zanimale zlasti angleške obveščevalne službe. V upanju, da se bo lahko povezal z angleškimi pri-

Najlepša je bila Aleksandrova ulica

»Pot proti domu je vodila prek lepega, senčnatega parka z velikanskim gradom. Nekoč je bil last nekega madžarskega grofa, ki ga je pred leti na dražbi kupila občina. Za najlepšo ulico je veljala tlakovana široka Aleksandrova ulica, po kateri so rasla drevesa. Tam je stala tudi slaščičarna, kjer so ponujali sladoled, rahlo pecivo in – zvrhano merico čenč.«

(Odlomek iz romana *Mož z žalostnim obrazom* je prevedel Jože Hradil.)

jatelji, so Angleži spustili leta 1943 s padalom Basila Davidsona, predstavnika SOE (Special Operations Executive ali Uprave za posebne operacije britanske tajne službe za pomoč odporiškim gibanjem in druge prikrita operacije proti silam osi v drugi svetovni vojni, op. M. M.). Davidson je bil novinar in publicist. Veljal je za simpatizerja leve. Angleška služba je upala, da se mu bo posrečilo čez Jugoslavijo s pomočjo partizanov priti na Madžarsko. Hotel se je povezati s protinemškimi intelektualci in

Tudi obveščevalka?

»... Po tem, kar nam pripoveduje knjiga *Enigma Kopinič* (avtorja Vjenceslava Cenčiča, op. M. M.), bi lahko govorili tudi o 'enigmi Starosolszky', tako se je namreč pisala madžarska pisateljica reportaž in pogrošnih romanov, ki je iskala zveze v Zagrebu.

Cenčič pripoveduje, da je pri Kopiničevih zvezah s tujimi komunističnimi partijami prišlo do različnih situacij. Nekoč so v roke policije prišli posebni kurirji centra v Zagrebu. Tako so v Zagrebu popolnoma nepričakovano aretirali madžarsko novinarko Aranko Starosovsko (Kopinič in Cenčič govorita o njej pod napačnim imenom), po rodu Poljakinjo (oče je bil Poljak, mati Madžarka in že v njeni mladosti vdova, op. Č.), v resnici Kopiničevo kurirko za zvezo z madžarsko partijo.

O tej aretaciji je ustaški agent iz Splita Sorić izjavil: 'Poleg teh aretacij in drugih je pomembno omeniti aretacijo madžarske novinarko Aranke Starosovske, ki je stanovala v hotelu Esplanade. Podatki so namigovali, da ima zveze s prvaki KP na Madžarskem in da je njeno bivanje na Hrvaškem s tem v zvezi.

Aranko Starosolski sem osebno aretiral in vodil preiskavo. Govorila je sedem tujih jezikov. Rekla je, da je bila

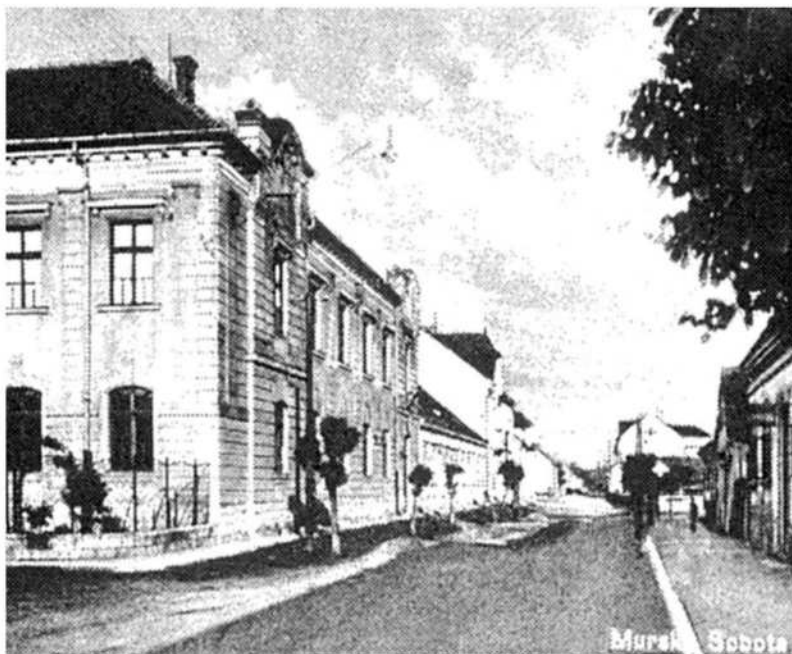
v Kremlju, kjer se je sešla s Stalinom, ki jo je sprejel kot eno zelo redkih tujih novinarjev ... Preiskava proti njej ni prinesla nič konkretnega. Obtožnice ni bilo mogoče dokazati in po kakih petnajstih dneh so jo izročili madžarskim oblastem v Zagrebu ...'

Cenčič jo nadalje tako predstavi:

'Aranka Starosovska je bila stara okrog 30 let, ločenka, po rodu Poljakinja. Po mojem mnenju je bila resnično v službi KP in je morala igrati pomembno vlogo v tej partiji. K izpustitvi ji je pomagal Tibor Vaško.' (Bil je agent ustaške policije, po rodu Madžar, ki je dajal 'prijateljske' informacije tudi Kopiničevim ljudem, pozneje pa je bil kronski priča o izdajstvu Hebranga, op. Č.).

Cenčič nadaljuje: 'Kaj se je resnično zgodilo? Ko je Kopinič izvedel za aretacijo Aranke Starosovske, je aktiviral svoje zveze v ustaški policiji in gestapu; storili so vse, da bi preiskavo minimizirali, tako da bi prišli do čim manj podatkov in da bi jo zaradi pomanjkanja dokazov morali izpustiti. Ustaška policija pa je pod pritiskom gestapa ni bila voljna izpustiti na svobodo, zato je Tibor Vaško dosegel, da so jo predali Madžarom. Kopiničeve zveze na Madžarskem so storile vse potrebno, da so jo v Budimpešti zaradi pomanjkanja dokazov izpustili.'«

(Rudi Čačinovič: *Časi preizkušenj*)

Cerkvena ulica, zdaj Slomškova ulica, leta 1939

kavarno Krona

Murska Sobota med vojnama

Metka Fujs v študijah Kratek pregled zgodovine Sobote (Zbornik soboškega muzeja 11-12, 2008) in Murska Sobota skozi čas: «... Sicer pa je med vojnama veljal za najpremožnejšega Sobočana bankir Geza Hartner, čigar posinovljenec in dedič Ferdinand je bil dolga leta tudi soboški župan. Ob koncu 30. let naj bi v Soboti našli kar 16 večkratnih milijonarjev, med katerimi so bili tudi zdravniki, advokati, lekarnarji, veleposesniki in veliki trgovci. Tretjina soboškega prebivalstva se je še vedno ukvarjala s kmetijstvom ali pa so se ljudje preživljali kot najemni delavci ... Mesto se je lahko pohvalilo z enajstim gostilnami, s tremi kavarnami, tremi restavracijami, tremi hoteli, dvema gledališkima skupinama, dvema kinodvoranama, uredništvu skoraj ducata različnih časopisov in pestrim društvenim življenjem ...

Mesto je takrat imelo približno 3000 prebivalcev, od tega kakšnih 2300 Slovencev; živeli pa so v njem tudi Madžari in Nemci. Rast števila slovenskega prebivalstva gre pripisati priseljencem iz Slovenije, v poznejših letih pa tudi priseljevanju okoliškega prebivalstva, ki je do leta 1941 skupno številko dvignilo na 4343. Murska Sobota je začela tudi zanje postajati ne samo upravno in gospodarsko, ampak tudi kulturno središče ...»

svojimi nekdanjimi prijatelji, ki jih je poznal iz časov svojega bivanja v Budimpešti. Tudi madžarska protibveščevalna služba je poznala njegovo delo. Iskala ga je v Carigradu, kjer je nekaj časa delal. Poslala mu je kot provokatorko madžarsko pisateljico pogrošnih romanov Aranko Szarososlszky, vendar se ji namen ni posrečil ...»

Kaj je resnica?

Je bila Aranka Starosolsky res cenjena pisateljica, medvojna dvojna ali celo trojna vohunka, kot jo je označil Rudi Čačinovič, ali plodovita in nenavadno hitro dozorela literatka? Njeno prvo delo je namreč izšlo že leta 1933, ko ji je bilo komaj 16 let, do leta 1945 so izšli zbirka pesmi in več obsežnih romanov, v (izgubljenem) tipkopisu pa so ostali njeni kronološki zapisi z naslovom Bila sem Šubašičeva ljubica, v katerih je opisala svoje življenje in delo. Je bila avanturistka, ki je uživala življenje z dvojno mero, »femme fatale« oziroma usodna ženska, ki je s svojo privlačnostjo in lepoto »vrtela« moške, da bi dosegla svoje tudi nepošten cilje? Je prihajala do državljanov in vplivnih mož Evrope

zaradi svojega izjemnega novinarskega znanja in visokega profesionalizma? Je bila nemočna ženska, ki so jo viharji predvojni in medvojni časi premetavali sem in tja? Naivnica, ki je v iskanju ljubezni svojega življenja hitela iz objema enega v objem drugega moškega?

O Aranki Starosolsky so pisni podatki več kot skopi. Dejstvo pa je, da je del svojega življenja preživela v Murški Soboti. Tu je živela njena mati, prihajala je k njej, po materini smrti je menda obiskovala v Soboti ljudi, ki jih je poznala iz svoje mladosti, navezala je stike z glavnim urednikom Pomurske založbe Jožetom Hradilom.

Aranke Starosolsky se najstarejši Sobočani še spominjajo. Najbolj jim je ostala v spominu po tem, da je po Soboti hodila nenavadno oblečena in že na daleč vzbujala pozornost, da je bila posebnica. O priimku Starosolsky v soboškem pogrebništvu nimajo nobene evidence, torej njena mati najbrž ni umrla v Murški Soboti.

V Enciklopediji madžarske književnosti pod geslom Aranka Starosolsky beremo: »Rojena je bila 7. decembra 1917 v Budimpešti, umrla 2. novembra 1982, tudi v Budimpešti. Bila je pisateljica, pesnica, novinarka. Srednje šolo je končala v Košicah (danes Slovaška). Od leta 1939 je bila novinarka in dopisnica časnika Magyar Nemzet (Madžarski narod, op. M. M.) iz Beograda, Bukarešte in Bratislave, Moskve in Turčije. Med letoma 1943 in 1947 je živela v Murški Soboti. Od leta 1952 je bila sodelavka Državne prevajalske službe v Budimpešti, po letu 1958 pa turistična vodnica, sodna tolmačka in prevajalka.«

Na spletnih straneh Googlea oziroma na seznamih madžarskih antikvariatov je sicer knjige Aranke Starosolsky mogoče najti, ničesar pa o njenem življenju. Romana Mož z žalostnim obrazom ni med njimi,

še Nacionalna knjižnica Madžarske v Budimpešti ima samo en izvod. Enega hrani tudi Jože Hradil.

Burno življenje

Jože Hradil o svojem prvem srečanju z Aranko Starosolsky pripoveduje takole: »Bilo je v prvi polovici sedemdesetih let, ko je nenapovedano prišla v uredništvo Pomurskega tiska in prosila, ali jo lahko sprejme glavni urednik. Že prvi pogled mi je povedal, da stoji pred menoj zelo samozavestna ženska. Najprej me je v 'razbiti' srbohrvaščini vprašala, v katerem jeziku se lahko pogovarjava. Naštela je angleščino, francoščino, španščino, italijanščino, ruščino, srbohrvaščino in madžarščino. Predlagal sem angleščino, a sva pogovor v tem jeziku hitro končala, ker mi je bilo brž jasno, da ga dobro obvlada. Nato sva prešla na madžarščino. Pogovor se je največ sukal okoli njenega predloga, da bi sodelovala z našo založbo.«

Čeprav se je takrat že bližala svojemu šestdesetemu letu, je bila, se spominja Jože Hradil, še vedno privlačna ženska. »In tega,« dodaja, »se je očitno zavedala, še celo rekla mi je, ali ne vidim, da je lepa tudi še v teh letih. Prav igrala je pred menoj, čeprav tega nisem razumel kot koketiranje, ampak predvsem kot željo, da ponazori, kakšna lepota je potemtakem bila nekoč, ko je zapeljala celo Šubašiča. O svojem burnem življenju je govorila zelo podrobno: da je bila novinarka v Budimpešti, na Dunaju, dopisnica iz Ankare, iz Sankt Peterburga (takrat Leningrada, op. M. M.) itn. Prav zasula me je s svojo bogato preteklostjo. Verjel sem ji, zato sem ji svetoval, naj svoje izjemno razgibano življenje opiše na papirju. Takoj je pristala.«

Tudi po mnenju Jožeta Hradila je ženska, polna nasprotij, naslednje tedne in mesece pisala in pisala.

Aranka Starosolsky je bila ženska, polna nasprotij.

Podrobno je opisala svoje življenje, tudi srečanja ter intimna druženja z državniki, visokimi politiki in drugimi odličniki svojega časa, tudi Ivanom Šubašičem, predvojnimi hrvaškimi banom in leta 1945 nekaj časa ministrom za zunanje zadeve Titove Jugoslavije. Njena berljska in tekoče napisana romansirana biografija je obsegala približno tisoč strani tipkopisa. Izid tako obsežnega knjižnega dela bi bil za Pomursko založbo v tistem času skoraj podvig. Kljub temu je Jože Hradil tipkopis poslal v recenzijo dvema poznavalcema. Neki profesor v Novem Sadu mu je uradno odgovoril, da je knjiga sicer polna zanimivih in napetih zgodb, vendar je vprašanje, koliko so verodostojne. Zasebno pa mu je svetoval, naj Pomurska založba knjigo izda, ker da »bo bomba pri vas v Sloveniji, a tudi v Vojvodini, na Madžarskem in širše«. Zakaj taka dvojnost novosadskega profesorja? Aranka Starosolsky bi s tem svojim delom najbrž kompromitirala marsikatero ugledneža, razmišlja Jože Hradil danes.

Podobnega mnenja kot recenzent iz Novega Sada je bil tudi hungarist iz Slovenije.

Aranka Starosolsky in Jože Hradil sta se srečala še večkrat. Obiskal jo je tudi na njenem domu v Budimpešti. Njen mož je bil odvetnik, otrok nista imela, v bidermajerskem slogu opremljeno veliko stanovanje z umetniškimi slikami na stenah pa je govorilo, da tam živita premožna človeka.

Književnica je še nekajkrat prišla v Mursko Soboto, zadnjič med potovanjem v Italijo, ko sta se dogovorila za srečanje v Budimpešti. A tega dogovora nista uresničila, ker je nenadoma umrla; v Italiji se je zastrupila s hrano.

»Po smrti Aranke Starosolsky so me iz madžarske advokatske zbornice v Budimpešti poklicali po telefonu in mi povedali, da sem njen literarni dedič. Ker je bilo malo možnosti, da bi njen zadnji roman izšel pri nas, sem tipkopis odnesel v Budimpešto na založbo Europa, s katero sem takrat že sodeloval in sodelujem še zdaj. Žal so med selitvijo založbe v druge prostore ta tipkopis izgubili. Zaradi tega imam še zdaj slabo vest,« je Jože Hradil končal svojo pripoved o Aranki Starosolsky.

Hotel Dobrai, danes Zvezda, med obema vojnama

Soboški grad leta 1936 iz knjige Zgodbe minulega sveta

Portret Aranke Starosolsky na ovitku pesniške zbirke On in jaz, ki je izšla že leta 1933, ko je imela avtorica 16 let.

Naslovnica ene od knjig Aranke Starosolsky, ki je izšla med drugo svetovno vojno.

Gorazd Dominko, razpet med Prekmurjem in Toskano

Težko je pisati o sebi, še posebej, ker želimo ugajati in so zato podatki ali zgodbe olepšane, okrašene in na meji kičastega. Moje življenje je vse prej kot kak trivialni roman s srečnim koncem, a sem se zanj pripravljen boriti, duhovno oazo pa najti v bolj ali manj oddaljenih krajih. Povem lahko, da sem po hudi življenjski preizkušnji obkrožen z ljudmi, ki so se spoprijateljili s seboj in svojim zasebnim življenjem. Res da jih je malo, a je toliko lepše v njihovi družbi. Včasih je bilo drugače; paziti je bilo treba, komu pripoveduješ o sebi, zaupaš, ljubiš, kajti vsi smo ljudje, ni pa vsak človek. Na svoji bogati novinarski poti in med prebolevanjem raka (tako maminega kot svojega) sem spoznal številne znane, nekaj tudi iskrenih ljudi, in z vsakim je beseda nanekla na potovanja, ki so zagotovo sol življenja; tako okusna, da se jim nisem mogel odreči niti sredi kemoterapij.

Bolj kot jadram proti srednjim letom, bolj spoznavam, da človek za srečo ne potrebuje veliko, že kava in prijeten klepet z natakajem, ki jo postreže na enem od številnih ljubkih krajev v Toskani, narišeta nasmeš na obrazu. Tudi zato, ker lahko izbiraš med ekspresno, dvojno, dolgo, obarvano z malo mleka, pripravljeno s konjakom, sladkano s sladoledom in predvsem bolj nasitno od krepkega kosila, ki ga na račun kave zlahka preskočiš. Jo pač potrebujem zjutraj, opoldne in popoldne, saj prebudi duha in zažene um. Renesanci italijanski kraji, kjer diši po žajblju, timijanu, rožmarinu in majaronu, so tako kot poti v Prekmurje, kjer so moje korenine in kjer je najboljša bučno olje na svetu redno na »meniju«.

»V Italijo ne prihajamo zaradi prijetnosti, prihajamo zaradi življenja,« je prebrati v romanu Soba z razgledom.

Sienski Torre del Mangia je s svojimi dobrimi stotimi metri eden najvišjih srednjeveških stolpov v Italiji.

»V Italijo ne prihajamo zaradi prijetnosti, prihajamo zaradi življenja,« je prebrati v Forsterjevem romanu Soba z razgledom. V njem se avtor dotakne dežele, ki je bila Angležem v začetku 20. stoletja, ko je bil na prestolu veliki popotnik kralj Edvard VII., najbližja. Angležem je bilo namreč imenitno spoznavati navade in umetnost manj civiliziranih Evropejcev, za kakršne so jih imeli – takih, ki vedo, kaj potrebujemo, še preden to vemo sami. In kdor ga je prebral, se je v Toskano zaljubil, še preden je tja sploh odpotoval. Prežeta je namreč z velikimi imeni, ki so v zgodovini človeštva puščala pečate, arhitekturnimi renesančnimi in baročnimi presežki, vonjem po gosti kremi lešnikove barve in predvsem srčnimi ljudmi, zaradi katerih obljuba, da se tja kmalu vrnemo, preprosto ne sme obviseti v zraku.

Toscana, grazie mille!

Elba nekoč in danes

Nekoč bogata nahajališča železove rude na otoku med Etrurijo in Korziko so prvi začeli izkoriščati Etruščani in »šli« zaradi talilnic železa marsikomu v nos, vsaj tako kot iz njih valeč se dim. Številni notorični zaslužkarji z vseh koncev in krajev so pogosto netili ogenj, a njihovo zapuščino je Unesco, skorajda v posmeh, prezrl in Elbo namesto kulturnega – zaradi več kot 150 vrst mineralov, ki jih je tam mogoče najti – razglasil za geološki spomenik.

A to seveda ne pomeni, da jih je evropski preporod samo oplazil. Ko se človek sprehodi po mestnem jedru Porta Ferraio, je namreč jasno, da gre za renesančni biser, skrbno varovan med kamnitimi ulicami, ki se strmo spuščajo s pobočja – kot da bi želele, da zdrkne nazaj v morje. Tja je namreč padel, ko se je Afrodita silovito dvignila iz morja proti nebu in med naglico izgubila ogrlico, polno biserov. Tako naj bi po legendi nastal toskanski arhipelag, največjega in najlepšega pa domačini ne izpustijo iz rok. Na vse kriplje se upirajo priходу najelitnejših hotelskih verig in raje kot na blagovne znamke prisegajo na tradicionalen, kmečki turizem. Zaradi otoku priza-

nesljivega podnebja je namreč priljubljenost za kmetovanje in vinogradništvo dovolj. In sladokusci ne znajo končati pohvale ob omembi rdečega aleatica, domnevno Napoleonovega najljubšega vina. Kdo ve, morda se prav zaradi tega zadnjega prebivalci Elbe tako pogosto in iskreno smeji, brez slabe vesti in štetja kalorij jedo in sploh živijo, kot da so v tesnem stiku z obiljem sreče.

Napoleonova zapuščina

Piše se leto 1814 in iz Pariza izženejo samooklicanega cesarja Napoleona. Ker mu vseeno pripisujejo številne zasluge na poti k francoski »demokratizaciji«, a mu ne odpustijo neuspehov v Egiptu in Moskvi, ga v spremstvu šeststotih vojakov in z visoko rento pospremijo na Elbo. Tristo dni kasneje in po številnih reformah in stanih prijateljstvih z železovo rudo bogat otok ob pomoči Veronikine ljubezenske zaslepljenosti tudi zapusti, zbeži.

V resnici ni nobena reč na Zemlji tako jasnovidna kakor ljubezen, čeprav trdijo, da je slepa. Veronika Portelli je zagotovo slutila, da je manj mikavna kot francoski prestol, a njeno srce je želelo, da bi bilo Napoleonovo srečnejše. In tako je bilo za »višje« dobro izra-

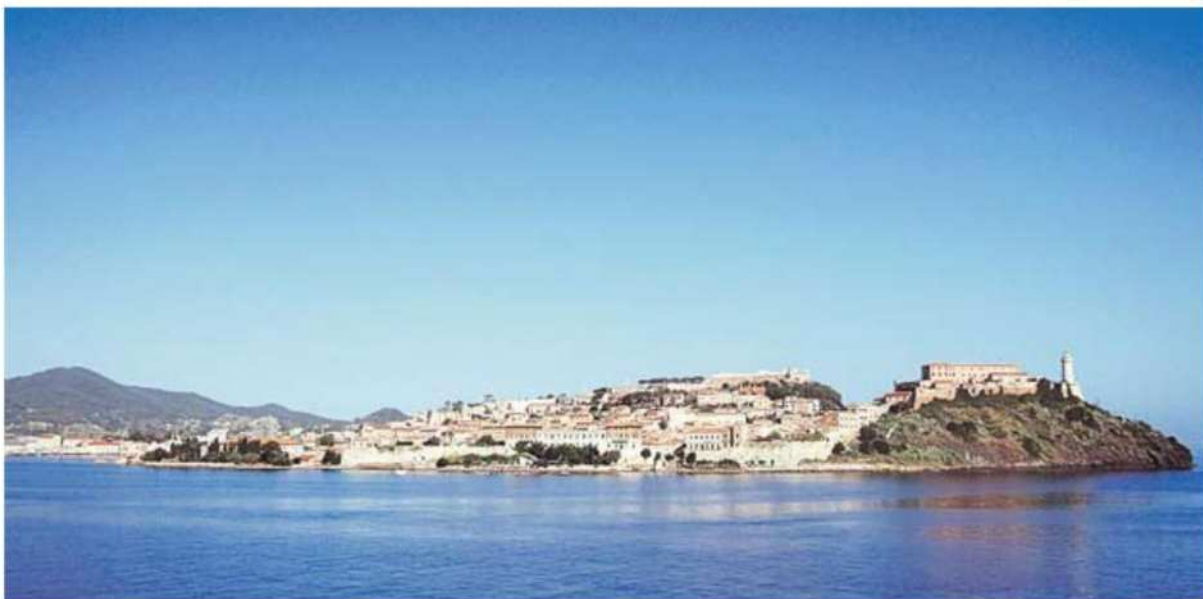
bljeno še eno. Šibko. Zaradi tristo dni trajajoče ljubezni ali vsaj priležnice z imenom svetopisemske dobrotnice pobeg permanentnega vojskovodje izpod jarma angleške mornariške patrolje, ki ga vseskozi nadzoruje, uspe. A bi bilo za vse vpletene verjetno bolje, če bi se izjalovil. Otok Svete Helene, kamor je bil Bonaparte izgnan po neuspehu pri Waterlooju, njegovi zadnji bitki proti evropski koaliciji, ki sta ji poveljevala pruski maršal Gebhard von Blücher in Arthur Wellesley, vojvoda wellingtonski, namreč ni dajal takega razkošja kot vila v mestecu Porto Ferraio na Elbi s številnimi sobanami, knjižnico ter sprejemnimi in plesnimi dvoranami znotraj trdnjave. Čeprav »ujet«, je Napoleon stkal pristne odnose z domačimi ljudmi, jim s postavitvijo bolnišnice in šol pomagal k boljšemu življenju. In kot je slišati, se z njim ali zaradi njega na Elbi še danes živi bolje. Da se njegov portret pojavlja na najbolj banalen in absurden način povsod, kamor ga je pač mogoče prilepiti, očitno ne moti nikogar. Tudi tistih ne, ki zaradi številnih evkaliptusov, ki so jih na Elbi posadili na njegovo pobudo in tako zaščitili obmorske vrtove pred slanimi vetrovi, zdaj uživajo manj slano zelenjavo.

Siena je glavno mesto istoimenske italijanske province. Glavni arhitekturni znamenitosti sta sienska katedrala Duomo in pahljačasto oblikovan srednjeveški »viseči« trg Piazza del Campo. V tamkajšnjih kavarnah ni treba posebej poudarjati, da se penast kapučino začne s popolnim espressom!

Postelja, dovolj velika samo za največjega francoskega osvajalca. V višino je meril le meter in 51 centimetrov.

Ko so v 15. stoletju oblast nad Elbo pridobili Medičejci, so nad naravnim pristaniščem zgradili mogočno utrdbo. S širitvijo naselbine pod utrdbo je stoletje kasneje nastalo še zunanje obzidje.

Na Piazza dei miracoli ali Trgu čudes ob poševnem stolpu so še katedrala Duomo, največja krstilnica v Italiji, posvečena Janezu Krstniku, in pokopališče Camposanto.

Četudi je Pisa mesto z več kot dvajsetimi zgodovinskimi cerkvami, palačami in številnimi romantičnimi mostovi čez reko Arno, vsi želijo videti in hitijo samo k poševnemu stolpu, od koder naj bi Galileo Galilei z metanjem kamnov ovrgel Aristotelovo teorijo, da padajo težja telesa hitreje kakor lažja.

Pisa, hiba je lahko tudi prednost!

Znamenit stolp z osmimi nadstropji na trgu Piazza dei miracoli v Pisi je v zadnjih šestdesetih letih obiskalo 18 milijonov turistov. Gradili so ga od leta 1173 do 1370 najverjetneje po načrtu Bonanna Pisana, nagibati pa se je začel, še preden je bila gradnja končana. Arhitekti so nagib vseskozi poskušali odpraviti z metodami utrjevanja temeljev, a jim na »srečo« ni povsem uspelo. Četudi je Pisa mesto z več kot dvajsetimi zgodovinskimi cerkvami, palačami in številnimi romantičnimi mostovi čez reko Arno, vsi želijo videti in hitijo samo k poševnemu stolpu, od koder naj bi Galileo Galilei z metanjem kamnov ovrgel Aristotelovo teorijo, da padajo težja telesa hitreje kakor lažja.

Nenavadna turistična atrakcija je bila ne le zaradi naklona, ampak tudi zato, ker gre za enega pomembnejših spomenikov srednjeveške Evrope, do nedavnega zaprta. Mednarodno sprejeta konvencija o zaščiti dragocenih spomenikov namreč zahteva, da se ohrani njihovo bistvo, zgodovino in iz nje vidno človeško spretnost. »Nesprejemljivo bi bilo stolp trajno zaščititi z vidnimi oporami, saj bi poleg estetske neustreznosti te lahko sprožile celo propadanje zvonika katedrale Duomo,« je povedal Salvatore Settos, predsednik komiteja za rešitev poševnega stolpa v Pisi. Ko so ga zaprli za občinstvo, je previs meril štiri metre in 40 centimetrov. Zadnja skupina strokovnjakov se je z njegovim reševanjem ukvarjala dobro desetletje in naklon je tako od leta 2001 podoben tistemu iz leta 1838. Previdno in počasi so s posebnim svedom odstranjevali manjšo

količino sedimentov iz prve plasti tal. Zaradi mehkih muljastih usedlin se je praznina, ki je nastala ob vsaki ekstrakciji, zaradi teže stolpa počasi zapolnila in stolp se je na isti strani nekoliko posedal. Iz tal pod stolpom so izkopali 70 ton peska in namesto njega vgradili 600 ton armiranega betona. Nagib stolpa so zmanjšali za pol stopinje ali 45 centimetrov. Strokovnjaki jamčijo, da bo stolp z 269 stopnicami vzdržal nadaljnjih 250 do 300 let. Za prenovo so porabili 30 milijonov evrov. Dnevi neomejenega števila obiskovalcev, ki so se povzpeli na stolp, pa so za večno minili. Kljub nepregledni množici se na njegov vrh lahko povzpne največ 30 radovednežev naenkrat.

Slovo od Toskane ob kavi

Manjša od Firenc, manj oblegana in predvsem pristnejša se kot školjka s svojim osrednjim trgom Piazza del Campo in gosti kremi lešnikove barve, ki se bohota na mizah tamkajšnjih kavarn, odpira Siena. »Podoba mesta je dosežek predanosti in domišljije, ki sta oblikovali zgradbe tako, da se ujemajo z urbano strukturo in hkrati tvorijo celoto s pokrajino, ki jo obdaja,« je v utemeljitvi za dopis Siene na Unescov seznam leta 1995 med drugim zapisal komite.

V zgodovinskem mestnem jedru prijeten grenek okus kave izgine hitreje kot aroma. A kaj bi tarnali, ko pa je z mesta nekdanjega rimskega foruma ob Vodnjaku veselja tako prijetno opazovati pomanjkljivo oblečeno in z briljantno počesano mladino. Začutiti je ljubezen do življenja, pravo »dolce vita«, in verjetno tudi nekaj malega razvrta v univerzitetnem mestu, ki je to postalo leta 1240 in je še danes

v Italiji med najpomembnejšimi. Fontane so bile v tistem času simbol moči in ponosa, ob njih so se srečevali in veselili. Danes to počno na tradicionalnem festivalu srednjeveških iger, ki med drugim obudi tudi zvok konjskih kopit.

In ker kratka, vendar intenzivna kavna izkušnja naposled popusti, je čas za novo, drugje. Premik torej na jug trga, k mestni hiši Palazzo Pubblico iz opeke, s trikrilnimi gotskimi okni in srednjeveškimi strelskimi linami, zgrajenimi v začetku 13. stoletja. Njej priključen Torre del Mangia je s svojimi dobrimi stotimi metri eden najvišjih srednjeveških stolpov v Italiji.

Penast kapučino se začne s popolnim espressom. Tega priletnemu natakarku, ki je verjetno prepričan, da beseda hvala še ni izgubila teže, odkar obstaja denar, ni treba posebej razlagati. Zadovoljen je z »grazie mille«, napitnica pa bi bila najverjetneje žalitev. Morda ne tako velika, kot je bila srednjeveška polresnica, češ da je Siena leglo, od koder se širi pandemija črne smrti, čeravno ji je kuga prizdejala grozljiv udarec, od katerega si ni nikoli več povsem opomogla. Pomorila je namreč tri četrtine meščanstva in zdi se, da se je bila, opešana, primorana odpovedati samostojnosti z dobro organizirano administracijo, trgovino in bančništvom, in se ukloniti premoči Velike vojvodine Toskane. Nihče niti pomislil ne bi, da je tukaj »kosilo« kot za stavo in kdo bi sploh želel o tem premišljevati, ko pa je pred njim še ena pristna italijanska aromatična poslastica, ki jo je doma skoraj nemogoče pričakovati. Še eno za slovo od Toskane ... Cameriere, Caffè, per favore!

Fašistični diktator Mussolini je ukazal slabih 60 metrov visok in 14 ton in pol težek stolp popolnoma zravnati! Kot kaže, pri tem ni bil uspešen ...

Pri Roži in Vilmošu Koltaju

Kozel, ki se smeji

Smehljajoč se Koltajev burski kozel Niko, pravi plemenjak

Kozel simbolizira spolno moč, žiljenjsko silo, libido in plodnost, z dolgimi dlakami je v mnogih kulturah znamenje moškosti. Če pa ima dolge dlake po vsem telesu, postane podoba pohote.

V grški poeziji velja kozel za tragično žival, kajti iz ne povsem jasnih razlogov je dal ime umetnosti. Potemtakem pomeni tragedija dobesedno kozlovska pesem (tragos = kozel, ode = pesem) in sprva je bila to pesem, s katero so obredno spremljali darovanje kozla za Dionizove praznike. Žrtvena lastnost kozla nastopa tudi med Judi v Svetem pismu, kjer v Mojzesovi daritvi služi za pokoro grehov Izraelovih otrok.

Koze kot vir življenja in živali ljubezni

Koze in kozli so pogosti tudi v naši pestri pokrajini. Pred 14 leti se je Rozalija Koltaj iz Prosenjakovca 23 odločila imeti nekaj koz, morda tri, več kot toliko bi ji bilo po njenem preveč. Takrat so v Vestniku prebrali mali oglas, da v Turnišču prodajajo kozo. Koltajeva sta se odpeljala pogledat. Tam je starejša ženica imela eno kozo, dobro mlekarico. Rozalijinemu možu Viljemu/Vilmošu najprej ni bilo do koz, češ da so to krave revnih. Roži, ki je takrat po 25 letih prenehala delati v Mlinopeku, pa se je za belo sansko kozo tako navdušila, da se nista vrnila domov brez nje. Najprej ena, ki sta jo pripustila k samcu, da jo je oplodil, in iz tiste je nastala čreda, ki danes šteje 16 odraslih in dve mladi kozi. Vsako leto prodana nekaj mladičev, za katerimi kasneje zelo žalujeta, enako tudi njuna vnukinja Lana Dolinar, velika ljubiteljica živali, ki pomaga pri oskrbi živalic. Koze zdaj pri Koltajevih igrajo pomembno vlogo. Vsak dan sta z njimi, jih krmita, v glavnem s travo, senom in ovsom, božata, vodita hlevske kozje knjige. Te evidence in izpopolnjevanje številnih predpisov, ki

jih je treba upoštevati, tudi če imaš v hlevu le eno žival, ju motijo in so ovira tistim, ki bi želeli imeti koze, a se jim zaradi številne »papirologije« rajše odrečejo. Včlanila sta se v Društvo rejcev drobnice Pomurja, hodita na društvene ekskurzije in se udeležujeta plesov, ki jim pravita kozji plesi. Tako so koze osmislile njuno življenje v pokoju. Kozje mleko pijeta in iz njega delata jogurt, kislo mleko, skuto ali sir.

Ko se koze gonijo ...

Med obiskom pri Vilmošu in Roži sem na dvorišču zaznal vonj, ki me je spominjal na mošus, najbolj žlahtno in cenjeno vonjavo, ki jo pridobivajo iz antilopjih žlez. Tokrat pa sta ta vonj oddajala kozla Niko in Šandor, ki sta začutila, da se koze v hlevu gonijo. To spolno zrel kozel zavoha, mi pa smo opazili, da koza, ki se goni, z repom miha in na ves glas meketa, v prostoru pa pušča poseben vonj. Plemenit kozel vohlja zrak, kozjo zadnjico, seveda če je samica zraven, in z gobcem naredi mimiko, da pokaže, da uživa in si želi partnerice. V bistvu je to njegov smeh, ki kaže na zadovoljstvo. Tako kot pri ljudeh je tudi pri živalih, le da človeška bitja pri privlačnosti in »zatreskanosti« uporabljamo še razum oziroma naj bi ga. Potem ko kozel naskoči kozo, in če ta postane breja, po petih mesecih skoti mladiča, največkrat dva, ki sta tako ljubka, kot če bi bila iz pravljice.

Vsak kraj ima svojega kozla

V vsaki vasi je vedno kakšen kozel, ki igra vlogo zaščitnika in čudaka. Ljudje ga ne tepejo in ne dražijo. Kozel je pač kozel. Bolj ko je bradat in smrdljiv, učinkovitejši je. Vedno imajo pripravljenege še enega kozla, da zamenja prvega, če pogine. Tako je tudi v Koltajevem hlevu, vodilni kozel je rogati Niko, drugi za njim je Šandor, ki je brez rogov. Kakor koli, z rogovi ali brez, kozo pa vseeno rad povoha, jo naskoči in se surovo nasmiha.

Zakonca Koltaj v kozjem hlevu med svojimi ljubljenskimi. V času paritve – koze se pariyo druga za drugo, kozli imajo specifičen vonj zaradi žlez in ta paritveni vonj traja kak teden.

Bojan Zadavec

Arhivi znanih Pomurcev Bogdan Črnko: Nogometaš, ki je imel pričesko »bundesliga« in – preživel

pen jih je odpri

»Tega medveda so mi skoraj zagotovo podtaknili,« pravi Bogdan Črnko, letnik 1968. Leto dni star je sedel na odeji – nekje. Pač nekje, ker še sam ne ve, kje. Spomin na odrasčanje na skrajnem severovzhodu pokrajine je bogat, ker: »Goričko je zakon!«

Črnko je vedel, da z igranjem nogometa ne bo dovolj kruha, zato si je poiskal službo v neslavno propadli Pomurki. Še več – tam je našel tudi ženo Štefko. Kmalu je prišel naraščaj – hčerki Petra in Maša. Štefka, ali je na malih zaslonih res vedno nogomet, čeprav imate v televizijskem paketu opcijo časovne prestavitve?

Danijel Brezič in Bogdan Črnko v boju za okroglo usnje. Peter Breznik gre v blok, od daleč opazujeta Srečko Ilič in Dejan Baranja. Po osamosvojitvi je Črnko igranje nogometa nadaljeval v Dokležovju, od koder je šel v Beltince. Več kot dvajset derbijev z Muro je »dal skozi«, čeprav so trpela kolena. Fotografija je iz sezone 1995/1996 ali zlatih časov prekmurskega žogoborca. Najmanj štirje derbiji na sezono, polne tribune, atraktivne tekme, navijaške strasti ...

Brez najbolj postranske stvari na svetu preprosto ne more. Zdaj je trener v Športnem društvu nogometna šola Mura, pred tem je sedel med drugim na klopi Tromejnika, Odranec in Veržaja, koordinira murskosoboške nogometne stratege, ko imajo tekme – Jih prepoznate? –, z nasveti pomaga pressekipi Pomurja, o tekmah iz Fazanerije poroča za spletno stran prvoligaškega nogometa ... Nogomet je torej njegov način življenja. Kot tudi pričeska! Si jih sploh predstavljate v isti ekipi – Rudi Völler, Andreas Brehme in Bogdan Črnko?

Bogdan Črnko, zaljubljenec v Muro, ki ni nikoli zares igral nogometa za črno-bele in ki je privrženec moštva iz Fazanerije paral živce, ko se je v beltinsko rumeno-modri opravi metal pod noge ter delil podaje na prekmurskih derbijih. Črnko, ki ga je Andrej Stare, starosta športnega komentiranja na sončni strani Alp, na premieri v 1. SNL spomladi 1993 v Ljubljani proti AM Cosmosu zasipal s komplimenti: »Mlad fant iz Dokležovja obeta!« Doktor Stare – Črnko je sicer iz Čepincev! Tisti Črnko, ki je noč pred to tekmo od legendarnega trenerja Dalme Markoviča izvedel, da bo kril takrat enega najboljših igralcev na slovenskih zelenicah, Dinka Vrabca. »Ko sem zaprl oči, sem videl Vrabca!« In tisti Črnko, ki je prisegel in tako na prvi pogled še zdaj prisega na pričesko *bundesliga*. »Pričeska, ki je spredaj kratka in zadaj dolga in se je začela pojavljati v šestdesetih in sedemdesetih letih, vendar je postala medijsko popularna šele v začetku osemdesetih. Še zmeraj je bila kolikor toliko popularna v začetku devetdesetih, nato pa je praktično izginila vse do leta 2000, ko se je v manjšem obsegu vrnila kot retrostil.« Tako o pričeski pravi stric Google. »Zmeraj so mi bili všeč daljši lasje! Ker pa smo imeli veliko treningov in si se dosti zamudil s prhanjem in umivanjem las, sem si omislil tudi trajno kodranje. Glavo si preprosto obrisal in pričeska je skočila na svoje mesto.« Tako pa je o modnem hitu rekel Bogdan Črnko.

Stric Franc Gorza, da, tisti Gorza z »Goričko roužico«, je mladega Črnka zvalil v Muro. Bil je pred osamosvojitveno vihro in soigralci so bili Kozic, Kardoš, Gašević, Papič ... Sponzor pa ne Nizozemec Joop, ampak neki Avstrijec Stefan – glej dres!

Kot policijski rezervist je bil junija 1991 vpoklican »pod orožje.« Preden je razvpit Popov prodrl do meje v Gornji Radgoni, je bil dodeljen za varovanje prehoda. »Ko so nas peljali na naše mesto, sem si mislil: To je to. Postal bom partizan in vidimo se čez štiri leta!« Ni bilo tako hudo, saj je včasih namreč še težje, ko se veterani z Igorjem na čelu zberejo v centru Šavel. Ah, kolikokrat je zato Vera – trgovina Team Sport GM – klicala Črnka: »Kje si? Vsak hip bodo pripeljali blago!«

**Doc. dr.
Saša Zagorc:**

*Noben dan zanj ni
enak prejšnjemu*

»Modro je biti skromen in redkobeseden«

Mihaela Kalamar

Saša Zagorc, po rodu Radgončan, je uspešen ustavni pravnik, ki trenutno živi in dela v Ljubljani. Je docent na katedri za ustavno pravo na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer opravlja še vrsto drugih obveznosti. Kljub pretirani birokraciji, ki je, kot ugotavlja, zajela tudi akademsko sfero, v ospredje še vedno postavlja študente in jim s svojim mentorstvom odpira možnosti za dodaten strokovni razvoj in udejstvovanje. Je tudi namestnik člana državne volilne komisije, ki skrbi za zakonito izvedbo državnih volitev in referendumov, zato prihajajoče aktualne volitve zahtevajo od njega vrsto aktivnosti pri izvajanju volilnih opravil in procesov. Delo, ki ga opravlja, mu predstavlja uresničevanje življenjskih osebnih ciljev, kljub pomanjkanju prostega časa pa zna najti tudi čas za telo in duha. »Slava« njegove kariere ga ni oddaljila od kraja, od koder prihaja, saj ima do njega in širšega Pomurja aktiven odnos.

Meni, da je ustavno pravo, za katerega se je odločil po končanem študiju prava in opravljenem pripravništvu na Višjem sodišču v Ljubljani, ko je bil izbran za mladega raziskovalca na Pravni fakulteti v Ljubljani, »krona vseh drugih pravnih panog, še zlasti z dobrim poznavanjem političnega sistema in moralne filozofije«. Vedenje in preučevanje političnih sistemov je dolgoleten predmet Saševega preučevanja, saj je leta 2008 doktoriral na temo »o nezdružljivosti funkcije poslancev državnega zbora z drugimi funkcijami in dejavnostmi«, zdaj pa je kot član državne volilne komisije (DKV) pri vseh državnih volitvah in referendumih. »Kot eden izmed članov DVK-ja sodelujem pri potrjevanju kandidatur, sprejemu izvedbenih pravil in navodil ter določitvi standardov na volitvah, pri ugotavljanju volilnega izida in končnem sprejemu uradnih izidov volitev,« opisuje svoje delo Saša, vse te aktivnosti pa ga spremljajo ob prihajajočih volitvah za predsednika republike in državnega sveta.

Od »romantizirane« predstave o odvetništvu k akademski sferi

Saša se je za poklic prava odločil že zelo zgodaj, na to pa sta vplivala »dva dokaj trivialna razloga«, saj se spominja svojih otroških let, ko je »z velikim navdušenjem gledal ameriško televizijsko serijo L. A. Law«. To »romantizirano« predstavo o odvetništvu, kot je ugotovil z leti, je podkrepilo družinsko prijateljstvo z odvetnikom, ki ga je spodbudilo k izbiri pravnškega poklica. »Danes me odvetništvo kot obrt nekako ne pritegne več,« pojasnjuje, saj se je usmeril v akademsko sfero. Kot docent za ustavno pravo na Pravni fakulteti Saša veliko delovnega časa posveti pripravam na predavanja, ki jih ima tako za domače kakor tudi tuje študente programa Erasmus. Pri svojem delu ima postavljene standarde, ki jih zahteva od sebe in svojih študentov. To drži je pri sebi oblikoval že zelo zgodaj, v gimnazijskih letih s pomočjo svojega gimnazijskega učitelja: »Sedanji ravnatelj gimnazije (v Murski Soboti, op. a.) Roman Činč je s strogostjo, doslednostjo in enako obravnavo vseh dijakov postavil standard, ki ga še zdaj upoštevam pri svojem delu.« Na fakulteti je poleg predavateljskega dela tudi koordinator za izvedbo pravnih klinik s področja prava migracij in azilnega prava ter športnega prava, pri čemer gre za posebno obliko obštudijskega

Saša Zagorc (Fotografija T. Milanov)

izobraževanja študentov. Je tudi mentor študentom za »moot court« tekmovanje iz prava človekovih pravic, kjer izvajajo simulacijo sodnega spora. »Osebn cilj je, da s temi dejavnostmi damo priložnost najboljšim študentom prava za dodaten korak naprej,« pojasnjuje Saša, ki se spominja, da je bil tudi sam kot študent dejaven in ambiciozen »z željo uspeti in se osamosvojiti«, pri tem pa se mu je iz študentskih let močno vtisnila v spomin misel njegovega takratnega profesorja Boštjana M. Zupančiča, sedanjega sodnika v Strasbourgu, »da naš izobraževalni sistem izpodjeda kreativnost in omrtviči najboljše posameznike«. To misel si je vzel kot opomin in jo upošteva pri svojem delu s študenti, zato s svojimi dejavnostmi in mentorstvom odkriva in dodatno spodbuja ambicioznejše študente. »Učitelji se moramo veliko več kot z najboljšimi ukvarjati s slabšimi študenti, saj lahko ti pristopijo na izpit do šestkrat. Predstavljajte si, kaj bi se zgodilo z nogometom, če bi lahko Lionel Messi šestkrat zapored streljal enajstmetrovko, dokler je pač ne zadene,« se sprašuje Saša.

»Noben dan ni enak prejšnjemu«

Delo, ki ga opravlja Saša, je zelo kreativno in pestro, zato zanj noben dan ni enak. Aktivno mednarodno sodelovanje je razlog, da pogosto službeno potuje na različne konfe-

rence, predavanja in izobraževanja, s čimer pridobiva dodatna znanja in vzpostavlja ter ohranja akademske stike. Njegova potovanja pa niso vedno samo službena, saj zelo rad tudi potuje »za dušo v kraje, kjer se uspešno prepletajo arhitektura, kulinarika, umetnost, zgodovina in sončni zahodi«. Čeprav je njegov prosti čas omejen, najde čas tudi zase. Poleg potovanja sproščajo sprehodi s psom in rad igra mali nogomet. Je tudi član komisije Nogometne zveze Slovenije (NZS) za licenciranje nogometnih klubov, zato pomaga s svojimi pravnimi znanji NZS, seznanjen pa je bil tudi s krizo vodenja v pomurskem prvoligaškem klubu Mura 05.

»Mura nima samo levega brega«

Saša se v odnosu do Prekmurja rad pošali, da »Mura nima samo levega brega« in da se bolj kot s Prekmurjem poistoveti s Pomurjem, ki predstavlja širši geografski pojem. Čeprav živi in dela v Ljubljani, ima do domače pokrajine aktiven odnos. Njegov pogled na to od prestolnice oddaljeno regijo temelji na prepoznavnosti, sodelovanju in izobraževanju: »Pomurje kot celota ima v očeh Slovencev pozitiven naboj, zato ga je koristno krepiti kot svojevrsten regionalni 'trademark'. V Pomurju sta kar dve tromeji, zato je treba krepiti čezmejno sodelovanje in povezave. In navsezadnje, v pomurski regiji je premalo visokošolskega izobraževanja z visoko dodano vrednostjo,« ugotavlja Saša. Hkrati se zaveda, da je realnost trda: »Slika Pomurja je sicer za večino Slovencev zelo romantično obarvana, vsakdo se spomni prijaznih ljudi, ki so iskreno veseli obiskovalcev iz drugih delov Slovenije. A realnost je, da ko pride do ključnih odločitev za lokalno okolje, jo od Ljubljane bolj oddaljene regije slabše odnesejo.«

Njegov čustveno obarvan odnos do Pomurja nam posreduje pogled od zunaj, ki vidi dobre in slabe strani naše regije. Meni, da je dobra stran življenja pri nas, »da je pogled na resnične potrebe posameznikov in lokalne skupnosti bolj izostren in da so ljudje nedvomno manj pohlepni«, pogrša pa več ambicioznosti in pogumnih zanesenjakov. »Beg možganov je šibka točka vseh manjših okolij, tudi Pomurje jo čuti. Zato zelo podpiram prizadevanja dr. Mitje Slavinca, ki se zelo trudi z ohranjanjem stikov, vezi in izmenjavo mnenj med vsemi tistimi doktorji znanosti, profesorji, ki so živeli ali gredli klopi na prekmurskih ravnicah. Ideja o Pomurski akademiji znanosti in umetnosti (Pazu, op. a.) je naravnost genialna,« pravi in se veseli vsakršnega sodelovanja v prihodnje s Pazujem, katerega član je. O morebitnih rešitvah za večji razvoj in napredek Pomurja pa je zadržan: »Gre za težka vprašanja, katerih rešitve so težko dosegljive zaradi nasprotujočih si interesov v Pomurju in zunaj njega. Modro je biti skromen in redkobeseden, saj, kot poje Vlado Kreslin, mali bogovi vidijo le, kar se jim zdi. Živimo v času, ko je treba vsak evro še posebej pametno naložiti, zato bi si vseeno drznili dati nekaj nasvetov glede upravljanja. Apelim na zmanjšanje števila občin, enostavno jih je preveč in ne dosegajo razvojnih ciljev. Volivci lahko zahtevajo referendum o združitvi teh, ko bo čas. Jasno, treba se bo pogajati in sodelovati, a končen izkristek bo v dobro večine prebivalcev, in če malce predrugačim znamenito misel iz časa osamosvojitve, tudi jutri bodo dovoljene sanje.«

Saša s svojim psom Dalijem. (Fotografija iz osebne arhiva)

Polona Rožman (1989)

... še ena od prebijajočih se deklet v svet fantov. Prav je tako! Doma iz Okoslavec, a ji odročnost domačega kraja ne more do živega. Ravno obratno. S svojim občasnim prostovoljnim delovanjem v na sveže odprtem klubu Jama pri Svetem Juriju ob Ščavnici skrbi s skupinico somišljenikov in peščico izkušenejših domačinov, da svet urbane glasbe pride tudi na podeželje. Absolventka biotehniške fakultete, zapisana upravljanju podeželja in krajine ter glasbe. Težko bi, glede na geografsko-kulturno lego, bolje zadela.

Damir Čontala (1984)

... doletela ga je usoda večine dečkov, ki jih starši vestno vozijo v Fazanerijo učiti se igranja nogometa. Njega so vozili iz Pertoče, večkrat na teden. Čeprav je obetal, zanj ni bilo prostora. Klub je propadel, on pa si je našel novo okolje. Sanje o profesionalnem nogometašu pa je spremenil v sanje o poklicnem trenerju. Če mu uspe, kar mu seveda želimo, bo najbolje znal svetovati napadalcem. Ekonomist sedme stopnje je eden izmed kraljev strelcev tretjeligaške scene. V zadnjih dveh letih in nekaj mesecih postavlja prav poseben rekord, če ga že ni. Nedavno je že 26. zapored zadel z bele točke! Tako zanesljivega izvajalca »penalov« boste težko našli daleč naokoli.

1. Predstavi ga.

Mislim, da živim ekološki stil življenja. Na vse stvari gledam kar se da trajnostno, torej kupujem, koliko potrebujem, ne na zalogo, predvsem pa zmanjšujem potrebe po kapitalističnih stvareh. Trenutno smo v svetu, kjer imajo vse večji pomen tvoja zunanost, obleke, avto in tako dalje. Vse manj pa se daje na znanje in marsikatero druge vrline, ki so veliko pomembnejše. Obožujem naravo, rada se družim, uživam v dobri glasbi.

Moj priljubljeni citat pa sega že daleč nazaj, v otroštvo, ko sem prebrala knjigo, katere vsebina mi je verjetno za vedno ostala v glavi. Glasi pa se: »Če hočeš videti, moraš gledati s srcem – bistvo je očem nevidno.« Mali princ.

2. Se ti mladostne sanje o poklicni karieri uresničujejo oziroma imaš občutek, da si na pravi poti?

Hmmm, težko vprašanje. Mislim, da sem na pravi poti, ampak kar bo, bo. Prepustim se toku življenja. Če ne doma, pa v tujini. Kot pravijo stari ljudje »s trebuhom za kruhom«.

3. Kaj bereš, prebiraš, poslušaš, gledaš ...

Najraje prebiram literaturo iz svoje stroke, pa naj so to revije, knjige, članki na internetu, karkoli. Kolikor se da, spremljam dogajanje v agronomiji in hortikulturi.

Poslušam dobro in kakovostno glasbo. Poslušam širok spekter zvrsti, od kubanske glasbe do džez, starega popa pa vse do roka, stonerja, najraje pa poslušam in uživam ob ska-pank in pank-rok glasbi. Pri filmih pa sem kar malo izbirčna.

Najboljši so mi trilerji in drame, pa seveda tudi psihološki filmi. Obožujem filme Quentina Tarantina, Tima Burtona, Clint Eastwooda in Guya Ritchieja. Veliko dobrih filmov je tudi nemških, recimo Christiane F. – Wir Kinder vom Bahnhof Zoo, Das Experiment, Die Welle in Das Leben der Anderen.

4. Kako sprejemaš zmago in kako preneseš poraz?

O mojih odzivih v teh položajih bi verjetno bližnji vedeli povedati več. Mislim, da zmago sprejemam z veseljem, poraz pa še z večjo željo po dosegu cilja naslednjič, ko se ponudi priložnost.

5. Kdo so tvoji prijatelji in kako neguješ odnose z njimi?

Moji prijatelji so optimistični, odprti ljudje, polni energije in karizme. Z njimi se rada družim vsako sekundo prostega časa, ampak ob današnjem tempu življenja je to vse bolj poredko.

6. 5-krat najljubše?

- Barva: rjava in zelena? Ne vem. Mi je vse eno.
- Dan v tednu: neopredeljeno.
- Blagovna znamka: Vans.
- Pijača: vino, pivo, voda, težko se je odločiti samo za eno.
- Cvet: lilija in Eucomis.

7. Koliko vode bo še preteklo, da bo voda dražja od bencina?

Bomo videli. Ampak ob trenutnih cenah bencina bo to postalo skoraj nemogoče. Ali pač?

8. Tvoje sanjske počitnice in tvoje še neuresničeno potovanje?

Uf, že od malega sanjam o Kubi. Upam, da jo uspej obiskati v času, ko je na oblasti še nekdo iz družine Castro. Neuresničeno potovanje pa je verjetno Kalifornija, za mene obljubljena dežela. Sonce, morje, deskanje, longboard in pank-rok! Takoj za Kubo in Kalifornijo pa sta Florida in Fuertaventura.

9. Pregovor pravi, da prva ljubezen nikoli ne zarjavi ...

Eh, to ni res. Tako in tako zarjavi.

10. Enkrat ni nobenkrat. Dvakrat je/ni ...

... je še vedno premalo.

1. Predstavi ga.

Ovir ni. Ovire vidiš samo takrat, ko uma-kneš pogled od cilja. Vsi stremimo za svojimi sanjami, cilji.

2. Se ti mladostne sanje o poklicni karieri uresničujejo oziroma imaš občutek, da si na pravi poti?

Tu bi lahko razdelil na dva dela. Letos sem diplomiral na Ekonomsko-poslovni fakulteti Maribor ter postal univerzitetni diplomirani ekonomist. Vendar službe še nisem našel, tako da na tem področju ne morem biti zadovoljen. Moje sanje pa so vedno bile, da bi postal dober nogometni trener, bolj kot nogometaš. Lahko povem, da mi gre kot nogometašu v tem trenutku odlično, ker smo kot moštvo NK Tromejnik v tem času na vrhu 3. SNL vzhod. Letos pa sem opravil tudi prvo izobraževanje za trenerja in si pridobil naziv trener C. Pred začetkom letošnje sezone sem prevzel mladince NK Tromejnik, ki so bili še prejšnjo sezono na repu razpredelnice v 1. MNL. Zdaj pa smo ob koncu jesenskega dela z veliko prednostjo in brez enega samega poraza na prvem mestu, za kar moram fantom čestitati, saj so pokazali, da se da s trdim delom

marsikaj narediti. Izjemno velik korak v kratkem času. Želja je, da bi si uspel v čim krajšem času pridobiti naziv UEFA-trener A, kasneje tudi UEFA-trener Pro ter postati prepoznaven vsaj v slovenskem prostoru.

3. Kaj bereš, prebiraš, poslušaš, gledaš ...

Zadnje čase sem veliko prebiral športne priročnike, ki mi pomagajo pri delu z mladimi. Drugače pa redno prebiram razne športne časopise. Poslušam različne zvrsti glasbe, odvisno od razpoloženja. Gledam predvsem šport ter tudi filme in razne oddaje.

4. Kako sprejemaš zmago in kako preneseš poraz?

Vsake zmage se razveselim in je tisto, kar me žene naprej. Iz vsakega poraza pa skušam potegniti pozitivne stvari, se iz njega nekaj naučiti ter biti po njem močnejši, boljši.

5. Kdo so tvoji prijatelji in kako neguješ odnose z njimi?

Največ prijateljev sem zagotovo pridobil na in ob nogometnih igriščih. Prav nekateri izmed teh so tudi moji najbolj tesni prijatelji. Seveda pa imam tudi prijatelje, ki niso povezani z nogometom.

6. 5-krat najljubše?

- Barva: svetlo modra.
- Dan v tednu: nedelja.
- Blagovna znamka: McDonalds.
- Pijača: kokakola.
- Cvet: ga ni.

7. Koliko vode bo še preteklo, da bo voda dražja od bencina?

Voda je vir življenja, je nenadomestljiva. A ljudje še vedno vse premalo preudarno ravnamo z njo.

8. Tvoje sanjske počitnice in tvoje še neuresničeno potovanje?

Vsake počitnice so lahko sanjske. Moja največja želja pa je, da bi obiskal Rim ter skupaj z Laziali, najzvestejšimi navijači S. S. Lazia na severni tribuni Olimpica spremljal rimski derbi Lazio : Roma.

9. Pregovor pravi, da prva ljubezen nikoli ne zarjavi ...

Ljubezen vrti svet. Brez ljubezni bi bil svet pust. Ni nujno, da je prva, vendar se je za vsako vrsto ljubezni, naj je to nogomet ali dekle, ki ti nekaj pomeni, treba potruditi.

10. Enkrat ni nobenkrat. Dvakrat je/ni ...

... odvisno od okoliščin, v katerih se znajdeš.

MOJ STIL

Odprta kuhinja: Andrea Houbar in Angelika Gjerkeš

Kuhali po starih nemških receptih

Dekleti iz nekdanje Nemške demokratične republike postali odlični turniški gospodinji

Andrea Willing in Angelika Dunkel sta odrasli v Vzhodni Nemčiji, ki se je po padcu berlinskega zidu združila z zahodnim delom. Andrea je bila rojena v Querfurtu, Angelika v mestu Halle ob reki Saale. Nista se družili, a sta se poznali. S sistemom, kjer sta živeli, hodili v šolo, preživljali mladost in se zaposlili v pisarnah tamkajšnjih velikanskih tovarn, iz katerih se je kadil črn dim, sta bili zadovoljni, saj jima nič ni manjkalo. Televizijske programe iz Zahodne Nemčije pa so gledali skrivaj. V tisto nemško deželo, kjer so imeli vajeti v rokah Rusi, pa so prihajali na delo delavci iz tovarne Gorenje Varstroj in spletale so se slovensko-nemške

Priprava rulad. Sestavine med dušenjem oddajo sočno omako, ki jo obarvamo s črno kavo.

romance – Andrea je postala par z Alojzom Houbarjem, Angelika s Cirilom Gjerkešem. Vse je bilo zelo lepo. Fanta sta bila iz Turnišča in skoraj sosed. Dekleti pa sta postali prijateljici.

Slabost sistema v DDR sta okusili, ko sta želeli v začetku 80. oditi na dopust v Jugoslavijo. Poslali sta prošnje na ministrstvo za zunanje zadeve, da bi na jugoslovanskem veleposlaništvu dobili vize. Andrej je bilo odobreno in prišla je na obisk k svojemu fantu, a ko se je po mesecu dni vrnila, so jo tamkajšnje oblasti zasliševale, njo in njeno družino. Angeliki je bila prošnja zavrnjena, a dobila je odlok, da mora v pol leta zapustiti domovino.

Po poroki leta 1981 je prišla s sinom Oliverjem živeti v Turnišče na moževo domačijo, a že po dveh tednih se je njen Ciril vrnil na delo v Nemčijo. Andrea je prav tako po poroki leta 1982 prišla živeti v Turnišče. Tudi njen mož se je vrnil v tujino, ona pa je vzgajala sina Kristjana. Angelika in Andrea se pogosto obiščeta, klepetata, seveda v svojem nemškem narečju, obujata spomine in čakata, da se moža ob koncu tedna vrmeta iz tujine.

Tokrat pa sta skupaj poprijeli za kuhalnice in lonce in pri Andrei pripravili tradicionalno večerjo z njihovega območja. Tako okusno, da skoraj nisem mogel verjeti, da so to pripravljali že njuni stari starši. Ampak tamkajšnje območje je bilo

razvito in bogato že pred socializmom.

Mesna rulada

Na tanko rezino slanine sta položili svinjski zrezek, posolili, popprali, namazali z gorčico in na to položili še eno rezino slanine. Na en del tega sendviča sta položili rezino kumarice in rezino čebule ter vse skupaj zvili v rulado. Rulado sta zvezali z nitko, da ni razpadla. Na vsako osebo pripravimo eno rulado ali tudi več.

V loncu ali ponvi na rahlem ognju segrejemo maslo in vanj položimo rulade ter dodamo večjo čebulo, narezano na štiri kose, in posodo pokrijemo. Rulade med dušenjem obračamo in dodamo deciliter črne kave, da omaka potemni. Dušimo približno eno uro.

Krompir

Za tri osebe sta skuhalo šest krompirjev, ki sta jih po kuhanju olupili in narezali na rezine, nato sta jih dali v vroče olivno olje v ponvi, posolili in popprali. Po štirih ali petih minutah sta krompirjeve rezine obrnili na drugo stran in prepustili še približno pet minut termični obdelavi, potem sta krompir zložili na krožnik.

Dušene gobe

Po njunem mnenju bi bile najprimernejše lisičke, ker pa jih nista imeli, sta uporabili šampinjone. Približno 25 dekagramov šampinjonov

Pripravljena miza. Angelika levo, Andrea desno. Že pri mizi se opazi nemška natančnost, vse je na svojem mestu. Mesne rulade in vse drugo, kar je na krožniku, so pripravljali že njuni stari starši in že predniki pred njimi ter jed ponesli v socialistične čase, danes pa velja za tamkajšnjo tradicionalno specialiteto.

sta narezali na polovice. Polovico čebule sta narezali na tanke kocke in stresli v ponev z vročim repičnim oljem. Ko je čebula porumenela, sta dodali narezane šampinjone in zalili s pol decilitra belega vina, popprali in solili ter pustili dušiti deset minut.

Dušeno rdeče zelje

Pol glave rdečega zelja sta na drobno narezali. V ponvi sta segreli svinjsko mast in vanjo na kocke narezali majhno jabolko in čebulo. Ko se je to popeklo, sta dodali narezano zelje in zalili s pol decilitra jabolčnega soka ter vse skupaj dušili. Vmes sta solili in popprali. Na koncu sta dodali kis in žličko sladkorja.

Vse skupaj sta zložili na krožnik, kot prikazuje fotografija. Za dekora-

cijo sta dodali še balzamični solatni preliv, kos rulade pa polili z omako, ki je nastala pri dušenju. K temu sta postregli belo vino, poslušali pesmi Marlene Dietrich ter se pogovarjali o pomenu Martina Lutra za Nemčijo in svet, v katerem so Nemci znani po discipliniranosti, redoljubnosti in urejenosti.

Postavljali smo si vprašanja, zakaj so Nemci takšni, jaz pa sem na tokratno kuhanje zamudil celih 20 minut. S kuhanjem sta me sicer počakali. Ko pa sem se pojavil na Houbarjevih vratih, sem jih slišal. Pa še prav sta imeli. Točnost bo zdaj postala moja vrlina.

Bojan Zadavec

Domači vrt

Jožica je lani pridelala dvesto kilogramov kivija

Pregovor pravi Če hočeš biti srečen, zasadi vrt. Tako je svojo srečo našla tudi Jožica Zadavec, ki stanuje v Ljutomeru v bloku, vrt pa ima v Strehovcih pri hiši, kjer živi hčerka Karmen z družino. Jožica je ljubezen do dela z rastlinami pridobila od pokojnega moža Lacija, ki je vse, kar mu je prišlo pod roke, cepil in vse mu je uspevalo. Jožica pa ni samo dobra, je tudi pogumna vrtnarka, saj vsa dela opravlja z vozička. Pri enaintridesetih letih si je na poti v službo zlomila hrbtenico. Hčerka Karmen, takrat v četrtem razredu, in starejša hčerka Renata, v šestem razredu, sta morali opravljati vsa potrebna dela, njuni vrstniki pa so se igrali. Po dveh letih je Jožica šla k nevrokirurgu, sledile so tri operacije in pristala je na vozičku. V začetku se je bilo težko sprijazniti z usodo in dejstvom, da bo vse življenje odvisna od drugih. Njena neizmerna volja pa jo je opogumila. Pri 53-letih je opravila celo vozniški izpit in se danes sama vozi z avtom. Je velika optimistka, energijo kar izžareva.

Na šestarski parceli v Strehovcih dokazuje veliko poznavanje rastlinja. Po speljani poti po vrtu, ob stalni spremljavi prikupnega triletnega vnuka Tobia, nam je s ponosom pokazala zares veliko zbirko rastlin, med njimi prek 40 lesnatih in 48 zelnatih potonik – nekatere je tudi sama cepila. Posebnost je zelna potonika, ki jo je dobila iz Pekinga, in je rumenooranžne barve. Po vrtu je opaziti veliko mediteranskih rastlin: grenko limono, ki pravkar vzbuja veliko občudovanja z mnogimi drobnimi rumenimi plo-

Jožica ob triletnem citronovcu pove, da je ta zanimiva rastlina doma iz Kitajske in Koreje. Listje raste v triperesnem solistju, ki mu pravimo poncirus. Trne ima nekajkrat daljše kot liste. Od drugih citrusov se razlikuje po tem, da ni zimzelen, plodovi so tri centimetrske drobne grenke kroglice, uporabne za marmelade, likerje ali posušene kot začimba. Prenese zmrzal, sneg in temperature do -20 stopinj Celzija. Rastlina je sejanec, zato je obrodila šele pred tremi leti. Vnuk Tobia je rad z babico na vrtu.

dovi, asimin, nešplje, naši, albicijo, več oleandrov, kamelije... Strukturo vrta ustvarjajo številna zanimiva drevesa in grmovnice – povešava murva, kaki, judežev, debeloplodni in drobni kivi, jadicovec, fejoja, ki ima zanimive cvetove in še boljše plodove. Ob vhodu je posajena lepo-

plodka s koralnovijoličnimi plodovi z bisernim sijajem. Rastišče je dovolj sončno in vlažno, zato je v zelo dobri kondiciji.

Poleg okrasnega rastišča, posodovk in različnih trajnic obdeluje Jožica zelenjavni vrt. Predhodno mora biti vrt pripravljen, nato pa se

na deski Jožica pomika in seje ter sadi vse, kar ima v načrtu, in tega ni malo. Na zelenjavnem vrtu se bohotijo črna redkev, veliko jagod, stročji fižol, prekmurske rozine, motovilec... Posebna strast sogovornice je vlaganje sadja in zelenjave ter kuhanje marmelad. Lani ji je uspelo skuhati

Strokovni nasvet

- V času hladnih noči zelenjavo na vrtu zvečer zaščitimo z vrtno pokrivalko.
- November je pravi čas, da posadimo nepozebnik, zimski jasmín in brogovito – rastline bodo zacvetele že januarja in februarja. Izberemo del vrta, kjer je zadosti sonca.
- Okrasne rastline v posodah, ki jih nameravamo pustiti zunaj, zaščitimo s slamo in ovijemo z mehurčasto folijo ali kopreno. Posodovke zelo redko zalivamo, le toliko, da se koreninska gruda ne posuši.
- Zasujemo vrtnice, jih zaščitimo pred mrazom ali pokrijemo s smrečjem.
- Okrasne trave zvežemo v snope, rez opravimo spomladi.

petnajst kilogramov marmelade iz kivija. Prvotno so imeli Zadavčevi posajenih 250 breskev, 70 hrušk in 100 jablan. Po smrti moža se je sadni vrt zelo zmanjšal, okrasno rastlinje pa Jožico privablja v Strehovce vedno bolj. Ker vsega ne zmore, ji zet in hčerka pridno pomagata. Za največji uspeh pri vrtnarjenju si šteje cepljenje lesnatih potonik in sejanec bora. Pravi mu osamosvojitveni bor, kajti ravno toliko je star kot naša država.

Jožičino rastlinje je resnično zasajeno z veliko ljubezni in dokazovanja in je tudi sporočilo drugim, da tisto, kar nas res veseli, zmoremo. Njene rastline z njo uživajo in ona z njimi.

Olga Varga

Nataša Juhnov

To je ona

Zgodba z naslovnice

Pozdravljeni, penovci in vsi čudoviti Prekmurci!

Vsem, ki spremljate mojo zgodbo in projekt BeeZee EcoKid, bo to že znano, za vse tiste, ki ne poznajo mene in projekta, pa naj začnem z dejstvom, da se počutim svetovljanka, geografske meje so mi odveč, čeprav imam vedno najprej v mislih blaginjo Prekmurja in Prekmurcev.

Ko živiš 13 let v 18-milijonskem mestu, polnem vseh kultur in narodov, obdan samo z betonom in steklom, ti postane jasno, kako smo vsi enaki in povezani. Hudo mi je, ko vidim, kako je današnja tehnologija neuporabna, ko gre za življenje človeka v sožitju z naravo. Človek žal še vedno misli, da je planet Zemlja neuničljiv, čeprav je dejstvo, da samo ena vrsta živali ali rastlin (ki jih do zadnjega dnevno uničujemo), ki izgine na drugem koncu sveta, vsak dan vpliva na nas in naše življenje.

Zelo mlada sem zapustila Prekmurje zaradi ljubezni in sem hotela najti prostor, kjer bom sprejeta in spoštovana ter se počutila zares doma. Po Oxfordu, Amsterdamu in Melbourne

sem končno našla svoj mir v mestu, ki nikoli ne spi in v katerem nenehno potujete, ne da bi se premikali – New York Cityju.

Po uspešno opravljenem magistratu iz računalniških umetnosti in nagradi za moj finalni projekt »The Linament« sem začela intenzivno delovati v oglaševalskem svetu Manhattan (16-urni

delavnik, tudi ob koncu tedna) in plezati na sam vrh kreativnih direktorjev New Yorka. Zelo hitro se človek naveliča nočnega življenja vlemesta in po obisku vsaj desetih klubov na noč vidiš in slišiš vse ... Po nekaj letih sem samo še občasno pomagala v zavetiščih s kužki in šla na dobrodelne ter umetniške prireditve. Uvidela sem

Bianca Žvorc Morris,

ekooblikovalka

tudi, da si želim sprememb za ta svet in da je življenje prekratko, da bi ga živeli v nasprotju s svojimi prepričanji in željami.

Projekt BeeZee EcoKid predstavlja zlitje mojih izkušenj, raznovrstnih znanj in ljubezni v povezano celoto. So pa to oblačila za dojenčke, otroke, odrasle, izdelki za dom in naravni nakit, stoodstotno ekološki in naravi prijazni, lokalno in etično izdelani v Sloveniji z naravnimi barvili in na vodni osnovi, brez krutosti do živali, v glavnem zdravi ter s pozitivno energijo nabiti izdelki.

Vsakodnevno je to težko delo, saj nasprotujem korporacijam (za katere sem nekoč lagala in točno vem, kaj se dogaja globalno v tekstilni, farmacevtski in mesno-mlečni industriji) in je del mojega dela tudi izobraževanje množic, ki še vedno ne razumejo, da z nakupom izdelkov, ki so poceni izdelani večinoma v Aziji, spodbujajo velike globalne krivice, zlorabo otrok in živali ter škodijo svojemu zdravju in zdravju svojih družin. Dolgoročno postanejo ti poceni izdelki zelo dragi.

Moj trud, da svet naredim bolj zdrav in varnejši za množice ter spodbudim prelepo Prekmurje, da spet začnemo ceniti naše lokalno ter sami sebe, je nagradila Evropska unija z zelo lepo prvo nagrado za najbolj trajnostno podjetje v EU. Dodatno sem dobila tudi prvo nagrado Evropskih modnih oblikovalcev na Dunaju, ki potrjuje, da gre tudi po videzu za moderno in napredno ekološko znamko oblačil. To me je okrepilo kot osebnost in tudi pomagalo pri moji profesionalni poti in poti mnogih Prekmurcev, ki sodelujejo pri tem projektu. Definitivno pa delujem lokalno in razmišljam globalno, saj imamo vedno večino naročnikov iz tujine, čeprav se število Slovencev, ki so ekološko izobraženi in nas podpirajo, pridno zvišuje.

Najbolj pa lahko bralci Pena podprejo naš projekt s tem, da kakšen izdelek tudi kupijo in delujejo po sistemu, da dober glas seže v deveto vas ... Vsem pa sem vsak dan na voljo za vprašanja, lahko me ustavite tudi na ulicah Murske Sobote (predvsem na kanalu, ko sem na prehodu s kužki).

Zgodbe, ki jih piše življenje

Gorički klantoš

Glasbena skupina s staro dušo in mladostnim temperamentom

Se spomnite prizora v filmu, ko zaljubljenca pred prvim poljubom nagneta glavi, v ozadju pa igra glasba, od katere nam gredo kocine pokonci? Nekaj podobnega se zgodi v skupini Gorički klantoš, ko zaigrajo Tjiz zemla rajska mijla.

Pevka zapoje o ljubezni, ki je šla, pripovedujejo o pesmih, ki so včasih tudi izpovedi o hudiču, hudomušne anekdote, frlice, dodaja glasbena pedagoginja Marija Rituper, katere glasbeno uho bdi nad zasedbo. Ker vsaka skupina mora imeti vodjo, pravijo njeni glasbeni kolegi. Vodjo, od katere izvira ideja o ustanovitvi prve etnoskupine na Goričkem. Ideja, ki ni od danes ali včeraj, temveč je »reciklirana«, stara več kot dvajset let.

Izvirno ljudsko sporočilo

Po dežju, blatu, vetru in soncu, pojasni Rituperjeva, je raziskovala in zbiral po Goričkem pesmi pri starejših ljudeh, da ne bi poniknile v pozabo. S tedanjo skupino Gorički klantoš (mimogrede, ime Gorički klantoš se nanaša na tedanjega pevca skupine Aleksandra Bencika iz Gornjih Petrovec) so začeli peti te pesmi, ki jih do tedaj v bistvu ni nihče še slišal. Bile so neznane aktivnemu prebivalstvu, saj so živele le še v spominu starejših ljudi. S skupino so posneli tudi kaseto in izdali pesmarico, ki je bila razprodana v pičlih dveh tednih. Tedaj so veliko nastopali, tudi po šolah, čeprav jih je ravno mladina malce težje sprejemala in dojemala, pojasnjuje. Vendar pa je ta tudi tista, do katere bi želela današnja zasedba skupine prodreti. Kajti ljudsko izročilo se le tako zmore ohranjati – iz roda v rod.

Ko je prvotna skupina po petih letih delovanja prenehala obstajati, je sledilo 17 let zatišja, ostalo je le ime, Gorički klantoš, dokler zgodba

Skupina Gorički klantoš v prvotni zasedbi. Spredaj stojijo: Dragica Balek Maučec, Aleksander Bencik - Šandor +, Nada Tinev Berden+, Mojmir Wolf. Zadaj stojita Drago Cijz in Štefan Banko.

ni dobila nadaljevanja, skupina pa novega začetka z novimi glasbeniki. Skupina Gorički klantoš je začela glasbeno obstajati ponovno junija lanskega leta. Vsi glasbeniki so novi, razen Mojmirja Wolfa na basu.

Violinistka, saksofonist, kontrabasist, harmonikar, pevec in pevec ter njihova umetniška vodja oziroma koordinatorica še vedno na isti način, kot je to počela prejšnja skupina, odstirajo ljudsko glasbo. Nekoč so prepevali ljudske pesmi z Goričkega, danes poleg goričkih prepevajo tudi porabske. Tako niso kopija stare skupine, temveč njena nadgradnja. Njihovo vodilo je, da med ljudi prinesejo spomin na avtentično ljudsko glasbo, vse to pa zaokrožijo s predanostjo, izkušnjami in neizkrivljenostjo ljudskih vzorcev.

Obudili Goričkega klantoša

»Prejšnja skupina je bila pod okriljem Franc-Franca, nova je registrirana kot soboški ansambel, zato bo imela tudi več možnosti nastopati po prireditvah v Murski Soboti. Trenutno delamo samo z zanesenjaštvom, brez kakršnih koli finančnih sredstev. Skupina je zelo homogena in resna, redno hodijo na vaje, razen iz objektivnih razlogov, saj imajo vsi še kakšno obvezo. Res je pomembno zasnovati skupino, ki si zaupa, kjer so vsi dobri glasbeniki, dobri poslušalci, ki sprejemajo kritiko in s katerimi sproti rešujemo vse probleme,« razmišlja idejna vodja skupine.

Boris Velner, harmonikar, ki z Marijo Rituper v Porabju sodeluje že 12 let pri folklorni skupini, je svoji

Ko je prvotna skupina po petih letih delovanja prenehala obstajati, je sledilo 17 let zatišja, ostalo je le ime, Gorički klantoš, dokler zgodba ni dobila nadaljevanja, skupina pa novega začetka z novimi glasbeniki.

starejši kolegici vsake toliko časa prigovarjal, da bi bilo dobro znova obuditi spečega Goričkega klantoša, dokler ni pristala in sta skupaj sestavila novo zasedbo. Harmonikar, velik ljubitelj Avsenika, za katerega je harmonika edini instrument, ki ga je kadar koli zanimal, je končal nižjo glasbeno šolo, potem pa nekaj časa ni igral. Začel je spet med študijem, ker so vsi, pripoveduje, želeli peti v dolini tihi. Na pobudo Rituperjeve je tako začel igrati tudi pri porabski folklorni skupini. Trenutno se popolnoma vidi v glasbi, ki jo igrajo v skupini Gorički klantoš.

Bilo je za neki osmi marec, v osnovni šoli, ko se je Mira Huber iz Pečarovec zaljubila v petje.

Danes vodi zbor v Pečarovicah, poje v puconskem zboru Zarja in je ženski vokal zasedbe Gorički klantoš. Pri profesorju cerkvene glasbe se je sicer seznanila z notami, pravi pa, da je njeno življenje ubralo drugo pot – pot onstran notnega črtovja.

Marija Rituper je prepričana, da so vsi v skupini dobri glasbeniki, ki nje niti ne bi potrebovali. Drugi

Mojstri kamnoseki pomagajo ohranjati spomin na naše drage

Jože Korošec enako spreten z dletom in kladivom kot s trobento

Nova zasedba skupine. Od leve proti desni: Ladislav Györek, Mira Huber, Zora Vrečič, Boris Velner, Boris Kočiš in Mojmir Wolf.

zanikajo in zatrjujejo, da morajo imeti vodjo. Bistvo skupine vidi v ohranjanju čiste, izvirne lepote ljudskega izročila. »Če česa ne maram, je to vrivanje angleškega jezika. V popevke, v literaturo, na splet ... Otroci žal bolje obvladajo angleške pesmi kot domačo slovensko enostavno ljudsko pesem.«

O razmerju otrok do glasbe spregovori tudi violinistka skupine Zora Vrečič, ki pravi, da otrokom, ki jih poučuje, zmeraj pove, da naj se naučijo poslušati glasbo. »Vsaka zvrst glasbe je dobra, če je dobra v svoji zvrsti,« pripominja. Glasba jo spremlja že od malega, izobraževala se je na akademiji za glasbo, kjer se ji ni niti sanjalo, da bo kdaj igrala tovrstno glasbo. Najprej so jo povabili k folklorni skupini, potem pa še k skupini Gorički klantoš. »Moje mnenje je podobno Marijinemu, naj se ohranja ljudsko izročilo, navsezadnje sem čistokrvna Prekmurka, to so moje korenine, in ravno s tega vidika sem tudi z veseljem poleg.«

Mojmir Wolf, ki je po rodu Čeh, je edini, ki je bil že član prejšnje zasedbe. Končal je konservatorij iz kontrabasa, igra pri skupini Džezva, ansamblu Dež de ša ... Rituperjeva pripomni, da »ko sem ga prvič poklicala in vprašala, ali bi prišel igrati, je takoj pristal in rekel, da se nikoli ni imel tako lepo kot s to skupino. Tako je tudi rešil Lacija, ki raje igra saksofon.«

Boris Kočiš je moški vokalist skupine, veseljak, ki uživa v petju. Ljubiteljskega pevca iz G. Petrovec je Marija Rituper opazila kot dobrega pevca že pred petimi leti v gornjepetrovskem zboru Glorija. Njegova pesem pa premaguje tudi razdalje – požrtvovalno in z veseljem se vozi na vaje in nastope celo iz Ljubljane.

Ladislav Györek - Laci pravi, da je že po koncu srednje šole s starejšimi muzikanti igral podobno zvrst glasbe, kot je njihova. Končal je srednjo glasbeno šolo in pedagoško akademijo ter 36 let poučeval glasbo na treh različnih osnovnih šolah. Igral je pri legendarnih Magneti in Bobi grupi. »Zdaj pa sem upokojen klantoš,« hudomušno konča predstavitev. Hudomušnemu stilu se pridruži tudi gospa Marija. Prizna, kako ne mara, ker nekdo izmed njih na odru igra z zaprtimi očmi, nekdo pa se smeji. »Jaz se ne morem smejati, saj imam v ustih saksofon,« ji pravi Laci Györek.

Ko jih tako opazujem, oni pa v svoji zamaknenosti tega sploh ne opazijo, in ko se mi kasneje predstavijo v svojem glasbenem elementu, se zdijo zares in dobesedno uigrana skupina, ki se je znašla na stičišču mitoloških zgodb, od katerih se kakšnega lika ali podobja, če gremo raziskovat zelo podrobno, še spomni kakšna knjiga.

Andreja Časar

Prihajajo vsi sveti in zbrani bomo okoli urejenih grobov, križev in spomenikov. Zanje skrbi tudi Kamnoseštvo Korošec, ki se nahaja prav primerno na meji med svetom živih in mrtvih – majhna vrata vodijo z njihovega dvorišča na pokopališče.

Naša fotografija je iz leta 1952, ko sta Janez (spredaj) in Jože Korošec, ki stoji v ozadju, z mojstrom Francem Močnikom pripravljala razstavo za drugi pomurski teden. V Soboti nekoč ni bilo kamnosekov, po prvi svetovni vojni pa je iz Monoštra prišel mojster Močnik in odprl prvo kamnoseško delavnico nasproti katoliške cerkve. Spomenikov še ni izdeloval sam, pripeljali so mu že izdelane, on pa je le vgraviral potrebno besedilo. Leta 1924 je pri-

šel k njemu delat Janez Korošec z Zgornjega Kocjana. Stric, ki je zanj skrbel, ga je dal učiti obrti v Mariboru in za njegovo nadarjenost verjetno ni bilo nepomembno, da je bil njegov drugi stric slikar in kipar v Beogradu. Poročil se je s Sobočanko Nežo Kramar in rodilo se jima je pet otrok. Viktor je umrl kot dojenček, Slavko je postal klepar, Ivan sodnik, Rozika slaščičarka, zadnji, Jože, pa kamnosek. Sicer je hotel postati mizar, a na mamino željo je uk opustil in se šel učiti v Kamnoseštvo Murska Sobota – nekdanje Močnikovo podjetje, ki so ga nacionalizirali. Ko se je izučil, je odšel delat v podjetje Marmor v Ljubljani, da bi se še kaj naučil, videl, doživel – tam je preživel tri najlepša leta svojega življenja. Pri vsakem delu je bil poleg, vsi so ga imeli radi, tudi zaradi njegove prešernosti in trobente. Sodeloval je pri postavljanju partizanskih spomenikov in znamenj pri Vrhniku, v Črnomlju, Kočevju, Celju, položili so prvo marmorno fasado na železniški postaji v Jesenicah.

Po opravljeni vojaščini se je spet vrnil v Sobotu in Kamnoseštvo mu je dodelilo štipendijo za mojstrsko šolo v Ljubljani. Končal jo je v treh letih in se nato zaposlil na Kamnosestvu, ki je med tem postalo del Komune. Postal je vodja obrata in nerodno mu je bilo, ko je postal šef nekdanjim delavcem, pri katerih je bil vajenec, in celo svojemu očetu. Vsi so ga začeli vikati in težko jih je odvadil te spoštljive navade »stare šole«.

Vendar je bil vodja le, dokler ni odslužil štipendije, potem pa je sklenil, da gre na svoje. Začetki so bili težki, vse so morali delati ročno, ni bilo ne strojev ne tračnih žag, vse je šlo počasi, a s svojim izdelkom si res lahko pokazal, da si strokovnjak. Za žage so takrat še uporabljali korund, diamante so začeli uporabljati šele v šestdesetih letih. Delali niso le v Soboti, ampak povsod okrog, največ na Goričkem. Ljudje so prihajali po izdelke s konjsko vprego, delavci pa so se s kolesi po makadamskih cestah odpeljali za njimi, da bi spomenik postavili. Ženo Tončko je našel v Črnomlju, še kot deklica je bila očarana

od njegove trobente, čez nekaj let sta se srečala v Ljubljani in se poročila. Postala je njegova zvesta in dobra pomočnica. Kmalu se je rodil sin Oliver in nato hči Mojca.

Leta 1991 se je Jože upokojil in obrt prepustil sinu, vendar še rad kaj pomaga. Oliver in žena Slavica imata sina Dorianana, ki študira zgodovino, hčerka Sandra pa nadaljuje umetniško izročilo družine – po šoli za oblikovanje je diplomirala na oddelku za likovno pedagogiko PA v Mariboru. Je odlična portretistka in riše vzorce in načrte za spomenike in okrasne predmete. Hčerka Mojca živi s starši, zaposlena je v banki, njena hči Teja pa hodi v gimnazijo.

Imel je lepo življenje, pravi Jože Korošec, ostala pa mu je tudi njegova druga ljubezen – trobenta. Že z enajstimi leti, leta 1946, se je pridružil soboški godbi na pihala. Kmalu nato je s ponosom igral še v orkestru glasbene šole, v katerem so bili njegovi profesorji Ernest Nadaš, Danijel Grum, Franc Hajnšek. Zlasti zadnji mu je ostal v lepem spominu, saj ga je zelo opogumljal in spodbujal, naj v življenju doseže več, ker je nadarjen. Trobenta je ostala njegova spremljevalka in še vedno igra pri godbi na pihala, ki bo naslednje leto praznovala 80-letnico.

Jože Korošec je kamnosek z ume-tniškim čutom in »pokopališki človek«, ki meni, da so pokopališča ogledalo vsakega kraja, zato morajo biti lepo urejena. Tudi na soboškem pokopališču bi se dalo še kaj narediti, recimo zaščititi in ohraniti nekatere stare spomenike na opuščenih grobovih ter poskrbeti za grobove znanih Sobočanov, kot je na primer grob znamenite Cifrak neni, za katerega skrbi kar sam. Ogledal si je veliko pokopališč in velikokrat je šel tudi v tujino. Španijo, Italijo, Grčijo, Egipt – vse si je ogledoval z vidika svoje stroke, šolanje je namreč premalo. Glavno je, pravi, da imaš svoj poklic rad, da si mu predan, da si vedno dobre volje, s katero lahko premagaš vse, tudi vsakovrstne boleznin in neizgode.

Bea Baboš Logar

November je prišlo. Kūriti de trbelo. Naj bi lidje šli na ulice, ka bi vladi pokazali, kak jo radi majo. Same lepše rečij nas čakajo. Najbole se pa veselimo predsedniških volitev. Kampanje majo si tak mlačne, kak če tou ka bi se liden malo pokazo pa predstavo sploj ne bi trbelo. Lekar so si gvūšni, ka do lidje glij nje volili. Sedanji predsednik po sej raziskavaj fejst vodi pred drūgima dvema pretendentoma. Finta je samo f ton, če do SD volilci poudprli svojega nekdanjoga predsednika stranke Boruta Pahora ali pa do rajši svoj glas dali Daniloji Tūrki. Ka se sebole kaže, ka Boruta čiduže bole na desno vliče, na levo vūijo pa čiduže slabše sliši. Gospod Zver do pa meli svoj krog vernikov v boljšo in lepšo Slovenijo, ka je on kak pravi če zdaj prle kak so ga zvolili: »Predsednik, ki vidi dlje«. Ne ven , če ga naš sousid Pepi inouk sebof na lovino ne zeme, ka Pepi že bole slabo vidi. Koga te volili je čista naša stvar. Do pa te volitve pravi pa resen pokazatelj, kakše je razpoloženje med narodon. Ka na je te naš sousid Pepi eto pravo, ka je prej dosedanja vlada, pouleg toga ka fejst špara, do zdaj f prve pou leta uspela dvej cestninskivi postaji porūjšiti. Tou nenormalno šparanje, pa saganje lidij, kak smo že do guta v zante kon, glij dosta ne prpomore, ka bi lidje podperali delo sedanje vlade. Što je naš, pa što je nej naš, tou je glavno, pri talanji pa imenovanjaj na raznorazne funkcije. Zamenjave urednikov na medijaj, potresi pa pretresi na nacionalnoj RTV. Vej pa tou se vlade delajo, te pravli, mate praf, tak segreto pa zavzeto pa samo ta ka nas zdaj vodi f svetlo prihodnost. Kašlanje ultrasupernadministri Žigeci Turki na otvoritvi Boršnikovoga srečanjaj v Maribori je bil znak, ka si mislijo od njegovoga dela. On pa nika, flegma je prešto do konca. Lejko bi cilou

mislili ka njemi j...e za tou ka si lidje mislijo o njegovon deli. Vrag si ga vedi, do volitev sigdar se stranke delajo za ljudi in samo ter predvsem za ljudi, kak so pa zvoljeni, te se pa tou friško minij. Ka moremo, tak pač je. Ablast je Ablast. Minister za prazno blagajno šušteršič se je pa še bole proslavo v Luksemburgi, ge so si zgūčavali, kak dugo do še Evri živeli v Evropskoj uniji. Gospa direktorica MMF, mednarodnega monetarnoga fonda fajm coj stoupi k našemi sedečemi ministri. Njemi da rokou, ga pogledne čudno, ka ga bole nemre. Te se pitali zakoj? Tūdi če ga je do zaj nej poznala , de ga pomnila do konca življenja. Gospod minister, naš svetovno znani je obsedel. Dobro ste prešteli. Kak indijanski poglavar Sedeči Bik. Nej zavolo nje, zavolo bontona se že gor stane. Je pa tou dobro za mednarodno prepoznavnost Slovenije. Si do znali, ka mamo sedečoga ministra. Pa nej je še slabo v Sloveniji. Ta vlada je nej nika dosta krijva. Oni so najšli, ka so si pūjštili. Tajkune si je tūj nešče zmislo, ka so se nej sami napravili. Za tajkunske kredite, je tūj nešče nekoga zval, ka naj njemi ga da. Po možne nemre, takši, ka so na visiki položajaj vladajoče koalicije. Samo ka nan tou pomaga, ka se tou znamo. Nika pejnze nega v državnoj blagajni. Že gasimo požar s ten ka smo izdali obveznice v dolaraj. Tou mi je tūj nej jasno, kak smo se vō metali, ka mamo evre. Zaj pa te dolari. Ati je pravo, ka do obresti za te dolare še moja deca plačūvali. Če de te f Sloveniji sploj še štoj žijvo?

P.S. Za sisvecovo pa nej trbej ka kres vūizigate na grobaj. Pa kelko ste radi meli tistoga ka je pred vami zakopani, tūj ne kaže z velikostjof ikebane...

Po košček kruha, po zrno soli, po prgišče besed...

To je tista, ki je bila nekoč med najboljšimi desetimi Jugoslovankami, razlagata Irma in Nataša. Prvakinja v oranju, fenomen. Edina ženska med samimi moškimi. To je bilo v tistih časih nekaj nepojmljivega, nadaljujeta, ko se peljemo po z dežjem obsijani cesti, polni ravnih ovinkov k Bukvič-Kuharjevim v Lemerje.

**k družini
Bukvič-Kuhar
v Lemerje**

Družina Bukvič-Kuhar danes. Miran, Blanka, Maša, Štefan in Jolanka. Maša, študentka Uprave fakultete, je bila v Ljubljani.

Kakšen oče, takšna hči

»Pismo, kam smo to prišli,« me preletavajo misli, ko zagledam dvorišče naših gostiteljev, »to ne more biti res, pa saj tu nihče ne živi. Še huje! Tu niti drevesa ne živijo. Smo v oktobru, na tleh pa nobenega lista, nobene še tako drobne očesu vidne smeti na dvorišču. Še iz pesjaka nas nobeden ne pride nalajat.« Kot Dorothy iz Čarovnika iz Oza smo. Padli smo v domišljijški svet, padli smo v katalog, prospekt, turistični prospekt. Preveč je urejeno. »Nobene-ga ni doma. Smo prišli prav? Je to ta hiša?« se sprašujeva z Irmo. Nataša je prepričana, da je. Bila je tukaj že pred leti, ko je morala za Vestnik narediti portretno fotografijo Blanke Bukvič, danes Blanke Kuhar. Sekundo za tem se odprejo vhodna vrata, a nobenega na spregled. Nato pa vendar stopi prav ona. Nekdanja trikratna državna prvakinja v oranju. Ne slovenska. Jugoslovanska! In tukaj nastopi čas za spoved. Zanimalo nas je, kaj počne ona dobrih dvajset let po velikih uspehih. Sam zanj niti nisem vedel. Sta pa zato sodelavki. »Uh, to so lepi spomini. Leta 1988, 1989, 1990. Tudi vaša nekdanja sodelavka Silva Eöry me je enkrat spremljala. Mislim, da na tekmovanje v Sarajevo. Ko sem pa šla na Nizozemsko na svetovno prvenstvo, sem bila pa sploh edina ženska tekmovalka. Mislim, da sem povsem logično nadaljevala očetovo zapuščino tekmovanja. A so okoliščine nanesle, da sem v začetku devetdesetih nehala. Ne morem početi nečesa, česar ne delam stoodstotno. Zato pravim, da je bolje, da sem opustila tekmovanje.« Priznam, zanj sem bežno slišal ob imenu Lee Bakan kot njene naslednice. A je pri tem tudi ostalo. Pa drugi? »Obdobje se obrne. Nekateri vedo za moje dosežke, nekateri ne. Pred dvema letoma mi je sovaščan dejal, da do nedavnega sploh ni vedel, da sem tekmovala, zmagovala.« Da je na videz drobna in krhka, a očitno še kako močna Blanka začela orati za kolajne, pa je najverjetneje kriv kar njen oče Štefan oziroma Pišta, kot ga kličejo vsi, ki ga poznajo. On je še 'kaliber', ki je oral tekmovalno ledino za hčer. Pa drugače? Nešteto jih je. »Začel sem sredi šestdesetih in hitro napredoval. V bistvu me je kolega nagovoril, naj grem namesto njega tekmovat, pa sem že bil drugi. Uspehi so se nato začeli vrstiti, pa še podpora direktorja KG Rakičan, kjer sem bil zaposlen, gospoda Skledarja, sem imel. Skratka, veliko je bilo vsega. Trikrat sem bil na svetovnem, dvakrat na evropskem. Če

grem naštevati od Norveške, Finske, Irske, nekdanje Vzhodne Nemčije do Čehoslovaške.« Praviloma ga spremljajo lepi spomini, a tudi grenki. »Ja, leta 1966 je bilo. Na Irskem, ko sem po prvem dnevu zasedal izjemno drugo mesto. Nakar pride drugi tekmovalni dan do odločitve, da naša reprezentanca bojkotira nadaljnje tekmovanje. Zakaj? Ker je Rodezija (danes Zimbabve, op. p.) nastopila z dvema belcema, čeprav bi morala z enim temnopoltim in enim belopoltim oračem.« Jugoslavija, alfa in omega neuvrčenih držav, pa si pač ni mogla privoščiti ničesar drugega kot solidarnost do »bratske« države Rodezije. Pišta Bukvič je tako postal tipična žrtev kazanja politikantskih mišic. No, morda pa mu je vendarle lahko v uteho, da je s tem pristavil droben, a še kako opazen prispevek k boju proti rasizmu v južni Afriki. So mu pa tekmovanja in nagrade v takrat še tako cenjenih devizah prinesli kar lep zaslužek. »Vso opeko za hišo sem prigaral s tekmovanjem,« še ponosno pove Pišta, danes priznan sodnik na tekmovanjih.

Vse se izplača

A da ne bo pomote. Nista Blanka in gospod Štefan edina na domačiji Bukvičevih. Družina šteje tri generacije,

šest ljudi. Koliko deklet ostane, če sta moška dva? Točno. Čeprav je tukaj v prvi vrsti gospa Jolanka, mama, babica, ne moremo najprej mimo bontona in zeta Mirana Kuharja. V Lemerje je prišel, tako povsem uradno, pred 21 leti, ko sta se z Blanko poročila in tudi dobila prvo hčer Nušo. Je eden izmed glavnih, če ne celo glavni pri kmečkih opravilih. »Doma nismo imeli kmetije, me je pa od nekdaj veselilo delo na kmetiji. Tudi k sorodnikom, k Šiftarjevim, v Strukovce sem veliko hodil pomagat.« Danes je on tisti, ki obdeluje štiri hektarje. »Tast mi zmeraj gleda 'pod prste', sploh ko orjem,« doda v šali sicer mizar po poklicu, ki pa je 'hoblič' kar hitro zamenjal za modro uniformo. »Po odsluženju vojaščini sem se odločil za preusmeritev. Uradno pa sem postal policist 1. novembra 1987.« Mirana dobro poznajo prebivalci tišinskega in cankovskega policijskega okoliša. Če nekoliko karikiram, pa naj mi ne zameri, ima en tak 'šerifovski šmek'. Avtoritaren, ni kaj. Tak je tudi njegov nastop, to pa ne pomeni, da ni spoštljiv ali neiskren. Kaj pa mizarstvo? Ga še kdaj srbijo prsti? Kajti vprašanje, ko sedi v lično urejeni kuhinji, polni lesa 'na metre', ne more ostati neizrečeno. »To pa! Ko me razjezijo, grem najraje

v svoj 'učni' kotic, delavnico. Delo z lesom me pomiri. Ko kaj potrebujemo, to naredim. Pozimi v delavnici, poleti na njivi in vinogradu.« Beseda, povsem spontano, nanese na samooskrbo. »Imamo vrt, njive, imamo krušno peč, 'pujčke', vinograd oziroma vino, čeprav ga ne pijemo veliko, je bolj za prijatelje. Skratka, vse, kar moramo kupiti, je mineralna voda. Naj mi nobeden, ki mu gre še tako materialno slabo, ne pravi, da se nič ne izplača. To preprosto ni res. Če si priden, si lahko ustvariš.«

Kar te ne ubije, te krepi

Kmetija Bukvič-Kuharjevih je z leti seveda doživela posodobitve. Žal pa nosi tudi grenko zgodbo. Zgodila se je 28. septembra pred 24 leti. »Blanka je šla k sosedom prst traktor, sama pa sem se odpravila po jajca, splezala po lestvi, naslonjeno na bale, ki pa so se zrušile,« pripoveduje gospa Jolanka. Vmes pa jo dopolnjujejo drugi člani družine. Padec je bil hud udarec za družino. »Bilo nam je hudo, a kaj hočemo. Še v času mojih tekem je potekalo vse skupaj,« nadaljuje zelo zgovorna Blanka. Življenje se jim je po nesreči obrnilo na glavo. »Bog me je že hotel k sebi vzeti,« še doda Jolanka, ki izhaja

iz velike družine sedmih otrok in ji ni bilo poslano z rožicami. Blanka pa prekine melanholijo in staršema pred vsemi odkritosrčno prizna, da ju občuduje, kako sta preživela vso to tragedijo. »Res, super sta,« doda s ponosom, polnim nadzorovanih čustev. Verjetno se z njo strinja tudi starejši brat Štefan, ki pa ga nismo imeli priložnosti spoznati. Gospa Jolanka si je po tragediji organizirala novo življenje. »Najprej sem tri mesece preživela 'na Soči' in spomnim se, kako sem bila srečna, ko sem prvič po nesreči telefonirala.« Zdaj ima številne prijatelje, ki jih je spoznala po omenjenem datumu. Vsako leto gre v Zdravilišče Laško pa v Strunjan. Vsako sredo jo pride iskat kombi društva paraplegikov, kjer delajo različna ročna dela, in sicer gre rada v družbo. »Sem pa tudi veliko doma z možem,« še pove in izda, da sta poročena že 37 let. Jolanka skrbi za zajtrke in večerje, med tem ko so kosila hčerčina naloga. Družina pa je poskrbela tudi za njo. Tudi tako, da so uredili hišno minidvigalo, da je Jolanka lahko navzoča vedno in povsod.

Namesto traktorja ...

Pridnost je doma ne samo pri njih, ampak v vasi na splošno. Miran je predsednik tamkajšnjih gasilcev prostovoljcev, 'naseljena' pa je tudi v genih vnukinji oziroma hčerki Nuše in Maše. Prva študira na upravni fakulteti in je po duši zapisana športu. Visoka, postavna. Nekoč odbojkarica puconskega kluba pa plesalka pri Urški, večkratna zastopnica OŠ Puconci na tekih in tudi nagrajena športnica leta 2005 v domači občini. Mlajša Maša, devetošolka, je tiha, a ko pihne, pihne 'za hasek'. Je namreč ena izmed najboljših flavtistik soboške glasbene šole. »Ona je namesto na traktor šla na flavto,« povedo njeni v šali. Tekmovanja si sledijo od Beograda, Požarevca do Štanjela, kjer je s komorno skupino štirih flavtistik dobila prvo nagrado. »Če je ne bi slišali, sploh ne bi vedeli, da vadi,« še pojasni mama Blanka. Da jim vse to v družini uspeva, imata tako Blanka kot Miran odgovor na dlani: »Dobra organizacija je pol opravljenega dela!« Tudi v vasi je menda tako. Kot nam zaupata, ponosna na sovaščane, sovaščanke, so odlična generacija. Taka, ki drži skupaj. To pa je menda edini ključ do uspeha. Bukvič-Kuharjevi to dobro vedo.

Jernej Šavel
Nataša Juhnov

Blanka in stroj. S prefinjenim občutkom za zemljo in upravljanjem traktorja ter pluga so bili uspehi neizogibni.

Nuša in Maša. Po videzu zelo različni, a obe krasita talent in pridnost. Če k temu dodate še zdrav tekmovalni duh, je tudi njun uspeh neizogiben.

Miranov (pre)resen pogled v delavnici hitreje izgine.

glasbene lestvice na radiu murski val

LESTVICA OBMURSKE ZABAVNE GLASBE DOMAČA PLOŠČA

- 1. DAN BO LEP – Klavdija Vrečič
- 2. POLITIČEN SONG – Bataljon
- 3. NA DRUGI OBALI – Maja Seršen
- 4. MIRNE DUŠE – Nova Legija
- 5. UPANJE – Moira

PREDLOGA

MEJA SEN DEDEKA – Matjaž Zanjkovič in Murska banda
MARJANA – Tadej Vesenjak

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE GLASBA NAŠEGA SRCA

- 1. PRVI POLJUB – Ansambel Spev
- 2. ČISTA PETKA – Petka
- 3. PRISLUHNI MI – Vihar
- 4. SREČA OPOTEČA – Naveza
- 5. ZAME NAJLEPŠA SI MOJA DEŽELA – Štrk

PREDLOGA

JODL RECEPT – Katrca
ODPRI MI LJUBICA – Boštjan Konečnik

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE 7 VELIČASTNIH

- 1. HUDIČ – Zoran Predin in CoverLover
- 2. KDO ŠE VERJAME – Nina Pušlar in Stiški kvartet
- 3. TAM NA KONCU DREVOREDA – Vlado Kreslin
- 4. TI PRIHAJAŠ – Matevž Šalehar Hamo
- 5. ZGORAJ BREZ – Katarina Mala

PREDLOGA

LJUBEZENSKA PUŠČICA – Manca Špik
TI SE LJUBIŠ – Tinkara Kovač

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU NSTSNMV

- 1. TRY – Pink
- 2. OH LOVE – Green Day
- 3. SPECTRUM (SAY MY NAME) – Florence and the Machine
- 4. CANDY – Robbie Williams
- 5. DISCONNECTED – Keane

PREDLOGA

GIRL ON FIRE – Alicia Keys
MADNESS – Muse

Majico Murskega vala dobi: **Jožef Kerec, Vidonci 105, 9264 Grad.**
Nagrada čaka v naročniški službi Podjetja za informiranje.

Kupon št. 44
Glasujem za skladbo

Domača plošča:

Glasba našega srca:

7 Veličastnih:

NSTSNMV:

Ime in priimek, naslov:

Izpolnjen kupon pošljite do torka, 6. novembra 2012, na naslov: Murski val, Ul. arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Petek, 2. novembra:
11.15 Zamurjenci, Vanek na krompirjevih počitnicah, drugi v pokoju!
20.00 Zimzelenčki z Natašo Špindler

Sobota, 3. novembra:
14.30 Oddaja tedna: Vladimir Karoly, lastnik podjetja GMT, srebrne gazele za 2012
20.00 Propöler, zabavnoglasbena oddaja dveh zabavnoglasbenih voditeljev!

Nedelja, 4. novembra:
10.30 Nedeljska kuhinja: Radijska križanka
14.00 Mura : Koper, javljanja s prvoligaškega nogometa

Ponedeljek, 5. novembra:
09.15 Poslanski studio Murskega vala, vsak prvi ponedeljek v mesecu
20.00 Ponedeljkov potepuh Bojan Rajk

Torek, 6. novembra:
13.15 Prva oseba ednine: dežurna Nataša Brulc Šiftar
18.00 Srebrne niti, upokojska oddaja

Sreda, 7. novembra:
10.15 Župan v studiu: Anton Kampuš, Občina Gornja Radgona
11.15 Trn v peti, kontaktna oddaja

Četrtek, 8. novembra:
09.30 Kuharski šopek najboljših pomurskih kuharskih mojstrov
19.15 Bilo je nekoč, Milan Zrinski

nedeljska križanka na murskem valu

Oddaja bo na sporedu v nedeljo, 4. novembra 2012, med 10.30 in 12.00.
Izpolnjeno križanko nalepite na dopisnico, pripište svoje podatke in pošljite do 30. novembra 2012 na naslov Radio Murski val, Ul. arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom nedeljska križanka. Avtobus Križkraž bodo dopolnili štirje izžrebanci.

napovednik prireditev

Koncert
MURSKA SOBOTA

V torek, 30. oktobra, ob 20. uri bo v Klubu Pac avtorski koncert Urške Orešič.
V sredo, 31. oktobra, ob 21.30 bo v Mikku Mikkova Halloween diskoteka.

Gledališče
MURSKA SOBOTA

V torek in sredo, 6. in 7. novembra, ob 19.30 bo v gledališču Park cirkuško-gledališka predstava Victoria Chaplin (hči Charlesa Chaplina) in Jean-Baptist Thierree: Nevidni cirkus. Predstavo bodo zaigrale odrske legende iz Francije, ki že dvajset let potujejo po vsem svetu. Predstava je za izven.

MORAVSKE TOPLICE
V torek, 30. oktobra, ob 19. uri bo v gasilskem domu monokomedija Gorazda Žilavca Lepo je biti Beno – pa take pa to.

Predavanje
MURSKA SOBOTA

V torek, 30. oktobra, ob 10. uri bo v Mikku v okviru Igrive arhitekture – arhitekturnih delavnic za otroke delavnica z naslovom Materiali in njihove lastnosti, ki jo bo vodil arhitekt Robert Recek. V sredo, 31. oktobra, ob 10. uri

www.park-goricko.org

Odpiralni čas gradu Grad

V času krompirjevih počitnic bo grad odprt na dan reformacije, 31. oktobra, in vse druge dni med 10.00 in 16.00.

Na dan spomina na mrtve, 1. novembra, bo grad za ogled zaprt.

Vabljeni k obisku in ogledu stalne in občasnih razstav v gradu.

Na ogled so stalna razstava Grad Gornja Lendava in njegov prostor v času, Stavbni razvoj gradu Grad na Goričkem, slikarska razstava Nikolaja Beera S pouti na Goričko, razstava Fotonatečaja Človek in narava, sodelujeva? in razstava Izkušnja dediščine – Pomurje nekoč in danes Društva arhitektov Pomurja. Ogledate si lahko še poročno in viteško dvorano, delavnice domače obrti in dejavnosti, grajsko klet in črno kuhinjo.

Javni zavod Krajinski park Goričko
Grad 191, 9264 Grad
park.goricko@siol.net
T: 02 551 88 61, F: 02 551 88 63

pa bo delavnica vzorci v arhitekturi, ki jo bo vodila arhitektka Melita Toth.

Dogodek
MURSKA SOBOTA –
Hiša Sadeži družbe

V okviru medgeneracijskih delavnic bo v torek, 30. oktobra, ob 17.30 joga – Društvo joga v vsakdanjem življenju (S. Mikuž).

LJUTOMER
V soboto, 3. novembra, ob 19. uri bo v Športni dvorani ŠIC Ljutomer narodno-zabavna prireditev Štrkova noč. Ob ansamblu Štrk bodo nastopili Igor in Zlati zvoki, Alfi Nipič, Fantje s Praprotna, Ans. Stanka Petriča, Malibu, Gadi, Prleški kvintet, Mladih 5 in legenda prleške glasbene scene Alojz Grnjak.

MURSKA SOBOTA
V soboto, 3. novembra, ob 14. uri bo v soboškem gradu prireditev Jesensko srečanje v Murski Soboti, ki jo pripravljata kulturno društvo Barati Kôr iz Murske Sobote in Zavod za kulturo madžarske narodnosti Lendava. Program bodo začeli z razstavo izdelkov vezilj društva, ki bo na ogled v soboto do 18. ure, v nedeljo, 4. novembra, pa med 13. in 18. uro. V kulturnem programu bodo nastopili ljudski pevci iz Domanjševce, Trimlinov in društva Barati Kôr ter plesna skupina Nefeljecs.

V soboto, 3. novembra, med 10. in 13. uro bo na grajskem dvorišču četrto Mikkovo senje z boljšakom in predstavitev ekoloških pridelovalcev. Boljši sejem pripravljajo vsako prvo soboto v mesecu.

Od ponedeljka, 5. novembra, do nedelje, 11. novembra, bodo v hotelu Diana promocijski dogodki v okviru projekta Doživetja tradicije v organizaciji Kmetijsko-gozdarskega zavoda Murska Sobota. V ponedeljek ob 10. uri bo odprtje razstave sadje, ki bo na ogled do 11. novembra. V torek ob 16. uri bo 15. mednarodni šahovski turnir, v sredo med 9. in 17. uro pa bo dan vinarjev in tradicionalne kulinarike Pomurja, v četrtek, 8. novembra, ob 9. uri pa kulinarčna delavnica.

ŽIŽKI
V soboto, 3. novembra, ob 16. uri bo praznovanje dvajsete obletnice okrepevalnice Žabjek. Nastopili bodo Vlado Kreslin, moški vokalni kvintet Aeternum in Ansambel bratov Avbreht.

BREZOVICA
V soboto, 3. novembra, ob 16. uri bo pred gasilskim domom martinovanje s pokušino mladih vin in druženjem ob domačih dobrotah in glasbi, krst mošta pa bo ob 17.30.

Krompirjeve družinske počitnice v Pomurju

Od petka, 26. oktobra, do sobote, 3. novembra, bodo v okviru prireditev v času krompirjevih počitnic v Pomurju v sodelovanju z Centrom za zdravje in razvoj Murska Sobota krumpastične počitnice v Termah Banovci in jesenska kulinarčna ponudba za družine v gostilni Lovenjak v Polani.

V torek, 30. oktobra, ob 10. uri bodo na Sabolovi domačiji v Mali Polani delavnici Diši kak pri mami in kuhinji in Izdelaj si bom ftičico, lončarske urice pri družini Belec v Železnih Dverih in ob 16. uri 5. čarovniška mininoč v Zdravilišču Radenci.

V sredo in petek ob 10. uri bo delavnica Okraši svoje medeno srce pri medicarki Jožici Celec v Ratkovcih, v sredo ob 15. uri lončarska delavnica v Lončarski vasi v Filovcih in ob 20. uri Štrkastična čarovniška noč v Termah 3000. V petek ob 15. uri bo doživljajski obisk ekološke kmetije Čebelji gradič v Serdici, ob 16. uri pa v Termah Banovci kóstanjev piknik v družbi banovskih Krumpekov.

V soboto, 3. novembra, ob 10. uri bo obisk Razkriškega kota, ob 14. uri v Serdici panoramska kulinarčna vožnja po Goričkem, ob 15. uri peka kóstanjev na domačiji Firbas v Cogetincih in ob 19. uri astronomsko opazovanje v Zdravilišču Radenci.

MURSKA SOBOTA/BELTINCI/
LENDAVA/GORNJA RADGONA

Društvo Joga v vsakdanjem življenju Maribor z vadbenimi enotami v Pomurju je začelo semester vadbe, ki bo potekal do 31. januarja. V Murski Soboti je vadba za udeležence od 1. do 5. stopnje od torka do četrтка v gasilskem domu. V Beltincih je vadba od sredah za 1. in 2. stopnjo v Rekrealnici. Ob ponedeljkih je vadba v Lendavi za 1. in 3. stopnjo v Centru Banffy, v Gornji Radgoni pa za 1. in 3. stopnjo v ponedeljek in sredo v OŠ Gornja Radgona.

Razstave
MURSKA SOBOTA

V razstavišču Pomurskega muzeja Murska Sobota bo do 31. marca na ogled razstava Odkrito/zakrito. Teme razstave so vrata, odkriti in zakriti prostori, dogodki in stanja. V sredo in četrtek, 31. oktobra in 1. novembra, bo muzej zaprt.

V Galeriji Murska Sobota bo do 9. marca na ogled razstava Od strani do prostora/ From page to place.

V Pokrajinski in študijski knjižnici je na ogled razstava Ferdo Godina, življenje in delo, ki so jo pripravili ob stoti obletnici pisateljevega rojstva.

LENDAVA
V razstavnem prostoru na lenda-vskem gradu in v predverju gledališke in koncertne dvorana je na ogled razstava 40 let mednarodne likovne kolonije Lendava, izbor slikarskih in kiparskih del, ki so na likovni koloniji nastala v štiridesetih letih. Razstava bo na ogled do 12. januarja.

V gledališki in koncertni dvorani je na ogled razstava Lions likovnega natečaja Plakat miru 2012 v okviru mednarodnega natečaja Plakat miru 2012.

V ateljeju D'clinic studios (Glavna ulica 52) je na ogled razstava slik Adrienn Kiss.

V galerijskih prostorih sinagoge je na ogled stalna muzejska postavitev Židovstvo Prekmurja.

GORNJA RADGONA
V kulturnem domu je na ogled razstava likovnih del, ki so nastala v okviru 8. slikarske likovne kolonije v Konjišču v organizaciji Likovnega društva Gornja Radgona. Tokrat so se ustvarjalci posvetili reki Muri.

BELTINCI
V Galeriji Grad Beltinci je na ogled razstava umetniških del udeležencev 20. mednarodne likovne kolonije Izak Lipovci, ki jo pripravlja Društvo za napredek umetnosti Aquila Lipovci. Razstava bo odprta do 30. novembra.

POTRNA
V Pavlovi hiši je do 24. novembra na ogled razstava Fallen imperials/for-gotten spaces – reoccupied! Razstavo so pripravili v sodelovanju z Muzejem novejših zgodovine Slovenije, Ljubljana & subkulturni azil.

GRAD
V palacijo gradu bo do 31. oktobra na ogled razstava del akademskega slikarja Nikolaja Beera S pouti na Goričko.

Film
Star Max MURSKA SOBOTA

(od 31. 10. do 7. 11.)
Družinska animirana komedija Hotel Transilvanija – 3D (16.30, v soboto in nedeljo še 14.30)
Družinska pustolovščina Asterix in Obelix v Britaniji – 3D (17.00, v soboto in nedeljo še 14.40)
Akcijski triler SkyFall (18.30, 21.30, premiera v sredo, 31. 11, ob 19. uri)
Triler Divjaki (20.00, v petek in soboto še 22.40)

Ljubezenski film Šanghaj (od četrтка do torka 19.20, v petek in soboto še 22.20)
Komedija Kako zaščititi zakon (17.50)
Napovedi kulturnih in turističnih prireditev pošiljajte na elektronski naslov: joze.gabor@vestnik.si.

Četrtek:
pretežno
oblačno, dež
3 | 15

Petek:
pretežno
oblačno, dež
7 | 11

Sobota:
zmerno
oblačno
3 | 16

Nedelja:
pretežno
oblačno
6 | 17

Ponedeljek:
oblačno,
dež
11 | 14

vreme

Andrej Velkavrh

Spet toplejše vreme

Zima nam je pokazala, da je že blizu. A v naslednjih dneh nas vendarle še čaka toplejše vreme. V četrtek bo sprva oblačno z dežjem, ki bo čez dan ponehal in popoldne se bo jasnilo. A že v petek zjutraj bo pretežno oblačno in čez dan bo občasno rahlo deževalo. Popoldne ali proti večeru bo dež ponehal in jasnilo se bo. Še najlepša bo sobota, saj bo suho ves dan. Pihal bo jugozahodni veter. V nedeljo bo pretežno oblačno, a večinoma suho. In razmeroma toplo z jugozahodnikom. V noči na ponedeljek in v ponedeljek pa bo občasno spet deževalo. Temperature bodo malo nad novembrskim povprečjem.

Vreme bo popravilo

»spodrsljaj«

Včasih poslušam ljudi, ki pravijo: »Prav neverjetno, kako more biti zvečer še 15, 16 ali več stopinj, zjutraj pa sneži!«

Stvar je preprosta in čisto nič izjemna. Jeseni kar pogosto pride do izrazite ohlaiditve s prehodom iz dežja v sneženje. Kaj je hladna fronta? To je meja med toplim in hladnim zrakom, na kateri nastajajo oblačnost in seveda tudi padavine. Kakšna je pa je temperaturna razlika tega toplejšega in hladnejšega zraka? Seveda lahko precej različna. Včasih ohlaiditve skoraj ne čutimo, včasih pa je tako izrazita, da se prav čudimo. Jeseni lahko topel jugozahodnik pred hladno fronto k nam prinese precej tople zrak iznad Sredozemlja ali, če je bolj južne smeri, celo iz severne Afrike. Na drugi strani pa so v tem letnem času severna Evropa in seveda polarni predeli lahko že kar dobro ohlajeni. In če prihaja za hladno fronto zrak daleč od severa, bo ta že kar zimsko mrzel. Tako se na hladni fronti izoblikuje izrazita temperaturna meja, kjer je temperaturna razlika zračnih mas lahko tudi 15 in več stopinj. Ob prehodu hladne fronte je zato ohlaiditev precejšnja in sneženje po nižinah pogosto. Seveda se to lahko zgodi tudi sredi ali ob koncu poletja, le da takrat pač ne sneži, razen v gorah. Tudi takrat je lahko temperaturna razlika precejšnja, od 30 in več se ohladi na, recimo, 12 ali 15 stopinj, pa smo že tu nekje, kar smo doživeli pretekli konec tedna. Seveda bi bila zima v tem času pri nas vendarle prezgodnja in, kot kaže, se vreme tega zaveda in bo začelo popravljati svoj »spodrsljaj«.

vestnikov
koledar

Č – 1. nov.	dan spomina na mrtve
P – 2. november	DUŠANKA
S – 3. november	SILVA
N – 4. november	DRAGO
P – 5. november	ZAHAR
T – 6. november	LENART
S – 7. november	ENGELBERT

V četrtek, 1. novembra, sonce vzide ob 6. uri in 43 minut, zaide ob 16. uri in 47 minut. Tako bo dan dolg 10 ur in štiri minute. V sredo, 7. novembra, ob 1. uri in 36 minut bo na nebu nastopil zadnji krajec.

fotografija tedna

Reformacija ni bila le versko in politično gibanje, ampak tudi kulturno. Pri nas to obdobje povezujemo s prvimi slovenskimi knjigami (Abecednik in Katekizem), ki ju je izdal Primož Trubar, natisnjeni pa sta bili leta 1550 v Tübingenu. Prav tiskanje je v tem času omogočilo, da so se ideje reformatorjev hitreje širile. Za prvega evropskega »tiskarja« imajo mnogi Johhanesa Gutenberga, ki je tiskarski stroj izumil leta 1445. Rekonstrukcijo Gutenbergovega stroja za tiskanje je bilo mogoče videti pred dnevi v Gornji Radgoni, ko so tam pripravili prireditev ob dnevu reformacije. Tega je po slikovnem gradivu iz starih knjig izdelal Janez Rozman iz Smokuča, ki ima v muzeju na blejskem gradu tudi grajsko tiskarno. Tiskarski mojster je obiskovalcem prikazal star način tiskanja knjig in razložil, da na omenjeni stiskalnici uporabljajo moderno tiskarsko barvo. Nekoč je to bila zmes oglja in raznih smol, natančna sestavina pa je bila skrivnost vsakega tiskarja. C. K.

FOTOGRAFIJA CIRIL KOSEDNAR

31. oktober – svetovni dan varčevanja

Zrno na zrno pogača, evro na evro palača

Že deset centov dnevno, ki jih sproti ne pogrešamo, nam lahko omogoči, da si po letu dni privoščimo kaj več

Še dobro desetletje in svetovni dan varčevanja bo praznoval svoj stoti jubilej. 31. oktober so kot poseben dan

varčevanja razglasili leta 1924 predstavniki 700 hranilnic iz 27 držav z namenom, da bi opozorili na pomen

varčevanja. Danes je že skoraj preveč tistih, ki poudarjajo, kako pomembno je na vsakem koraku prihraniti kak

na evro deluje kot dobra možnost varčevanja v teh težkih časih. Kaj banke, kaj nalaganje denarja v zlato ali obveznice – rešitev, ki si jo lahko privošči skoraj vsak, je metanje denarja v hranilnike.

Koliko bomo dajali v hranilnik, je odvisno od nas oziroma naših finančnih zmoglosti. Ampak, če na razmišljanje o denarju pogledamo z drugega konca, hitro ugotovimo, da lahko prav vsak nekaj privarčuje. Pomislite pri sebi, koliko centom bi se lahko danes odpovedali. Desetim? Prav, dajte jih v hranilnik. In jutri verjetno tudi ne boste pogrešali desetih centov, zato jutri vrzite novih deset centov v hranilnik. In tako dalje ... Lahko se odločimo za večji dnevni polog, lahko za manjši – odvisno od prihodkov in izdatkov. Tudi ni potrebno, da bi s centi varčevali vsak dan, lahko jih vržemo v hranilnik enkrat na teden oziroma se sami odločimo za neki reden sistem. Če se bomo vsak dan v letu odpovedali desetim centom, se bo v enem letu v hranilniku nabralo 36 evrov. To pa niti ni tako malo, če denar kar naenkrat »dobimo«, hkrati pa za to vsoto niso bila potrebna velika odrekovanja. Če se lahko dnevno odpovemo enemu evru, si bomo na koncu leta že lahko privoščili oddih. Če so pri hiši otroci, pa bodo sploh z velikim veseljem in živketom metali kovance v hranilnik.

Edina težava takšnega varčevanja je provizija, ki jo zaračunajo v banki, če želimo na račun položiti kovance. Ampak tudi to težavo se da obiti, če imajo odprt bančni račun otroci, ker njim banka dovolj varčevati na tak način. Za tiste, ki bi jih morda zamikalo, da bi z domačega »računa« sproti dvigovali in zapravljali denar, pa so idealni hranilniki, ki jih lahko odprejo samo v banki s posebnim ključem. Če res ni krize z denarjem, potem pač ne bomo hodili v banko odpirat hranilnika, ampak bo denar počakal zaprt, dokler ne pride dan, ko ga bo dovolj za našo palačo. In glede na to, da bo jutri svetovni dan varčevanja, skoraj ni boljšega časa, da se odločimo za začetek rednih »pologov« v hranilnik – takšnih, kot si jih bomo lahko dnevno ali tedensko privoščili.

J. D.

Če se dnevno lahko odpovemo enemu evru in ga vržemo v hranilnik, ki ga lahko odprejo samo v banki, si bomo v enem letu lahko izplačali vsoto, s katero se lahko odpravimo tudi na dopust. FOTOGRAFIJA JERNEJA DOMAJNKO

Naročite svoj izvod časopisa Vestnik

narocnina@vestnik.si

Cena izvoda časopisa za naročnika je 1,75 evra. Naročilo velja do pisnega preklica.

Naročnino bom plačeval za obdobje: ☐ trimesečno, ☐ polletno, ☐ letno.

Po prejemu položnice se lahko oglasite v vaši banki, kjer uredite plačevanje z mesečnimi obremenitvami.

☐ Obvezujem se ostati naročnik časopisa vsaj eno leto. Za nagrado prejmem Vestnikovo majico.

Ime in priimek:

Rojstni podatki:

Naselje, kraj, številka:

Davčna številka:

Poštna številka:

Datum:

Pošta:

Podpis:

Podjetje za informiranje, d. o. o., spoštuje vašo zasebnost in zagotavlja visoko raven varovanja podatkov. Podjetje za informiranje se zavezuje, da bo vaše podatke skrbno hranilo in jih uporabljalo samo z namenom analiziranja naročnikov, tržnih raziskav ter predstavitev izdelkov in storitev Podjetja za informiranje, d. o. o., ter jih brez vaše privolitve ne bo posredovalo tretjim osebam. Posameznik lahko po 73. členu Zakona o varstvu osebnih podatkov kadarkoli zahteva, da Podjetje za informiranje, d. o. o., trajno ali začasno preneha uporabljati njegove osebne podatke za namene neposrednega trženja. Podjetje za informiranje, d. o. o., je dolžno v 15 dneh ustrezno preprečiti uporabo osebnih podatkov za namen neposrednega trženja in o tem v nadaljnjih 5 dneh obvestiti registrirane uporabnike, ki je to zahteval. Stroške vseh dejanj v zvezi s tem poravnava Podjetje za informiranje, d. o. o.

VESTNIK